

RAPORT DE MEDIU
pentru
PLANUL URBANISTIC GENERAL
al
COMUNEI STANCENI

CONTRACT: nr.

TITULAR/BENEFICIAR:

Consiliul Local al Comunei Stanceni, județul Mureș
adresa: Stanceni, Str. Principală nr.37

EXECUTANT: SOLMED

Ing. Vas Iudita Irina

Notembrie 2017

LISTA SEMNĂTURILOR

Vas Iudita Irina

Dr. Mócsy Ildikó

Consultant, membru al echipei de elaborare

Szakács László, ecolog

ABREVIERI

ADI – Asociația de Dezvoltare Intercomunitară
APL – Autorizații Publice Locale
APM - Agenție de Protecția Mediului
CEMAT- Conferința Europeană a Miniștrilor Responsabili cu
Amenajarea Teritoriului
CUT – Coeficientul de Utilizare a Terenului
DC - Drum Comunal nr.
DE - Drum de Exploatare (de câmp) nr.
DJ - Drum Județean
DN - Drum Național
EMPP - Evaluarea de Mediu pentru Planuri și Programe
ESM - Evaluarea Strategică de Mediu
PABH - Planul de Amenajare a Bazinului Hidrografic
PATJ - Planuri de Amenajare a Teritoriul Județean
PATN - Planuri de Amenajare a Teritoriul Național
PATZ - Planuri de Amenajare a Teritoriul Zonal
PJGD – Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor
PLAM – Planul Local de Acțiune pentru județului Mureș
PRAM – Planul regional de Actiune pentru judetul Mures
PMBH - Planul de Management a Bazinului Hidrografic
POR – Programul Operațional Regional
POT – Procentul de Ocupare a Terenului
POS – Programul Operațional Sectoriali
PT – Punct de Transformare
PUD - Plan Urbanistic de Detaliu
PUG - Plan Urbanistic General
PUZ - Plan Urbanistic Zonal
RLU - Regulament Local de Urbanism
RM - Raport de Mediu
SDEC - Schema de Dezvoltare a Spațiului Comunitar
SMDM – Sistemul de Management integrat al Deșeurilor în județul
Mureș
UTR - Unitate Teritorială de Referință

CONȚINUT

1. INTRODUCERE	
1.1. Informații generale	7
1.2. Conținutul Raportului de Mediu	7
1.3. Evaluarea de mediu pentru planuri și programe	9
2. CONȚINUTUL ȘI OBIECTIVE ALE PUG-ULUI ȘI RELAȚII CU ALTE PLANURI ȘI PROGRAME	10
2.1 Conținutul și obiectivele principale al PUG	11
2.1.1. Conținutul Planului Urbanistic General al Comunei Stânceni	12
2.1.2. Obiectivele principale PUG al Comunei Stânceni	14
2.1.3. Surse documentare	15
2.2. Relația cu alte planuri și programe	20
2.2.1. Relația cu alte planuri și programe la nivel local	20
2.2.2. Relația cu alte planuri și programe la nivel județean	21
2.2.3. Relația cu alte planuri și programe la nivel regional	22
2.2.4. Relația cu alte planuri și programe la nivel național	23
2.2.5. Relația cu alte planuri și programe la nivel internațional	
3. DESCRIEREA ZONEI DE AMPLASAMENT A COMUNEI STANCENI	25
3.1. Încadrarea în teritoriu, situația existentă	27
3.2. Scurt istoric localităților din Comuna Stânceni	29
4. ASPECTELE RELEVANTE ALE STĂRII ACTUALE A MEDIULUI	
4.1. Geologia, geomorfologia și relieful	31
4.2. Solul și subsolul	33
4.3. Rețeaua hidrografică, apa de suprafață și subterană	35
4.4. Aerul	36
4.5. Clima	37
4.6. Vegetația, flora	38
4.7. Fauna	39
4.8. Valori ale patrimoniului natural, cultural, istoric și turistic	40
5. POPULAȚIA ȘI RESURSELE DE MUNCĂ	
5.1. Evoluția și structura populației Comunei Stânceni	42
5.2. Resursele de muncă și populația ocupată	45
6. TERENUL INTRAVILAN ȘI EXTRAVILAN, BILANȚ TERITORIAL ZONE FUNCȚIONALE ȘI PROPUNERI DE DEZVOLTARE	
6.1. Intravilan existent și propus. Bilanț teritorial	50
6.2. Zone funcționale și propuneri de dezvoltare	50
6.2.1. Locuințe, proprietății și funcțiuni complementare Echipări edilitare, servicii	51
6.2.2. Zone spațiilor plantate, terenuri, construcții sportive Cimitire	63
6.2.3. Alte zone	64
6.3. Disfuncționalități, măsuri și propuneri concrete de dezvoltare	65
7. ASPECTE GENERALE ȘI SPECIFICE ALE MEDIULUI, OBIECTIVELE DE PROTECȚIE A MEDIULUI RELEVANTE PENTRU PUG	69
7.1. Apa	71
7.2. Aerul	73
7.3. Solul	73
7.4. Deșeurile	74
7.5. Piesaje/Zone protejate	75
7.6. Urbanizarea mediului	78
7.7. Prioritățile dezvoltării localităților	80

8. MĂSURI PROPUSE PENTRU IMPLEMENTAREA PUG-ULUI	84
8.1. Apa	85
8.2. Aerul	86
8.3. Solul	86
8.4. Deșeuri	87
8.5. Peisaje/spațiu verde/păduri	87
8.6. Urbanizarea meniului	88
8.7. Evoluția populației	88
9. EVOLUȚIA FACTORILOR DE MEDIU ÎN SITUAȚIA NEIMPLEMENTĂRII PUG-ULUI	89
10. POSIBILE EFECTE SEMNIFICATIVE ALE IMPLEMENTĂRII PLANULUI URBANISTIC GENERAL ASUPRA MEDIULUI, INCLUSIV ASUPRA SĂNĂȚII, ÎN CONTEXT TRANSFRONTIERĂ	97
11. PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTARE ȘI PROGRAMUL DE INVESTIȚII PUBLICE	97
11.1. Evoluția posibilă, priorități	97
11.2. Optimizarea relații în teritoriu	98
11.3. Planul de acțiune pentru implementare și programul de investiții publice	101
12. PLAN DE MONITORIZARE A MODULUI DE INDEPLINIRE A OBIECTIVELOR DE MEDIU AFERENTE PUG ANALIZAT	102
13. ANALIZA ALTERNATIVELOR ȘI DESCRIEREA MODULUI ÎN CARE S-A EFECTUAT EVALUAREA	103
13.1 ”Alternativa0”	104
13.2. Varianta considerată în elaborarea PUG ”Alternativa 1”	104
13.3. Metodologia folosită pentru culegerea datelor și informațiilor	105
14. CONCLUZII FĂRĂ CARACTER TEHNIC	106

1. INTRODUCERE

1.1. INFORMAȚII GENERALE

Conform Hotărârii Guvernamentale nr. 1076/ 2004 se supun obligatoriu procedurii de realizare a evaluării impactului asupra mediului Planul de Urbanism General (PUG), prin realizarea unui Raport de Mediu (RM). Potrivit art.2, pct. e: *“raportul de mediu identifică, descrie și evaluează efectele posibile semnificative asupra mediului ale aplicării acestora și alternativele lor raționale, luând în considerare obiectivele și aria geografică aferentă”*.

Lucrarea de față reprezintă RM asupra PUG al comunei Stânceni din județul Mureș, întocmit de proiectant SC „Proiect” SRL Mureș. Titularul planului este Primăria Comunei Stânceni, adresa Stânceni, Str. Principală nr.37, județul Mureș.

Prezentul Raport de Mediu este întocmit în conformitate cu cerințele HG 1076/2004, sprijinind astfel dezvoltarea durabilă a Comunei Stânceni. Acest RM este parte a procedurii de evaluare de mediu pentru planuri și programe ceea ce este baza pentru monitorizarea efectelor semnificative ale implementării PUG-ului. Totodată RM contribuie la luarea unor decizii durabile în scopul îmbunătățirii mediului de viață, creșterii atractivității comunei și îmbunătățirii condițiilor de viață precum și atragerii de investiții.

1.2. CONȚINUTUL RAPORTULUI DE MEDIU

RM prin definiție este un document public, care cuprinde informații privind eforturile economice și privind reducerea impactului. Totodată sunt cuprinse acțiuni pentru îmbunătățirea utilizării resurselor de mediu în procesele de producție. RM conține descrierea comunei, activitățile desfășurate de Primărie, bilanțul de mediu și concluziile fără caracter tehnic. RM reprezintă un element fundamental pentru gestiunea strategică a variabilei de mediu.

Documentul conține propunerile condițiilor necesare pentru protecția mediului, care pot limita activitățile permise într-o zonă, definite în vederea păstrării caracteristicilor zonei respective.

RM are ca obiectiv studierea:

- a., limitelor administrative actuale ale Comunei Stanceni (Planul incadrării în teritoriu),
- b., limitelor intravilanului fiecărei localități din comuna,
- c., aspectelor relevante ale stării actuale a mediului și ale evoluției sale în situația neimplementării planului,

- d., disfuncționalităților existente și a priorităților pe baza analizei situației existente, atât în teritoriul cât și în cadrul intravilanului fiecărei localități din componența comunei,
- e., problemele de mediu existente care sunt relevante pentru plan și ariile naturale protejate de interes național,
- f., gradului de afectare a biodiversității și a ecosistemelor din zonă, ca urmare a adoptării și implementării planului,
- g., potențialele efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra aspectelor legate de: apă, aer, sol, factori climatici, peisajul, populația și sănătatea umană,
- h., potențialului economic al comunei, volumul și structura potențialului uman, resursele de muncă,
- i., planului organizării circulației, dezvoltării căilor de comunicații și echiparea tehnico-ediliciară,
- j., obiectivelor de utilitate publică, a monumentelor istorice cu zonele protejate aferente,
- k., măsurilor propuse pentru a preveni, reduce și compensa efectele adverse identificate asupra mediului,
- l., măsurilor stabilite în vederea monitorizării efectelor semnificative ale implementării planului, în concordanță cu art. 27 din HG 1076/2004.

În vederea elaborării prezentului RM au fost consultate actele normative în vigoare, după cum urmează:

- Ordinul nr. 995/21.09.2006 pentru aprobarea listei planurilor și programelor care intra sub incidența HG nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe,
- Ordonanța de urgență nr. 195/2005, aprobată prin Legea nr. 265/2006, privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare,
- Ordonanța de Urgență a Guvernului 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificările și completări ulterioare – Legea 49/2011,
- Legea nr. 104 din 15 iunie 2011 privind calitatea aerului înconjurător,
- Legea nr. 313 din 12 octombrie 2009 pentru modificarea și completarea Legii nr. 24/2007 privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din zonele urbane,
- „Carta verde” privind Politica de dezvoltare regională în România,
- Planul de Amenajare a Teritoriului Național – secțiunile I-IV.,
- Legea nr. 422/2001 privind Protejarea monumentelor istorice, republicată,

- Ordinul Ministerului Transporturilor nr. 46/1998, pentru Aprobarea normelor tehnice privind stabilirea clasei tehnice a drumurilor publice,
- Ordinul MLPAT nr. 13N/1999, indicativ GP038/99, pentru Aprobarea reglementării tehnice.

Precum si:

- Perimetrul constructibil al localităților conform Deciziei nr.223/1983 a C.P.J. Mureș,
- Anuarul statistic al județului Mureș 1992, 2000, 2004 si 2011,
- Strategia Națională de Gestionare pe termen mediu și lung a riscurilor la inundații
- Planul de Management al Bazinului Hidrografic Mureș
- Planul Regional de Acțiune pentru Mediu – Regiunea 7 Centru –PRAM
- Planul Local de Acțiune pentru Mediu- județul Mureș-PLAM
- Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor – județul Mureș
- Directiva Cadru Apă 2000/60/EC (WFD), care introduce noțiunile de Program de Măsuri (sau de Amenajare) și Plan de Management Bazinal pentru a coordona măsurile privind calitatea apei în fiecare bazin,
- Directiva 91/676/EC privind nitrații, care prevede programe de acțiune pentru zonele amenințate de poluarea cu nitrați cauzată de agricultură; programele sunt direcționate către introducerea anumitor practici agricole,
- Directiva Cadru Deșeuri 75/442/EEC, care prevede planuri de management al deșeurilor,
- Directiva habitate 92/43/EEC, care are ca scop stabilirea unei rețele ecologice europene, coerente, de zone speciale de conservare. Scopul este de a recunoaște că situl respectiv găzduiește valori naturale care merită să fie protejate.
- Planuri și proiecte legate de domeniile de analiză, aflate în derulare la nivelul județului Mureș si al comunei Stancenii.

1.3. EVALUAREA DE MEDIU PENTRU PLANURI ȘI PROGRAME

Directiva Comunității Europene nr.42 din 2001 descrie evaluarea de mediu, planificarea strategică sub numele Evaluare Strategică de Mediu (ESM).

Legislația românească a preluat conceptul comunicat ca evaluare de mediu pentru planuri și programe.

ESM este definită ca un proces sistematic de evaluare ale unor politici, programe sau planuri și ale alternativelor de derulare a acestora. ESM include și elaborarea unui

raport scris asupra rezultatelor acestei evaluări și includerea lor în procesul de luare a deciziilor, cu atenție deosebită asupra implicațiilor economice și sociale.

Evaluarea de mediu pentru planuri și programe, este un procedeu complex, care determină obiectivele evaluării și vulnerabil la politica decizională. Evaluarea de mediu pentru planuri și programe poate fi abordată în diferite moduri. Aplicarea evaluării de mediu pentru planurile și programe de amenajare a teritoriului trebuie să aplice:

- management de mediu durabil și integrare efectivă a considerentelor de mediu în întocmirea planurilor de amenajare a teritoriului,
- să prezinte semnale de avertizare cu privire la opțiunile de dezvoltare care nu asigură o dezvoltare durabilă, de la Planul Național de Amenajare a Teritoriului și până la nivelul localităților urbane sau al comunelor,
- să facilitează o mai bună luare în considerare a criteriilor de mediu în formularea planurilor de amenajare care crează cadrul pentru proiectele specifice.

Evaluarea de mediu pentru planuri și programe este un instrument pentru forurile decizionale.

Se poate spori eficiența procesului decizional prin implicarea publicului, prin punerea la dispoziție a planului sau programului pentru consultare. Planul sau programul de amenajare va deveni mai eficace dacă valorile, opiniile și cunoștințele publicului sau ale specialiștilor la nivel local vor fi incorporate în procesul de luare a deciziei.

2. CONȚINUTUL ȘI OBIECTIVELE PUG-ULUI ȘI RELAȚII CU ALTE PLANURI ȘI PROGRAME

Procesul de planificare are ca scop implementarea și susținerea sistemelor bazate pe o planificare strategică la nivel județean și se concentrează asupra definirii obiectivelor și țintelor în conformitate cu obiectivele și țintele Planului Național de Amenajare a Teritoriului și a Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Mureș.

Abordarea planificată servește ca bază pentru stabilirea necesarului de investiții și a politicii în domeniul amenajării teritoriului, fiind și baza elaborării proiectelor pentru obținerea de finanțări.

„Perspective ale dezvoltării spațiale în Europa” (ESDP) formulează principalele direcții de dezvoltare spațială ale continentului european și anume:

- ✓ dezvoltarea unui sistem urban policentric și o nouă relație între urban și rural;
- ✓ asigurarea accesului la informație și cunoaștere;
- ✓ dezvoltarea durabilă, gestionarea prudentă a resurselor și protecția naturii și a moștenirii culturale.

„Principii directoare privind dezvoltarea teritorială durabilă a continentului european” – document CEMAT, Hanovra 2000 – definește următoarele 10 principii:

- ✓ promovarea coeziunii teritoriale prin intermediul unei dezvoltări socio-economice echilibrate și prin creșterea competitivității;
- ✓ promovarea dezvoltării funcțiilor urbane și dezvoltarea relațiilor urban-rural;
- ✓ promovarea unor condiții de accesibilitate mai echilibrate;
- ✓ dezvoltarea accesului la informație și cunoaștere;
- ✓ reducerea agresiunii asupra mediului;
- ✓ valorificarea și protejarea resurselor și a patrimoniului natural;
- ✓ valorificarea patrimoniului construit ca factor al dezvoltării;
- ✓ dezvoltarea resurselor energetice, concomitent cu asigurarea securității;
- ✓ promovarea unui turism de calitate și durabil;
- ✓ limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale.

Aceste principii și direcții de dezvoltare trebuie să guverneze activitatea de amenajare teritorială, fiind urmărite prin documentațiile specifice. Integrarea în Comunitatea Europeană se face și prin recunoașterea și aplicarea acestor principii, prin integrarea spațială a României în spațiul regional european.

PATJ Mureș prezintă într-o formă sintetică planurile de acțiune și proiectele de dezvoltare ale județului Mureș, având ca obiectiv major depistarea unor resurse interne (naturale, economice, sociale, culturale etc.) specifice și a posibilelor căi de valorificare ale acestora în vederea dezvoltării durabile a județului Mureș, în concordanță cu planurile strategice sectoriale de dezvoltare.

2.1. CONȚINUTUL ȘI OBIECTIVELE PRINCIPALE AL PUG-ULUI

Obiectivul general al PATJ Mureș este îmbunătățirea poziției naționale în ierarhia dezvoltării prin intrarea în topul primelor zece județe cu economie competitivă din România. Obiectivul general este susținut prin cinci obiective strategice de dezvoltare:

1. Identificarea și sprijinirea unor sectoare economice de excelență și creșterea competitivității economiei județului;
2. Dezvoltarea resurselor umane;
3. Susținerea poliilor de dezvoltare urbana și rurala ai județului, cu scopul creării unor sisteme integrate de așezări;

4. Ridicarea nivelului de accesibilitate și de conectivitate a județului prin modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații;
5. Valorificarea rațională a patrimoniului natural și cultural, în conformitate cu principiile dezvoltării durabile.

2.1.1. Conținutul Planului Urbanistic General al Comunei Stânceni

Prezentul PUG a fost întocmit de SC „Proiect” SRL din Târgu Mureș nr. 6789.0, în conformitate cu ordinul MLPAT nr.13N/10.03.1999 ”Ghid privind metodologia de elaborare și conținutul-cadru al Planului Urbanistic General”.

Conform Legii nr. 350/2001 art.46., PUG trebuie să prevadă Lista principalelor proiecte de dezvoltare și restructurare, Strategia de dezvoltare spațială a localității și Planul de acțiuni pentru implementare și programul de investiții publice.

PUG conține documentațiile pe baza cărora se vor stabili obiectivele, acțiunile și măsurile necesare pentru promovarea unei dezvoltări durabile din punct de vedere social-economic al habitatului și protecției mediului.

Proiectul de PUG, prin analiza dezvoltată identifică necesitățile administrativ – teritoriale ale fiecărei localități legate de: dezvoltarea economică, dezvoltarea social-culturală, amenajare spațială a localităților, protecția mediului natural și a patrimoniului construit și dezvoltarea funcțiunilor urbane (obiective și echipamente publice, locuire, servicii, producție, transport, etc).

Plecând de la studiile preliminare care inventariază cadrul natural, cadrul construit, modul în care comuna se înscrie în previziunile și studiile urbanistice de rang superior (Planuri de Amenajare a Teritoriului Județean - PATJ, Planuri de Amenajare a Teritoriului Național - PATN, Planuri de Amenajare a Teritoriului Zonal – PATZ, alte studii sectoriale) PUG stabilește un diagnostic prospectiv legat de evoluția în perspectiva a localității, previziunile demografice, previziunile economice și etapele și modul de materializare prin obiective ale strategiei Consiliului local.

Conținutul PUG ține cont de Regulamentul Local de Urbanism (RLU), întărind și detaliind prin prescripții (permisiuni și interdicții) reglementările. Prescripțiile cuprinse în RLU sunt obligatorii la autorizarea executării construcțiilor pe întreg teritoriul administrativ al unității ce face obiectul PUG. Odată aprobat RLU, împreună cu PUG-ul localității, constituie act de autoritate al administrației publice locale.

PUG are caracter de reglementare și răspunde programului de amenajare a teritoriului cât și programului de dezvoltare a localității.

Perioada de valabilitate a PUG-ului este de 5-10 ani în funcție de condițiile locale și generale la nivel teritorial, condițiile sociale, sau de altă natură ce pot interveni în evoluția localității.

În documentele PUG-ului sunt citate principalele acte normative specifice domeniului sau complementare acestuia, cu implicații asupra dezvoltării urbanistice a localităților.

În cadrul stadiului actual al dezvoltării sunt tratate elementele naturale, elementele de infrastructură și socio-economică a teritoriului. Sunt tratate problemele de mediu, riscurile naturale și disfuncționalitățile din zona studiată. PUG tratează modul de utilizare a terenurilor, amplasare, dimensionare, restricțiile a construcțiilor pe teritoriu comunei și separat pentru fiecare localitate aparținând comunei.

Conform prevederilor legislației în vigoare PUG stabilește în același timp și strategia de dezvoltare împreună cu planul de acțiune pentru materializarea etapizată a strategiei și a obiectivelor conținute în aceasta.

Programul de dezvoltare al comunei include prevederi pe termen scurt, mediu și lung menite să conducă la următoarele obiective:

- reabilitarea localităților pe principiul dezvoltării durabile ce include utilizarea resurselor regenerabile și reciclabile în condițiile protecției mediului și a resurselor naturale,
- ridicarea imaginii și a confortului din mediul rural la nivel urban în ideea obținerii unui model unitar de dezvoltare durabilă urbană pe întreg teritoriul localității.

Principalele elemente de fond urmărite prin elaborarea PUG al Comunei Stânceni, sunt următoarele:

- reșezarea localităților în vatra lor firească, prin includerea în intravilan a tuturor zonelor existente, construite și amenajate situate pe teritoriul administrativ al localității la data elaborării PUG-ului,
- adăugarea la intravilanul existent a suprafețelor necesare pentru etapele viitoare prevăzute pentru dezvoltarea funcțiunilor localității în acord cu strategiile la nivel teritorial și diagnoza privind evoluția fiecărei localități,
- materializarea urbanistică a programului de dezvoltare a localității, pe baza propunerilor și intențiilor colectivității locale,
- scenarii prospective privind activitățile economice și de evoluție a populației,
- definirea și asigurarea cu amplasamente a obiectivelor de utilitate publică,
- posibilitățile de realizare a obiectivelor propuse în condițiile respectării dreptului de proprietate,

- zonificarea funcțională a terenurilor din localitate și stabilirea regimului de construibilitate al acestora, printr-un sistem de reglementări și servituți adecvate,
- documentația conține și regulamentul de urbanism ce particularizează condițiile locale referitoare la utilizarea terenurilor și a construcțiilor, analizând relațiile din cadrul localității și în teritoriu, cu accentuarea disfuncționalităților existente și măsuri de remediere a acestora.
- stabilirea intravilanului localității,
- volumul și structura potențialului uman, resurse de muncă,
- potențialul economic al localității,
- organizarea circulației și a transporturilor,
- echiparea tehnico-edilitară,
- reabilitarea patrimoniului construit, protecția și conservarea mediului,
- condițiile necesității și posibilității de realizare a obiectivelor de utilitate publică.

PUG constituie documentațiile pe baza cărora se vor stabili obiectivele, acțiunile și măsurile necesare pentru promovarea unei dezvoltări durabile care include protecția categoriilor sociale vulnerabile, protecția resurselor neregenerabile, protecția mediului.

2.1.2. Obiectivele principale PUG al Comunei Stânceni

Obiectivele PUG-ului prezentat urmăresc ridicarea nivelului infrastructurii și îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor Comunei Stânceni prin:

- reabilitarea infrastructurii rutiere,
- realizarea sursei și gospodăriei apei potabile pentru asigurarea accesului cetățenilor comunei la sisteme centralizate de alimentare cu apă potabilă de calitate în cantități necesare
- realizarea infrastructurii de canalizare, completată cu bazine private, colectoare, etanșe și vidanjabile, și tratarea apelor uzate de tip menajer în stații de epurare,
- dezvoltarea activității agricole (de cultivare a plantelor și de creștere a animalelor),
- reînființarea unor game de ocupații neagricole, ramuri ale industriei mici bazate pe resursele locale, ale cooperației, comerțului sătesc sau renașterea unor meserii abandonate (rotari, fierari, tâmplari, dulgheri, artizani, olari, țesători, cărămidari, împletitori de nuiete, rafie, pănuși, stuf, etc),
- dezvoltarea agroturismului și a turismului în general (revitalizarea activităților turistice, diversificarea ofertei turistice, protecția și reabilitarea obiectivelor turistice naturale și construite, stimularea activităților conexe turismului),

- dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii cu activități specifice de prelucrare locală a produselor agricole și de origine animală,
- dezvoltarea producției agricole (cu posibilitatea înființării de culturi bio sau ecologice),
- îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor (promovarea reabilitării locuințelor și a renovării celor abandonate respectând estetica tradițională, asigurarea accesului la servicii de sănătate și educație de calitate),
- dezvoltarea potențialului uman pentru a face față unor noi cerințe, orientarea profesională a tinerilor, stimularea tinerilor în realizarea unor activități economice pe cont propriu, sprijinirea tinerilor fermieri și întreprinzători,
- menținerea unei comunități viabile prin prezervarea culturii și tradițiilor – promovarea patrimoniului cultural istoric al comunei,
- extinderea rețelelor electrice și de iluminat public,
- organizarea circulației și îmbunătățirea condițiilor de transport: amenajarea de trotuare și asigurarea scurgerii gravitaționale a apelor meteorice către colectoriile naturali, amenajarea de spații de parcare pentru autovehicule, amenajarea de piste pentru bicicliști,
- asigurarea de servicii și de utilități pentru toți locuitorii comunei Stânceni.

2.1.3. Surse documentare

Principalele prevederi care definesc cadrul legal pentru întocmirea și gestionarea PUG de care s-a ținut cont sunt următoarele:

- ✓ Legea nr.350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, cu modificările și completările ulterioare,
- ✓ Ordin nr.13/N/1999, Ghid privind metodologia de elaborare a conținutului cadru al PUG,
- ✓ Ordin nr.176/N/2000, Ghid privind metodologia de elaborare a conținutului cadru al PUZ,
- ✓ Ordin nr.37/N/1999, Ghid privind metodologia de elaborare a conținutului cadru al PUD,
- ✓ Ordin nr.21/N/2000, Ghid privind metodologia de elaborare și aprobare a regulamentelor locale de urbanism,
- ✓ Ordin nr.201/N/2000, Ghid metodologic privind elaborarea analizelor de evaluare asupra impactului asupra mediului ca parte integrantă a planurilor de amenajare a teritoriului și urbanism,

- ✓ HGR nr 525/1996 pentru aprobarea Regulamentului General de Urbanism (republicată în 2002), cu modificările ulterioare,
- ✓ GP-038/1999, Ghidul privind metodologia de elaborare și conținutul-cadru al P.U.G.,
- ✓ GM-007/2000, Ghid privind elaborarea și aprobarea R.L.U.,
- ✓ Codul Civil,
- ✓ Legea nr.351/2001 cu modificările ulterioare,
- ✓ Legea fondului funciar 18/1991,
- ✓ OUG nr. 34/2013 - organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991,
- ✓ Legea nr.50/1991 privind autorizarea executării construcțiilor, cu completările și modificările ulterioare,
- ✓ Legea locuinței nr.114/1996 și completări în 1997 cu modificările ulterioare,
- ✓ Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcții,
- ✓ Legea fondului funciar nr.18/1991, Legea nr. 1/2000, Legea nr. 169/1997 și Legea nr.247/2005 cu completările și modificările ulterioare,
- ✓ Legea nr.84/1996 privind îmbunătățirile funciare, cu modificările ulterioare,
- ✓ Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr.7/1996, cu modificările ulterioare,
- ✓ Legea administrației publice locale nr.215/2001 completată cu Legea nr.286/2006,
- ✓ Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia,
- ✓ Legea nr. 241/2003 pentru modificarea anexei la Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia,
- ✓ Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauza de utilitate publică, cu modificările ulterioare (2011),
- ✓ OUG nr.34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de serviciu,
- ✓ Legea nr.46/2008 - Codul silvic, Legea nr. 175/2017
- ✓ Legea nr.24/15.01.2007 privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din intravilanul localităților cu modificările și completările ulterioare,
- ✓ Ordonanța nr.96/1998 privind reglementarea regimului silvic și administrarea fondului forestier național,
- ✓ OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului,
- ✓ Ordonanța nr.20/2014 pentru modificarea OUG 27/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice,
- ✓ Hotărârea Guvernului României nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe,

- ✓ Legea apelor nr.107/1996, cu modificările ulterioare,
- ✓ Legea 211/2011 privind gestionarea deșeurilor care stabilește obligațiile autorităților publice locale,
- ✓ Hotărârea Guvernului nr. 101/1997 pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul și mărimea zonelor de protecție sanitară, cu modificările ulterioare,
- ✓ Ordinul Ministerului Sănătății nr. 536/1997, pentru aprobarea Normelor de igiena privind modul de viață al populației, cu modificările ulterioare,
- ✓ Ordinul nr. 34/N/M 30/3422/4221 din 1995 al MLPAT, MI, MAPN, SRI, pentru aprobarea Precizărilor privind avizarea documentațiilor de urbanism și amenajarea teritoriului, precum și a documentațiilor tehnice pentru autorizarea construcțiilor,
- ✓ Ordinul nr.542/2003 al Ministrului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului pentru aprobarea Metodologiei privind inițierea, programarea, achiziția, elaborarea, avizarea, aprobarea și valorificarea reglementărilor tehnice și a rezultatelor activităților specifice în construcții, amenajarea teritoriului, urbanism și habitat,
- ✓ Hotărârea Guvernului nr. 382/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind exigențele minime de conținut ale documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism pentru zonele de riscuri naturale,
- ✓ Hotărârea Guvernului României nr. 447/2003 pentru aprobarea normelor metodologice privind modul de elaborare și conținutul harților de risc natural al alunecării de teren și inundații,
- ✓ HGR 804/2007, privind controlul asupra pericolelor de accident major,
- ✓ Legea 307/2006, privind apărarea împotriva incendiilor,
- ✓ Hotărârea 448/2002 pentru aprobarea categoriilor de construcții și amenajări care se supun avizării/autorizării de prevenire și stingere a incendiilor,
- ✓ Legea 481/2004 privind protecția civilă,
- ✓ Ordinul 1298/2006, privind aprobarea normelor metodologice, de avizare și autorizare privind protecția civilă,
- ✓ Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată în Monitorul Oficial Partea I, nr. 938/20.11.2006) cu completările și modificările ulterioare,
- ✓ Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2.314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată și a Listei monumentelor istorice dispărute, Listă modificată ulterior prin Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2.182/2005 pentru aprobarea Listei monumentelor istorice 2004 - modificări și completări - și a Listei monumentelor istorice 2004 - monumente dispărute - modificări și completări,

- ✓ Ordonanța nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, cu completările ulterioare
- ✓ Ordinul M.C.C. privind aprobarea normelor metodologice de clasare și evidentă a monumentelor istorice, nr. 682/2003,
- ✓ H.G.R. 610/2003 pentru aprobarea normelor metodologice privind procedura de aprobare a creditelor pentru lucrări de protejare la monumentele istorice deținute de persoane fizice/juridice de drept privat,
- ✓ Ordinul Ministrului Transporturilor Construcțiilor și Turismului nr. 562/2003 - cadru conținut pentru Zone Construite Protejate,
- ✓ Dispoziția 4300-VN/2005 a Ministerului Culturii și Cultelor, completată cu dispoziția 5596-VN/2007 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității în domeniul avizării,
- ✓ Legea drumurilor nr.13/1974 și HGR nr.36/1996, cu modificările ulterioare;
- ✓ Ordonanța nr.43/1997 și legea 82/1998 privind regimul drumurilor, cu modificările ulterioare,
- ✓ Ordinul nr.45/1998 al Ministrului Transporturilor pentru aprobarea Normelor tehnice privind proiectarea, construirea și modernizarea drumurilor;
- ✓ Ordinul Ministerului Transporturilor nr.46/1998 pentru aprobarea Normelor tehnice privind stabilirea clasei tehnice a drumurilor publice,
- ✓ Ordinul nr.47/1998 al Ministrului Transporturilor pentru aprobarea Normelor tehnice privind amplasarea, lucrărilor edilitare, a stâlpilor pentru instalații și a pomilor în localitățile urbane și rurale,
- ✓ Ordinul nr.49/1998 al Ministrului Transporturilor pentru aprobarea Normelor tehnice privind proiectarea și realizarea străzilor în localitățile urbane,
- ✓ H.G.R. nr.540/2000 privind aprobarea încadrării în categorii funcționale a drumurilor publice și a drumurilor de utilitate privată deschise circulației publice, cu modificările ulterioare,
- ✓ Ordonanța de urgență nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice,
- ✓ Ordinul M.L.P.A.T., M.A.P. nr. 6/139/2003 privind măsuri pentru respectarea disciplinei în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului în scopul asigurării fluidizării traficului și a siguranței circulației pe drumurile publice de interes național și județean,
- ✓ H.G.R. nr. 1072/2003 privind avizarea de către ISC a documentațiilor tehnico-economice pentru obiectivele de investiții finanțate din fonduri publice,

- ✓ HG nr.382/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind exigentele minime de conținut ale documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism pentru zonele de riscuri naturale,
- ✓ Norme tehnice pentru proiectarea și execuția conductelor de transport gaz, aprobate prin Decizia președintelui ANRGN nr.' 1220/2006,
- ✓ OUG nr.12/1998 (republicata) aprobată cu Legea 89/1999 privind transportul pe căile ferate române și reorganizarea SNCFR,
- ✓ Ordinul MT nr.158/1996 privind emiterea acordurilor MT pentru documentațiile tehnico-economice sau la documentațiile tehnice de sistematizare pentru terți,
- ✓ Legea 363/2006 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național,
- ✓ Legea nr.203/2003 (republicata) privind realizarea, dezvoltarea și modernizarea rețelei de transport de interes național și european,
- ✓ PATJ Mureș,
- ✓ Legea nr. 151/1998 privind dezvoltarea regională în România,
- ✓ Planul Național de Amenajare a Teritoriului,
- ✓ Strategia Planului Național de Dezvoltare 2007-2013,

La elaborarea Planului Urbanistic General al comunei Stânceni au fost folosite date documentare conținute în:

- ✓ Planul Național de Dezvoltare Rurală,
- ✓ Planul de Amenajare al Teritoriului Județean Mureș 2009,
- ✓ Programul de dezvoltare al jud. Mureș 2007-2013,
- ✓ Strategia de dezvoltare a regiunii Centru,
- ✓ Planul Urbanistic General în vigoare.

Suportul topografic al PUG îl constituie planul cadastral sc.1:5000 furnizat proiectantului de Primăria Stanceni obținut din baza digitalizată a Consiliului Județean Mureș.

- ✓ Bazele topografice ale localității, actualizarea lor cu date și elemente culese pe teren sc.1 : 5000,

La aceasta se adaugă reperele și informațiile topografice furnizate de firma de specialitate ce realizează documentația privind cadastrul localității și bornarea perimetrului intravilan după aprobarea acestuia în cadrul Planului Urbanistic General.

În elaborarea P.U.G.-ului s-au mai analizat date și informații culese din următoarele legi și surse:

- ✓ Studiu privind localitățile rurale, proiect IPJ-Mureș nr. 3791/1971,
- ✓ Perimetrul construibil al localităților conform Deciziei nr.223/1983 a C.P.J. Mureș,

- ✓ Anuarul statistic al județului Mureș 1992, 2000 și 2004,
- ✓ Observații și date furnizate de administrația publică locală,
- ✓ Documentații de urbanism (PUD, PUZ, PLU),
- ✓ Strategia de dezvoltare a comunei,
- ✓ Documentații aferente programului „Natura 2000”,
- ✓ Avize emise de autoritățile competente.

2.2. RELAȚIA CU ALTE PLANURI ȘI PROGRAME

În vederea obținerii Avizului de mediu de la Agenția pentru Protecția Mediului Mureș (APM Mureș) pentru PUG al comunei Stancenii, județul Mureș, la elaborarea PUG-ului s-a ținut cont de *Directiva EU 2001/42/EC* privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului, transpusă în legislația românească prin *HG 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe*.

Planurile și programele elaborate pentru localitățile rurale din comuna Stancenii pe baza principiului dezvoltării durabile includ utilizarea resurselor regenerabile și reciclabile, dezvoltarea construcțiilor de locuințe, de servicii, de modernizarea circulației și căilor de acces, extinderea suprafețelor ocupate de spații verzi și protejarea mediului înconjurător.

La elaborarea PUG-ului comunei Stancenii s-a ținut cont de documentele locale, județene, regionale naționale și europene.

2.2.1. Relația cu alte planuri și programe la nivel local

Planurile de Amenajare a Teritoriilor Zonale (PATZ) tratează programe de măsuri pe termen scurt, mediu și lung. Pe baza definiției aceste planuri se întocmesc ”pentru teritorii grupate într-o zonă cu caracteristici comune, geografice, economice sau/și de altă natură, care cuprinde în întregime sau parțial teritoriul administrativ al mai multor unități teritoriale administrative”.

În principal obiectivele și țintele stabilite în PUG au fost formulate în concordanță cu:

- Planurile Operaționale Sectoriale (POS) 2007-2013,
- Planul Local de Acțiune pentru Mediu- județul Mureș-PLAM,
- Agenda Locală 21.

2.2.2. Relația cu alte planuri și programe la nivel județean

Procesul de planificare are ca scop implementarea și susținerea sistemelor bazate pe o planificare strategică la nivel județean și se concentrează asupra definirii obiectivelor și țințelor în conformitate cu obiectivele Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Mureș.

Abordarea planificată servește ca bază pentru stabilirea necesarului de investiții și a politicii în domeniul amenajării teritoriului, fiind bază și în elaborarea proiectelor pentru obținerea de finanțări.

Strategia de Dezvoltare a județului Mureș pe perioada 2007 – 2013 cuprinde obiectivele strategice pentru economie, social și cultural, ținând cont specificul teritoriului. Implementarea strategiei urmărește următoarele domenii: infrastructura, economia, mediul, resursele umane și turismul.

La elaborarea planului și programelor s-a ținut cont de următoarele planuri județene:

În domeniul urbanismului (s-a studiat):

Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Mureș (PATJ), aprobat prin Hotărârea Consiliului Județean Mureș cu nr. 122/1999, reactualizat în 2012. PATJ Mureș prezintă într-o formă sintetică planurile de acțiune și proiectele de dezvoltare ale județului Mureș, având ca obiectiv major depistarea unor resurse interne (naturale, economice, sociale, culturale etc.) specifice și a posibilelor căi de valorificare a acestora în vederea dezvoltării durabile a județului Mureș, în concordanță cu planurile strategice sectoriale de dezvoltare.

Obiectivul general al PATJ Mureș este îmbunătățirea poziției naționale în ierarhia dezvoltării prin intrarea în topul primelor zece județe cu economie competitivă din România. Obiectivul general este susținut prin cinci obiective strategice de dezvoltare:

1. Identificarea și sprijinirea unor sectoare economice de excelență și creșterea competitivității economiei județului,
2. Dezvoltarea resurselor umane, crearea de noi locuri de muncă va contribui la creșterea nivelului de trai a locuitorilor.
3. Susținerea poliilor de dezvoltare urbani și rurali ai județului, cu scopul creării unor sisteme integrate de așezări,
4. Ridicarea nivelului de accesibilitate și de conectivitate a județului prin modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații,
5. Valorificarea rațională a patrimoniului natural și cultural, în conformitate cu principiile dezvoltării durabile.

Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, creșterea rolului turismului, dezvoltarea rețelelor informaționale pentru afaceri și a calității transportului regional va contribui la rezolvarea obiectivelor propuse. Respectarea condițiilor de protecția mediului este prezenta în toată punctele strategice.

Obiectivele și țintele stabilite în PUG au fost formulate pe baza:

- Planului de dezvoltare al regiunii Centru pentru perioada 2007 -2013, în care sunt accentuate problemele socio-economice majore din zonă și obiectivele specifice pentru dezvoltarea spațiului rural.

În domeniul protecției mediului

- A fost luat în considerare Planul Local de Acțiune pentru județul Mureș (PLAM), revizuit, adoptat prin Hotărârea nr.3/2006 a Colegiului Prefectura Mureș și prin Hotărârea nr.58/2007 a Consiliului Județean Mureș. Scopul planului de dezvoltare al județului, cuprins în planul de dezvoltare al regiunii, poate fi realizat prin promovarea creșterii economice, prin ridicarea nivelului de echipare și prin creșterea atracțiilor turistice.
- Schema directoare de amenajare și management a bazinului hidrografic Mureș cu cele două componente: Planul de Amenajare a Bazinului Hidrografic Mureș (PABH) și Planul de Management al Bazinului Hidrografic Mureș (PMBH).
- Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor – județul Mureș,
- ✓ Hotărârea Consiliului Județean nr. 19/1993 privind ariile naturale protejate pe teritoriul județului Mureș, cu modificările ulterioare.
- ✓ Planul Local de Acțiune pentru Mediu (PLAM) al Județului Mureș 2007 – 2013.

În PLAM al județului Mureș sunt cuprinse obiectivele principale de mediu, cum sunt protecția calității apelor, extindere rețelei de canalizare, protecția solului și managementul deșeurilor.

2.2.3. Relația cu alte planuri și programe la nivel regional

Programul Operațional Regional (POR) elaborat pentru perioada 2007 – 2013 conține obiectivul strategic al dezvoltării economice, sociale echilibrate teritorial și durabile a regiunilor de dezvoltare ale României. Între obiectivele strategice al POR-ului este inclus crearea a 15.000 de locuri de muncă, până la sfârșitul anului 2015, creșterea contribuției turismului și creșterea calității infrastructurii cu scopul de a ridica calitatea vieții și îmbunătățirea serviciilor la nivel local.

- Planul de dezvoltare al regiunii 7 Centru pentru perioada 2007-2013,
- Planul Regional de Acțiune pentru Mediu – Regiunea 7 Centru –PRAM

- Planul Regional de Gestionare a Deșeurilor – Regiunea 7 Centru

2.2.4. Relația cu alte planuri și programe la nivel național și internațional

În Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2007 – 2013 și Planul Național Strategic pentru Dezvoltarea Rurală (PNSR) 2007 – 2013 sunt incluse măsurile necesare pentru creșterea veniturilor, astfel ridicarea nivelelor de trai în zonele montane.

PNSR are trei direcții definite și anume:

- modernizarea structurii agriculturii și silviculturii,
- menținerea și îmbunătățirea calității mediului din zonele rurale,
- gestionarea și facilitarea tranziției forței de muncă.

În domeniul urbanismului

Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN) este documentul fundamental care descrie programele strategice sectoriale atât pe termen mediu cât și pe termen lung, determină dimensiunile, sensul și prioritățile dezvoltării în cadrul teritoriului României, în concordanță cu recomandările europene. Există șase secțiuni specializate: I. Rețele de transport, II. Apa, III. Zone protejate, IV. Rețeaua de localități, V. Zone de risc natural și VI. Zone turistice care sunt aprobate prin lege de către Parlamentul României.

- Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a I-a Rețele de transport, aprobată prin Legea nr. 363/2006.
- Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a II-a Apa, aprobată prin Legea nr. 171/1997, modificată prin Legea nr.20/2006.
- Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a Zone protejate, aprobată prin Legea nr. 5/2000.
- Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a V- a Zone de risc natural, aprobată prin Legea nr.575/2001.
- Planul de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a VI- a Zone cu resurse turistice, proiect de lege.
- Regulamentul General de Urbanism aprobat prin HG nr. 525/1996, republicată în 2002.

În domeniul protecției mediului

- ✓ Planul Național de Dezvoltare pentru 2007 – 2013, stabilind 6 priorități naționale de dezvoltare, ce grupează în interior o multitudine de domenii și subdomenii prioritare.
- ✓ Programul Operațional Sectorial de MEDIU 2007 – 2013, versiunea finală 2007-având ca obiectiv global protecția și îmbunătățirea calității mediului și a standardelor de viață în România, urmărindu-se conformarea cu prevederile acquis-ului de mediu.
- ✓ Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană, ratificat prin Legea nr. 157/2005.
- ✓ Planul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 964/2000, cu modificările și completările ulterioare.
- ✓ Programul de eliminare treptată a evacuării emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare periculoase aprobat prin HG 351/2005 modificată și completată cu HG 783/2006.
- ✓ Strategia Națională de Management al riscului la inundații. Program de realizare a Planului național pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor aprobat prin HG 1309/2005.
- ✓ Strategia națională pentru Protecția Atmosferei, aprobată prin HG nr. 731/2004.
- ✓ Planul Național de Acțiune pentru Protecția Atmosferei, aprobat prin HG nr. 738/2004.
- ✓ Legea nr. 271/2003 privind ratificarea Protocolului Goteborg.
- ✓ Legea nr. 261/2004 pentru ratificarea Convenției privind poluanții organici persistenți, adoptată la Stockholm la 22 mai 2001.
- ✓ Hotărârea nr. 1.856 din 22 decembrie 2005 privind plafoanele naționale de emisie pentru anumiți poluanți atmosferici.
- ✓ Ordin MMGA nr. 352 din 12 martie 2007 privind aprobarea încadrării localităților din cadrul Regiunii 7 în liste, potrivit prevederilor Ordinului ministrului apelor și protecției mediului nr. 745/2002 privind stabilirea și clasificarea aglomerărilor și zonelor pentru evaluarea calității aerului în România.
- ✓ Strategia națională privind Schimbările Climatice 2005-2007, aprobată prin HG nr. 645/2005.
- ✓ Planul Național de Acțiune privind Schimbările Climatice 2005-2007, aprobat de HG nr. 1877/2005.

- ✓ Ordonanța de urgență nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice și legea 49/2011.
- ✓ H.G. nr.230 din 4 martie 2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora.
- ✓ Ordin MMDD nr. 776/2007 privind declararea siturilor de importanță comunitară ca parte integrantă a Rețelei Ecologice Europene Natura 2000 în România.
- ✓ Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor și Planul Național de Gestionare a Deșeurilor, aprobate prin HG nr. 1470/2004.
- ✓ Planul Regional de Gestionare a Deșeurilor pentru Regiunea 7 Centru, aprobat prin Ordinul comun MMGA și MIE nr. 1364/1499/2006.
- ✓ Legea nr. 451/2002 privind ratificarea Convenției europene a peisajului, adoptată la Florența la 20 octombrie 2000.
- ✓ Legea nr. 24 din 15 ianuarie 2007 privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din zonele urbane cu modificările și completările ulterioare.
- ✓ Ordonanța de urgență nr. 114 din 17 octombrie 2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului – planificarea strategică privind existența suprafețelor de spații verzi în localități.
- ✓ Programul național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități, instituit prin OUG nr. 59/2007.
- ✓ Convenția Carpatică ratificată de România prin Legea nr. 389/2006.

Obiectivele și prioritățile relevante propuse în documentele conceptuale naționale au fost folosite de echipa SEA la compilarea unui set de obiective de referință în domeniul mediului și al protecției sănătății.

2.2.5. Relația cu alte planuri și programe la nivel internațional

În 1983 a fost adoptată ”Carta Europeană a Amenajării Teritoriului” de către Conferința Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) care are ca scop dezvoltarea socio-economică echilibrată a regiunilor, ameliorarea calității vieții, gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului, utilizarea rațională a solului. În 1999 CEMAT adoptă ”Schema de Dezvoltare a Spațiului Comunitar” (SDEC), acest document al Uniunii Europene accentuează dezvoltarea spațială echilibrată și durabilă a teritoriului. CEMAT în Hanovra 2000 lansează ”Principii directoare pentru o dezvoltare teritorială durabilă a continentului European” și în

2007 Comisia Europeana adopta "Agenda Teritorială Europeană". Politica de administrare a teritoriului în România a ținut cont de directivele documentelor sus menționate.

CEMAT definește următoarele principii:

- promovarea coeziunii teritoriale prin intermediul unei dezvoltări socio-economice echilibrate și prin creșterea competitivității,
- promovarea dezvoltării funcțiilor urbane și dezvoltarea relațiilor urban-rural,
- promovarea unor condiții de accesibilitate mai echilibrate,
- dezvoltarea accesului la informație și cunoaștere,
- reducerea agresiunii asupra mediului,
- valorificarea și protejarea resurselor și a patrimoniului natural,
- valorificarea patrimoniului construit ca factor al dezvoltării,
- dezvoltarea resurselor energetice, concomitent cu asigurarea securității,
- promovarea unui turism de calitate și durabil,
- limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale.

Aceste principii și direcții de dezvoltare trebuie să guverneze activitatea de amenajare teritorială, fiind urmărite prin documentațiile specifice. Integrarea în Comunitatea Europeană se face și prin recunoașterea și aplicarea acestor principii, prin integrarea spațială a României în spațiul regional european.

„Perspective ale dezvoltării spațiale în Europa” (ESDP) formulează principalele direcții de dezvoltare spațială ale continentului european și anume:

- ✓ dezvoltarea unui sistem urban policentric și o nouă relație urban – rural,
- ✓ asigurarea accesului la informație și cunoaștere,
- ✓ dezvoltarea durabilă, gestionarea prudentă a resurselor și protecția naturii și a moștenirii culturale.

Planuri și programe internaționale relevante:

- ✓ Conferința Națiunilor Unite pentru Mediu și Dezvoltare, Rio de Janeiro, 1992.
- ✓ Summit-ul Mondial pentru Dezvoltare Durabilă – Conferința de la Johannesburg, 2002.
- ✓ Al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu 2001 – 2010, numit Mediul 2010, Planul de acțiune al UE "Stoparea pierderii biodiversității – 2010 și în perspectivă".
- ✓ Propunerea de Strategie Tematică pentru Sol, adoptată de către Comisie în 2006.
- ✓ Carta municipiilor și comunelor europene pentru durabilitate – Carta Alborg, 1994.

- ✓ Strategia europeană pentru dezvoltare durabilă (Goteborg 2001 și Bruxelles 2006).
- ✓ Agenda teritorială a Uniunii Europene Spre o Europă mai competitivă și durabilă a regiunilor diverse, acceptată cu ocazia Reuniunii ministeriale informale privind dezvoltarea urbană și coeziunea teritorială de la Leipzig, 24-25. mai 2007.

3. DESCRIEREA ZONEI DE AMPLASAMENT A COMUNEI STANCENI

3.1. INCADRAREA ÎN TERITORIU, SITUAȚIA EXISTENTĂ

Comuna Stânceni este așezată în podișul Transilvaniei, în bazinul superior al râului Mureș, la 100 km de municipiul Târgu Mureș, reședință de județ. Comuna Stânceni se găsește într-un pitoresc cadru natural al spațiului carpato-danubian, situat în partea central-nordică a României, și în partea de nord-vest a județului Mureș. Județul Mureș, conform asocierii voluntare a mai multor județe învecinate formează Regiunea Centru.

Situată în interiorul arcului Carpatic, comuna Stânceni este favorizată de un relief armonios, care coboară în trepte de la est spre vest, de la cei 2.100 m pe care îi atinge creasta Călimanilor, până în lunca joasă a râului Mureș de la ieșirea din județul Harghita, unde altitudinea este de numai 680 m. Suprafața sa coboară în trepte de pe crestele Carpaților Răsăriteni, este dominată de rama munților vulcanici Călimani și Gurghiu (în nord-est și est). Munții Călimani, situați în nordul județului, constituie cel mai proeminent edificiu vulcanic din România, cu înălțimi maxime de 2.100 m. Ei se întind spre sudul județului, până în valea Mureșului, continuându-se cu Munții Gurghiului, cuprinși între valea Mureșului și Târnava Mare, având înălțimi mai mici, de până la 1.776 m. La hotarele comunei se ridică Vârful Zăspadului (1241 m) unul dintre cele mai înalte vârfuri ale Munților Gurghiului, culmile Munților Călimani, Vârful Scaunul Domnului.

Suprafața Comunei Stânceni este de 12476 ha din care 461,98 ha intravilan existent și 463,35 ha intravilan propus.

Coordonate GPS: longitudine: 25°22'43" (25.2243120), latitudine: 46°96'03" (46.9603377).

Comuna este situată în Defileu Deda-Toplița, la poalele de sud ale Munților Călimani și cele de nord ale Munților Gurghiu. Defileul Mureșului este o străpungere îngustă a lanțului muntos Călimani - Gurghiu, având peste 35 km lungime între Deda și Toplița, Versanții au pante între 16-30 grade în zona acoperită cu vegetație forestieră și pante mai mari de 15 grade în zona urbană.

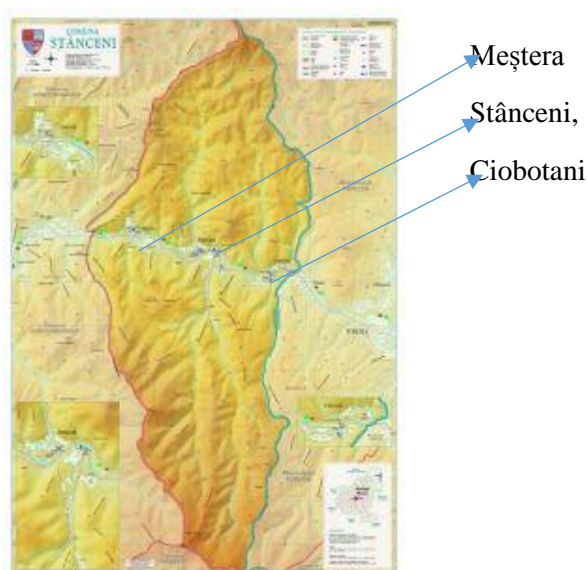

Harta nr.1. Județul Mureș în România și în județul Mureș localizarea Comunei Stânceni
(sursa: http://ro.wikipedia.org/wiki/St%C3%A2nceni,_Mure%C8%99)

În partea de est se învecinează cu municipiul Toplița (județul Harghita), și în partea de nord-est vest cu comuna Lunca Bradului.

Teritoriul comunei este delimitat de podișul vulcanic al munților Călimani, care este un platou suprastructural din conglomerate vulcanice cu altitudini de 1000-1200 m pe platourile vulcanice, până la 400 m în Lunca Mureșului, după ieșirea din defileu. Formele de relief dominante sunt platformele, văile înguste și puternic adâncite la ieșirea spre dealurile subcarpatice, alcătuite din blocuri de lavă rezistente. Văile pâraielor fragmentează podișul inițial.

Prin Legea Amenajării Teritoriului National nr. 5/2.000 (M.Of. PI, nr. 152/12.04.2000) - Secțiunea III - "Zone protejate" - este recunoscută ca arie protejată *Rezervația peisagistică Defileul Toplița – Deda*, cu o vegetație și faună caracteristica, cu un procent de peste 75% păduri naturale.

Harta 2. Comuna Stânceni cu localitățile componente Meștera, Stânceni și Ciobotani
(<http://stiefel.allshops.ro/produs/12460883/Harta+Comunei+Stanceni+MS>)

Defileul leagă Depresiunea Giurgeului cu Podișul Transilvaniei și reprezintă cea mai lungă străpungere prin lanțul vulcanic din țara noastră.

Fig.1. Vedere panoramică asupra Comunei Stânceni
(sursa: http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_M%C4%83gherani,_Mure%C8%99)

3.2. SCURT ISTORIC A LOCALITĂȚILOR DIN COMUNA STÂNCENI

Așezările comunei sunt tipice satului din zona montană și submontană. În funcție de condițiile oferite de relief localitățile s-au dezvoltat răsfirat, de-a lungul văii Mureșului și ale afluenților acestuia, precum și de-a lungul drumurilor. Caracteristice zonei sunt construcțiile de lemn, care adăpostesc o gamă largă de funcțiuni, începând de la locuințe, grajduri, anexe gospodărești și până la lăcașuri de cult, biserici etc. Arhitectura lemnului este un fenomen cultural-artistic.

Vatra satelor din această zonă s-a constituit din dezvoltarea unor ansambluri gospodărești dintre cele mai originale, constituite din locuința propriu-zisă și anexele sale, din instalațiile tradiționale de tehnica populară și meșteșugărească. Casa tradițională s-a format prin folosirea unui sistem constructiv specific locului.

În funcție de condițiile de viață pe care le-a oferit zona și în funcție de posibilitățile economice satele au cunoscut o continuă modificare.

În prezent localitățile au un fond construit omogen, care păstrează formele și materialele tradiționale din zonă. Majoritatea construcțiilor au regim parter, casele sunt așezate pe loturi individuale.

Datorita condițiilor oferite de relief localitățile s-au dezvoltat răsfirat, de-a lungul văii Mureșului și ale afluenților acestuia, precum și de-a lungul drumurilor. Caracteristice zonei sunt construcțiile de lemn, care adăpostesc o gamă largă de funcțiuni, începând de la locuințe, grajduri, anexe gospodărești și până la lăcașuri de cult, biserici, etc.

Localitățile aparținătoare Comunei Stânceni sunt: Stânceni, Ciobotani și Meștera (Harta 2.)

Localitatea Stânceni, satul de reședință a comunei (suprafața de 233,65 ha), se situează pe drumul DN (E578), fiind cuprins între meridianele 23°55' și 25°14' longitudine estică și paralelele 46°09' și 47°00' latitudine nordică. Distanța între Toplița și Stânceni este de 10 km și de 100 km între Stânceni și Tg. Mureș.

Primele documente ale localității datează din 1808, cu numele Mesterháza.

Din 1839 numele localității a fost schimbat la Meisterhausen (unele documente menționează schimbarea numelui localității în 1854), dar în documente apare și denumirea de Mestreháza. (<http://varga.adatbank.transindex.ro/?pg=1&helyseg=magyar&k=1530>)

În 1890 apare localitatea cu numele de Göde-Mesterháza și în documentele din 1913 denumirea de Gödemesterháza (<https://hu.wikipedia.org>).

Începând din 1864 localitatea a aparținut județului Mureș-Turda, raionul Reghin, din 1930 a aparținut județului Mureș și între 1952 - 1960 regiunii Autonome-Maghiare.

Localitatea este atestată documentar din anul 1848 (Dicționarul localităților din Transilvania la pag. 367) și în harta de campanie a Revoluției din Transilvania din 1848. Școala din Stânceni este amintită din anul 1880 ca fiind prima școală de pe Valea Mureșului care a acordat diplome de absolvire. (<http://www.valeamuresului.ro/comuna-stanceni#more-45>).

Satul Ciobotani, este un sat în comuna Stânceni din județul Mureș (suprafața de 95,08 ha), la 7,5 km de Toplița, pe drumul național 15 și pe linia principală 400 a căii ferate. Este cea mai estică localitate a județului Mureș și în vecinătatea județului Harghita. Coordonatele satului Ciobotani sunt: 25°14'. 46°50'.

Satul Ciobotani a aparținut de județul Harghita - Toplița (până în 1952), iar până în anul 1960 de localitatea Toplița.

Primele documente scrise cu numele Csobányfalva datează din 1913. Localitatea Ciobotani în timp a purtat numele Csobotány (în limba maghiară) și Schumbau (în limba germană).

Localitatea este vestită datorită valorilor naturale cum sunt: apele minerale și zăcămintele de andezit. În partea superioară a râului Mureș 27 de afluenți sunt enumerate, care izvorăsc în Munții Gurghiului și Munții Căliman, formând chei și cascade splendide. Prin nenumărate poduri se ajunge pe partea dreapta și stânga a pâraurilor, și după gura pâraului Preluca este stația de îmbuteliere al apei minerale. Râurile sunt bogate în păstrăvi.

Localitatea este amintită în scrierile lui Mihail Eminescu, care în anul 1875, călătorind cu o trupă de teatru ambulant, a poposit aici.

Satul Meștera aparține comunei Stânceni. Meștera (suprafața de 133,20 ha) este situată înspre ieșirea din județul Mureș, spre județul Harghita, înaintea satelor Stanceni și Ciobotani, în interiorul arcului Carpat. Satul este străbătut în întregime de râul Mureș, la fel ca toate localitățile comunei.

Satul este atestat documentar pentru prima dată în anul 1824 cu denumirea de „Mesterház-Meisterhausen” (Arhivele Statului Cluj-Napoca). A fost menționat și în anul 1854.

Biserica veche, din lemn, din acest sat a fost strămutată la Mănăstirea Sfântu Ilie din Toplița, în anul 1847.

La hotarele comunei se ridică Vârful Zăspadului (Zespezel, 1241 m) unul dintre cele mai înalte vârfuri ale Munților Gurghiului.

În acest sat se află cariera de piatră Hamerock (particulară).

4. ASPECTELE RELEVANTE ALE STĂRII ACTUALE A MEDIULUI

4.1. GEOLOGIA, GEOMORFOLOGIA ȘI RELIEFUL

Coordonatele GPS ale Comunei Stânceni: Longitudine: 25°22'43" (25.2243120) Latitudine: 46°96'03" (46.9603377), perimetrul fiind mărginit spre toate laturile de dealuri.

Comuna Stânceni se situează în Defileul Deda-Toplița, care este o străpungere îngustă a lanțului muntos Călimani - Gurghiu. Defileul Mureșului se înscrie ca un veritabil culoar transversal, lung de aproximativ 34 km, axat pe linia de întâlnire a revărsărilor de lavă și acumulările de piroclastite provenite din Munții Căliman (în nord) și Munții Ghiurghiului (în sud). Alternanțele dintre lave și piroclastite au generat apariția lărgirilor intramontane (Stânceni, Lunca Bradului, Răstolița) în cuprinsul cărora se găsesc 4 nivele de terase, cu altitudini relative de 1-2 m, 10 m, 20-22 m și 40-50 m (Geografia României, III, Carpații Românești și Depresiunea Transilvaniei, 1987).

Piemontul Călimanilor și Gurghiului realizează trecerea spre unitatea subcarpatică deluroasă a structurilor anticlinale, brahianticlinale, sinclinale și brahisinclinale, domurilor și cuvetelor domale și interdomale din spațiul bazinal transilvan, respectiv unităților morfogenetice a dealurilor și depresiunilor submontane și intracolinare.

Zona studiată este delimitată dinspre nord și est de podișul vulcanic al munților Călimani, care este un platou suprastructural din conglomerate vulcanice cu altitudini de 1000-1200 m pe platourile vulcanice, până la 400 m în Lunca Mureșului, după ieșirea din

defileu. Produsele vulcanice au “îngropat” vechiul relief subcarpatic, fapt de altfel exprimat în aspectele de concordanță inversă. Exprimarea acestor forme tectono-structurale este foarte diferită în spațiul piemontan și subcarpatic în raport cu cel intrabazinal, de podiș (Podișul Târnavelor, Câmpia Transilvaniei). Lanțul munților Călimanilor și Gurghiului prezintă caracterele unei regiuni deluroase înalte, cu altitudini medii la nivel interfluvial de 650 – 800 m și cu văi puternic adâncite, rezultând o energie a reliefului de 150 – 200 m. Altitudinile mari sunt susținute de prezența aglomeratelor vulcanice, microaglomeratelor vulcanice, brecciilor și microbrecciilor piroclastice, cineritelor. Masivul dominant, care are și o imagine frumoasă este formațiunea Scaunul Domnului cu o altitudine de 1381 m, a cărui contur poate fi admirat în întregime din depresiunea Vălenii de Mureș.

Crestele Munților Călimani sunt formate din andezite pe suprafața acestora observându-se urme ale glaciațiunii mai ales în zona vârful Pietrosu dar și din aglomerate pe platourile vulcanice acoperite de pășuni alpine.

Teritoriul este mărginit dinspre est, sud-est pe podișul vulcanic al munților Gurghiului, cu denivelări mari la o altitudine între 1000-1300 m și se întind de la defileul Mureșului până la partea nordică a Munților Harghitei.

Unitatea morfologică subcarpatică se desfășoară în estul Comunei Stânceni, între văile Mureșului, prin subunitatea subcarpatică a Reghinului.

Masivele deluroase, dezvoltate pe structuri cu duble afinități tectonice, prezintă regional dealuri dezvoltate pe structuri anticlinale cu bombări locale și închideri periclinale. Morfologia acestora este dată de fronturile succesive de cuate desfășurate până la limita platourilor vulcanice. Spațiul interfluvial este dominat de suprafața de eroziune de 550 - 650 m, generalizată în regiune, sub care se desfășoară întreaga suită de procese geomorfologice contemporane: alunecări de teren, pseudosolifluxiuni, etc.

Fragmentarea reliefului prezintă valori în intervalul 0,5 km/km²–3,3 km/km². Geodeclivitatea terenului sau pantele prezintă valori de 15,1° - 55° în axul anticlinalului diapir (Șieu-Sânioară). Domină ca frecvență categoriile III (5,1° - 15°) și IV (15,1° - 35°) de pantă, pante specifice manifestării proceselor de mișcare în masă și celor torențiale.

În zona Rezervației peisagistice Defileul Mureșului se întâlnesc substraturi având ca principale componente geologice andezitele și andezitele bazaltice, roci rezultate din erupția magmei venită din adâncime. Structurile geologice mai vechi sunt constituite din sedimente vulcanice pontice-breccii, microbreccii, tufe vulcanice care sunt legate între ele prin cimenturi piroclastice, alcătuite din andezite piroxeno-amfibolice.

Relieful prin diversitatea formelor sale condiționează în mod diferit procesele de eroziune, care au influențat conturarea perimetrelor localităților în teritoriu. Potențialul de dezvoltare

a localităților este asigurat de suprafețele rămase neconstruite cu interiorul localităților precum și de terenurile ce se echipează treptat cu utilități în lungul arterelor de circulație.

Formele de relief dominante sunt platformele, văile înguste și puternic adâncite la ieșirea spre dealurile subcarpatice, alcătute din blocuri de lavă rezistente. Relieful este determinat de orientarea est-vest a defileului îngust, cu unele deschideri în zona Borzia, Răstolița, Lunca Bradului, Stânceni, străjuite de versanții munților Călimani (Nord) și Gurghiu (Sud). Expoziția dominantă a versanților în partea munților Gurghiului este Nord, Nord-Est, Nord-Vest, iar în partea munților Călimani este Sud, Sud-Est, Sud-Vest.

Condițiile geotehnice sunt diverse pe întreg teritoriul comunei, amplasarea obiectivelor mari necesită studii de specialitate punctuale.

Conform STAS 11100/1-93, în calculele de rezistență se va ține seama de grupa seismică a regiunii, grupa E, având valoarea de vârf a accelerației gravitaționale pentru perimetrul dat $ag = 0,12g$ (K_s – coeficient de seismicitate = 0,08) și $T_c = 0,70$ s (perioadă de colț), pentru cutremure având mediul de recurență $IMR = 100$ ani.

4.2. SOLUL ȘI SUBSOLUL

Munții Călimani se caracterizează prin marea răspândire a piroclastitelor primare care ating grosimi de zeci sau chiar sute de metri.

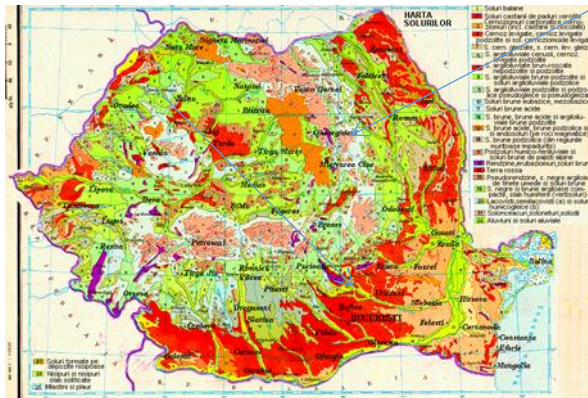
O largă răspândire o au lavelle andezitice, dar mai cu seama cele piroxenice. Prin dezagregarea intensă, la baza stâncilor reziduale s-au acumulat trene de grohotișuri, la care se adaugă, în regiunile înalte și câmpuri de blocuri, generate de un climat periglaciatic. În urma proceselor de pedogeneza s-au format solurile brune-acide, brune feriluviale și soluri negre-acide. Astfel :

- În zona montană Călimani - Gurghiu, predomină solurile neevoluate de tipul litosolurilor și andosolurilor (umbrisol) asociate cu soluri cambice cum sunt solurile brun acide.
- În zona premontană se remarcă prezența solurilor podzolice argiloiluviale (luvisol albic) asociate cu soluri brune (podzolit) mai rar soluri brune acide.

Solurile formate, în condiții staționare determinate de variația altitudinii, fragmentării reliefului, înclinarea terenului, expozițiile dominante, sunt următoarele:

- brun tipic - ce domină în zona fâgetelor din Sebeș, Iod, Gălăoia - brun acid tipic - dominant în tot defileul, masiv găsindu-se în zona Androneasa, Ilișoara, Neagra, Meștera, între Gudea și Lunca Bradului,
- brun acid andic
- brun acid litic insular în zona Androneasa, Lunca Bradului
- brun eu-mezobazic litic - insular în zona Androneasa

La ieșirea din defileu pe pășuni și fânețe, se găsesc soluri cenușii cu conținut redus de humus, pe substraturi argiloase

Majoritatea solurilor din zona Stânceni sunt:
soluri brune, soluri brune acide,
soluri brune podzolice,
andosoluri (pe roci magmatice)

Harta 3. Harta solurilor din Romania

<http://www.profudegeogra.eu/wp-content/uploads/2011/10/Harta-solurilor-Romaniei2.gif>

Resurse

Varietatea formelor de relief și a condițiilor geologico-tectonice, stratigrafice și petrografice, au determinat o diversitate a bogățiilor subsolului, astfel:

Zăcămintele nemetalifere

Între resursele subsolului, ca importanță, după gazul metan, sunt rocile nemetalifere utile de diferite categorii (vulcanice, sedimentare, detritice, etc.), prezente în rezerve, practic inepuizabile. Zona eruptivă montană este dominată de andezit (cariere industriale în defileul Mureșului la Stânceni) și de piroclastite andezitice. O răspândire mai limitată, dar totuși în rezerve considerabile o au depozitele mobile de bolovăniș, pietriș și balast, extrase în numeroase puncte și folosite ca materiale de construcție brute sau prelucrate industrial, astfel de rezerve potențiale de agregate minerale întâlnindu-se pe cursul râurilor din județul Mureș.

Substanțele minerale terapeutice

Cuprind întreaga gamă de substanțe minerale utilizate în cura balneară, direct sau prin realizarea unor concentrații, precum apele îmbuteliate în scop alimentar sau cură, în zona aureolei mofetice a eruptivului Călimani-Harghita. Zăcămintul Stânceni, situat pe valea pârâului Mermezeu, afluent de dreapta al Mureșului, este pus în exploatare pentru îmbutelierea apei minerale. Zăcămintul se caracterizează prin ape minerale biocarbonatate, calcice, magneziene și carbogazoase, apa se îmbuteliază sub numele „Stânceni”.

4.3. REȚEAUA HIDROGRAFICĂ, APA DE SUPRAFAȚĂ ȘI SUBTERANĂ

Localitățile comunei sunt străbatute de râul Mureș și de pâraie afluate ale râului Mureș.

Râul Mureș traversează satele Ciobotani, Stânceni și Meștera. Lungimea cursului de apă al râului Mureș, pe teritoriul comunei este de 9 km. În cadrul Defileului Toplița – Deda bazinul râului are un aspect relativ simetric. Lățimea albiei este cuprinsă între 40-45 m, cu o înălțime a malurilor cuprinsă între 0,5-4 m, iar adâncimea apei variază de la 0,6 la 3 m. Viteza apei variază în funcție de mărimea debitului și valoarea pantei, existând porțiuni în care curentul înregistrează 0,6 m/sec dar și zone în care viteza depășește 1,5 m/sec. Debitul mediu anual este de 121,1 m³/s la Stânceni și debitul maxim înregistrat în 27.12.1995 a fost de 371 m³/s, depășindu-se cota de pericol (300 cm) la mira de la Stația hidrometeorologică din satul Meștera.

Panta sectorului de râu este de la moderat la abrupt, în jurul valorii de 2,33 0/00. Altitudinea medie a bazinului este de 968 m și cea a stației hidrometrice este de 621 m.

Din punct de vedere hidrologic teritoriul comunei prezintă o bună densitate de cursuri de apă, cu debite influențate de factorii climatici.

Zona bazinului hidrografic al Mureșului Superior este caracterizată printr-o rețea de apă permanentă, având debite de apă maxime primăvara și vara.

Valea râului Mureș este în formă de viituri, care se produc iarna, primăvara și vara, cele de iarnă și primăvara sunt mixte (din topirea zăpezii și ploi), iar cele de vara din ploi. Primăvara, în urma topirii zăpezilor și a gheții, formațiunile întâlnite frecvent sunt zăpoarele și îngrămădirile de sloiuri, care duc la creșterea artificială a nivelurilor.

Adâncimea de îngheț conform STAS 6053/1985 este de 1,0-1,10 m.

Analiza apelor se face conform STAS 3349/2-83.

Localitățile comunei sunt traversate de pâraie afluate ale râului Mureș. La confluența Mureșului cu pâraiele mai mari apar depresiuni de eroziune formate din roci mai puțin dure (Stânceni, Neagra, Ilva).

Afluenții importanți ai râului Mureș:

- afluenți de dreapta:
  - pâraul Zebrac - cu o suprafață de bazin de 23 km² și lungimea cursului de apă de 11 km cu o altitudine medie de 935 m.
  - pâraul Mermezeu - cu o suprafață de bazin de 13 km² și o lungime a cursului de apă de 9 km, cu o altitudine medie de 935 m.
- afluenți de stânga:

- pârâul Gudea - ce depășește ca suprafață de bazin 73 km^2 și lungimea cursului de apă de 23 km și o altitudine medie de 1073 m. La viitura din vara anului 1985 s-a efectuat pe pârâul Gudea o reconstituire a nivelului maxim, rezultând o valoare de $18,7 \text{ m}^3/\text{s}$,
- pârâul Marsinet - curge la o altitudine medie de 895 m, cu o suprafață de bazin de 9 km^2 și o lungime de bazin de 8 km.

Afluenții de dreapta, cu expunere sudică, sunt ape mai mari în primăvară, față de afluenții de stânga, care au expunere nordică, unde topirea zăpezii se face mai târziu.

Afluenți, mai puțin importanți:

- afluenți de dreapta râului Mureș:
  - pârâul Valea Dușii
  - pârâul Valea Meștera
  - pârâul Bortii
- afluenți la stânga râului Mureș
  - pârâul Ciobotani
  - pârâul Bisericii Meștera.

Pe acești afluenți se înregistrează frecvent fenomene de iarnă, cum ar fi: gheață la mal, năboi, pod de gheață. Creșterile de niveluri și debite se produc primăvara din topirile de zăpezi și ploi, vara din ploi abundente, pe suprafețe mici. Adâncimea de îngheț conform STAS 6053/1985 este de 1,0-1,10 m.

Viiturile au o durată mică de producere și în timpul viiturii se transportă cantități mari de aluviuni (bolovăniș, pietriș, plutitori). Albiile sunt înguste, cu pantă mare, cu patul albiei format din bolovăniș și pietriș.

În inima Munților Călimani izvorăște apa minerală. Apa minerală naturală, carbogazoasă se îmbuteliază sub numele „Stânceni” și este sub managementul firmei Romaqua Group Borsec. Sunt două surse: Stânceni – din localitatea cu același nume și din Nou Stânceni, din sursa Ciobotani. Analiza apelor se face conform STAS 3349/2-83.

4.4. AERUL

Comuna Stânceni este înconjurată de păduri și având o bază de exploatare forestieră și o carieră de piatră, fără alți factori poluanți majori, aerul este curat.

Singura sursă relevantă de poluare la nivelul comunei Stânceni este reprezentată de traficul rutier, întrucât prin toate cele trei localități ale comunei trece drumul național DN15 (E578).

Zgomotul și vibrațiile. Principală sursă de zgomot și vibrații este traficul pe drumul național, la care se adaugă circulația din interiorul localităților. Pentru înlăturarea poluării fonice se propune îmbunătățirea calității drumului județean și a drumurilor locale.

4.5. CLIMA

Prin poziția sa, teritoriul comunei se încadrează în etajul climatic de munte, subetajul munților mijlocii, în zona de climă temperată, în regiunea de tranziție dintre climatul vestic de nuanță atlantică și cel excesiv continental din vest.

Temperatura

Temperatura medie anuală este în jur de 5,5°C cu variații între 3°C în părțile mai înalte ale teritoriului și 7°C în părțile mai joase.

Temperatura medie a celei mai reci luni este de -7°C, iar a celei mai calde luni de 13,5°C. Iernile sunt friguroase și umede cu temperatura celei mai reci luni de -3°C și a celei mai calde peste 10°C.

Gerurile târzii sunt destul de frecvente și apar chiar și după data de 1 mai iar gerurile timpurii apar la începutul lunii septembrie. Aceste caracteristici climatice pot influența negativ vegetația zonei. Numărul zilelor de îngheț este în jur de 120 iar a celor de vară de 120-130.

Precipitații

Precipitațiile atmosferice nu sunt foarte consistente, fiind în jur de 600 mm anual. Umezeala atmosferică este destul de mare (77% anual). Ploile torențiale nu au un caracter prea accentuat.

Ca urmare a influenței reliefului, precipitațiile au repartiție variabilă, în funcție de altitudine. Astfel la altitudini de peste 1400m se înregistrează peste 1200mm, iar în zonele cu înălțimi de 1000 - 1400m circa 600mm anual. Cea mai ploioasă perioadă este primăvara și începutul verii iar cea mai secetoasă începutul toamnei (septembrie-octombrie).

Cantitatea de precipitații este suficientă pentru dezvoltarea în bune condiții a plantelor care formează pajiștile cât și a vegetației forestiere.

Perioadele de precipitații însumează circa 130 zile anual, cea mai mare frecvență având-o lunile mai și iunie. Topirea zăpezilor care în această zonă au grosimi cuprinse între 50cm și 100cm începe în luna martie în jurul altitudinii de 1000m și spre sfârșitul lunii aprilie la altitudini de peste 1400m.

Stratul de zăpadă se menține în medie 100-120 de zile, din luna noiembrie și ține până în lunile martie-aprilie. Grosimea stratului de zăpadă variază în medie între 20-35cm.

Vânturile

Vânturile, elemente caracteristice defileelor montane, au frecvența mare iar viteza medie anuală este de cca. 30 km/h, depășind frecvent 3,8 m/sec. Datorită fragmentării mari a reliefului direcțiile principale sunt modificate local. În ceea ce privește intensitatea medie a vânturilor, acesta crește în general cu altitudinea variind între 1,2 - 4,7 m/s. Lunile cu cele mai multe vânturi tari ($V \geq 11$ m/s) sunt martie - mai.

Vântul cel mai frecvent este cel de vest și nord-vest, cu excepția perioadelor de manifestare a unor factori topo-climatici, când vântul predominant este din est și nord-est, canalizat și intensificat dinamic pe vale. Acest lucru se resimte predominant iarna, când în condițiile unei circulații atmosferice din sector nord-estic, vântul de est produce în cuprinsul și la ieșire defileului scăderea puternică a temperaturii aerului, viscole și transport de zăpadă de pe sol.

4.6. VEGETATIA, FLORA

Covorul vegetal a Defileului Mureșului Superior este dominat de specii montane mezofile, mezoterme slab acidofile, neutre.

Pădurile de luncă sunt prezente aproape în tot cursul defileului, lângă râul Mureș. Specificitatea floristică din zona Parcului Natural Defileul Mureșului Superior și a ariilor naturale protejate anexe este dată de substratul geologic, varietatea formelor de relief întâlnite și nu în ultimul rând de condițiile climatice particulare la nivel de topoclimat.

Mare parte a teritoriului este acoperită de păduri de rășinoase și foioase, aflate într-un echilibru dinamic. Pădurile de luncă sunt prezente aproape în tot cursul defileului, de-o parte și de alta a râului Mureș. Ca urmare a activității omului, în locul fostelor păduri apar ca formațiuni secundare pajiștile seminaturale – fânețe mezofile și umede de luncă, pășuni. Datorită cositului permanent și la timpul potrivit - după înflorirea și fructificarea speciilor, pajiștile au viață lungă și sunt bogate în specii. De exemplu, în cazul habitatului 6520-Fanate montane, speciile edificatoare și dominante sunt: *Poa pratensis*, *Trisetum flavescens*, *Festuca rubra*, *Agrostis capillaris*, *Lotus corniculatus*, *Heracleum sphondylium*, *Carum carvi*, *Polygonum bistorta*, *Silene dioica*, *S. vulgaris*, *Campanula glomerata*, *Salvia pratensis*, *Anthoxanthum odoratum*, *Trollius europaeus*, *Primula elatior*, etc. (conf. Planului de Management al PNDMS și ariile naturale protejate anexe).

Dintre speciile de interes comunitar identificate în zona comunei Stânceni, menționăm (Frink, 2015; Planul de Management al PNDMS și ariile naturale protejate anexe):

- *Iris aphylla ssp. hungarica* - specia a fost identificată pe o suprafață totală de 250 mp pe Muntele Leu, la Stânceni. Este prezent în habitatul 8220- Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci silicioase, cu populații stabile, în stare de conservare foarte bună.
- *Angelica palustris* – este prezent la Ciobotani pe ca. 100 mp. în habitatul 6520-Fanete montane și 7140-Mlastini de tranziție, cu populații în tendință descrescătoare;
- *Lycopodium clavatum* – a fost identificate 3 populații la Meștera, în habitatul 6520-Fanete montane, cu două populații în tendință descrescătoare și una stabilă.

Fauna

Fauna zonei Stânceni este bogată, determinată de vegetație, de clima zonei și de vastele habitate neîntrerupte de așezări umane, întinse în masivele Călimani și Gurghiu, de ambele părți ale râului Mureș. Din cele 13 specii de mamifere de interes comunitar descrise în Planul de management al PNDMS și ariile naturale protejate anexe, majoritatea se găsesc și pe teritoriile administrative ale comunei Stânceni. Conform Formularului Standard sunt descrise 11 specii de nevertebrate, 10 fiind identificate cu ocazia inventarierilor la realizarea Planului de Management, iar 6 specii au fost descrise în zona UAT Stânceni: *Lycaena dispar*, *Cucujus cinnaberinus*, *Rosalia alpina*, *Callimorpha quadripunctaria*, *Lucanus cervus*, *Cerambyx cerdo*. Din cele 3 specii de amfibieni, reptile 2 specii au fost identificate în zona Stânceni: buhaiul de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) și tritonul (*Triturus cristatus*). Sunt prezente carnivorele mari, ca ursul (*Ursus arctos*), lupul (*Canis lupus*), dar și alte mamifere ca vidra (*Lutra lutra*), râsul (*Lynx lynx*), două specii de chiroptere (*Myotis myotis* și *Myotis blythii*), etc. În pădurile limitrofe comunei sunt numeroase alte specii care constituie prada carnivorelor, astfel, cerbul (*Cervus elaphus carpathicus*), căprioare (*Capreolus capreolus*), mistreți (*Sus scrofa*), iepuri (*Lepus europaeus*), cât și alte mamifere mici. Ornitofauna este și ea diversificată, cu specii ca uliul păsărar (*Accipiter nisus*), șorecarul comun (*Buteo buteo*), șoimul rândunelelor (*Falco subbuteo*), cucul (*Cuculus canorus*), lăstun de casă (*Delichon urbicum*), etc. În râurile comunei se găsesc numeroase specii de pește, dintre care o specie cu caracter endemic: lostrița (*Hucho hucho*).

4.8. VALORI ALE PATRIMONIULUI NATURAL, CULTURAL, ISTORIC

Pe Valea Mureșului Superior, în Defileul Toplița - Deda, există peste 100 de peșteri de mulaj, unice în România, care s-au format în perioada activă a Vulcanului Călimani-Gurghiu, cu circa 5,3 milioane de ani în urmă, dintre care o parte vor fi deschise circuitului turistic. Peșterile de mulaj au fost descoperite probabil pur întâmplător, pentru că nimeni nu a bănuțit că avem așa ceva, cel puțin în zonă. În 1988 Mór h Károly din Tg.Mureș, a observat c teva formațiuni interesante pe care le-a studiat și în foarte scurt timp și-a dat seama că este vorba despre o raritate absolută și anume peșterile de mulaj.

Fig. 4. Peșteri de mulaj (sursa: Mór h Károly revista Speomond, Federația Română de Speologie, Bukarest, 2009, nr.14.)

Până astăzi au fost descoperite aproape 100 de astfel de formațiuni, din care doar 16 pot fi numite peșteri, datorită dimensiunilor, restul fiind formațiuni pseudo-carstice. În anii 1989-1990 speologii din Tg. Mureș au descoperit peșteri (din care două în zona Defileu Deda-Toplița), cea ce este o raritate în roci vulcanice. Peșterile de mulaj pot da răspuns despre fauna și flora din timpurile stravechi. Peșterile sunt în st ncile din partea dreapta a râului Mureș, la 700 m înălțime fața de nivelul mării.

Peșterile de mulaj sunt prezente în Defileul Toplița-Deda (30ROSPA0030, arie protejată avifaunistică), între localitățile Răstolița și Neagra, pe versantul drept al văii Mureșului. În afara peșterilor de mulaj, în defileu s-au format și peșteri de alterare, acestea apar atât pe versantul st ng, c t și pe cel drept al văii. Ca extindere sunt mai mari și din punct de vedere turistic, mai atractivi. Cavitățile sunt de fapt urmele trunchiurilor acoperite de sedimentul vulcanic. Acest sediment a ajuns la suprafața odată cu dezvoltarea văii. Nu sunt foarte cunoscute în r ndul turiștilor, și nu au nici bibliografie prea vastă.

În prezent, specialiștii lucrează la amenajarea primei peșteri, care este și cea mai mare, situată între Răstolița și Lunca Bradului, cu o intrare de 2 metri înălțime, 15 metri deschidere, în care se poate pătrunde circa 50 metri. (http://www.realitatea.net/defileul-deda-toplita-unul-dintre-punctele-de-atracție-ale-calimanilor_518582.html#ixzz4CEVR8AxW)

Propuneri pentru prosperarea turismului în Comuna Stânceni:

Ridicarea nivelului educației ecologice, prin organizarea potecilor educative pentru elevi și turiști, utilizând caracteristicile locului și baza științifică, astfel:

- în zona Rezervației peisagistice defileul Mureșului se întâlnesc substraturi având ca principale componente geologice andezitele și andezitele bazaltice, roci rezultate din erupția magmei venita din adâncime,
- datorită expoziției dominante sudice și sud-vestice, pantei mari de până la 60°-80°, microclima specifică caldă, astfel pe solul scheletic al stâncilor sunt prezente numeroase elemente mediteranene și continentale, care lipsesc din restul teritoriului,
- organizarea de drumuri/poteci spre peșterile de mulaj, întru-cât Serviciul Salvamont Mureș a arătat că, dacă până acum acestea nu au fost accesibile publicului, pentru evitarea deteriorării peșterilor, în următoarea perioadă două astfel de peșteri vor fi amenajate în scop turistic.

Păstrarea calității mediului presupune gestionarea unor dinamici profund diferite ca natură, cronologie și intensitate. Politicile din domeniu trebuie pe de o parte să privească în perspectivă pe termene foarte lungi, iar pe de altă parte să tempereze evoluțiile explozive ale societății.

Strategiile de protecție și de refacere a mediului trebuie prin urmare să vizeze simultan administrarea comunităților umane la toate scările spațiale.

Fig. 5. Piesaj montan, locuri pentru dezvoltarea turismului
(foto ecol. Szakacs Laszlo)

Uniunea Europeană permite combinarea articulată și coerentă a politicilor la scară continentală (vizând perspectivele îndepărtate) cu acelea desfășurate la scară națională/regională (focalizate pe termene scurte și medii). Primele privesc cu precădere gestionarea pe termen lung a riscurilor naturale și tehnologice, celelalte se referă la diminuarea impactului hazardelor naturale și la evitarea celor tehnologice (UE: Hazarde naturale și tehnologice). (http://www.mdrl.ro/_documente/atlas/res/text/a_mediu_text.htm)

5. POPULATIA ȘI RESURSELE DE MUNCĂ

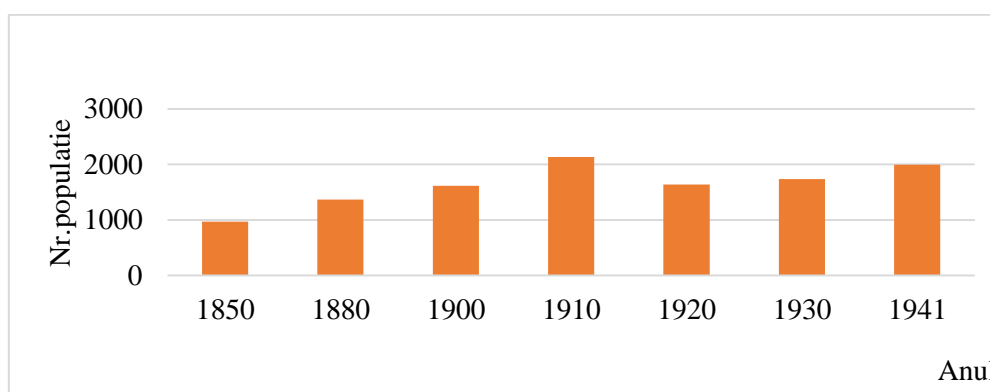
5.1. EVOLUȚIA, STRUCTURA POPULAȚIEI COMUNEI STANCENI, RESURSE DE MUNCĂ

Datele folosite sunt cele din recensămintele populației din 2011 („Rezultatele finale ale Recensământului din 2011. Institutul Național de Statistică din România. iulie 2013”), din evidențele Direcției județene de statistică Mureș și din lucrarea lui Varga Á. „Statistica etnică și confesiune a populației din Transilvania (1850-1992). (<http://varga.adatbank.transindex.ro/?pg=7>)

Evoluția populației localității Stânceni

Localitatea	Numărul de locuitor/an						
	1850	1880	1900	1910	1920	1930	1941
Stânceni si Meștera	972	1369	1615	2133	1637	1735	1998

Menționăm că în 1956 localitatea Meștera și Neagră au aparținut comunei Lunca Bradului. Meștera a aparținut până în 1950 de localitatea Stânceni când au avut loc reorganizări administrative (sat, comuna, oraș, municipiu, raion și județ). Localitatea Ciobotani a aparținut localității Toplița (din județul Harghita).

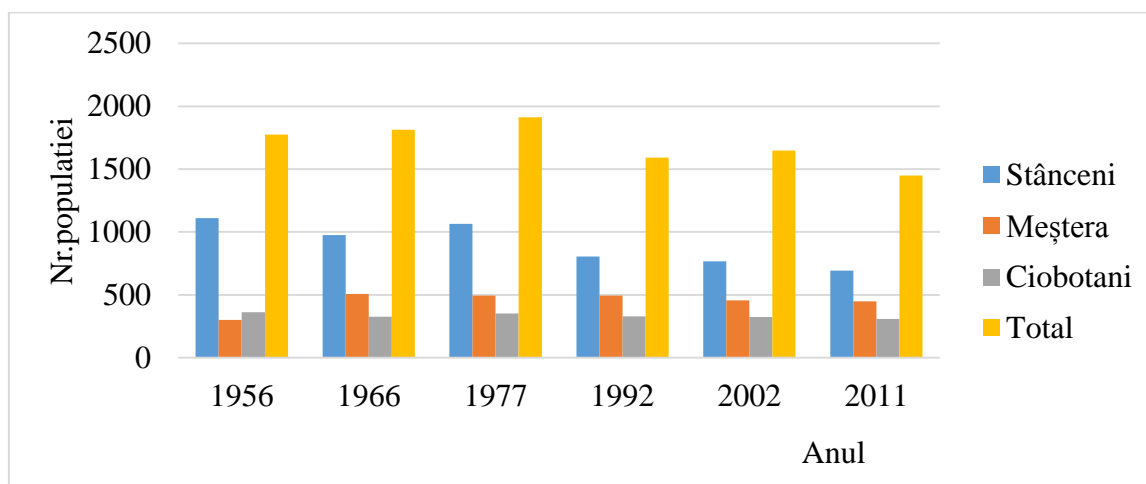
Grafic 1. Evoluția populației în loc. Stânceni (1850-1940)

Creșterea semnificativă a populației în 1910 se explică prin faptul că a fost dat în folosința linia de calea ferată și au venit muncitori în speranța obținerii unor locuri de muncă în domeniul prelucrării lemnului. Numărul populației în cca. 100 de ani s-a dublat în localitatea Stânceni.

Evoluția populației comunei Stânceni pe localități

Localitatea	Numărul de locuitor/an					
	1956	1966	1977	1992	2002	2011
Stânceni	110	977	1065	804	766	692
Meștera	302	508	495	459	457	449
Ciobotani	362	327	351	329	324	309
Total	1774	1812	1911	1592	1547	1450

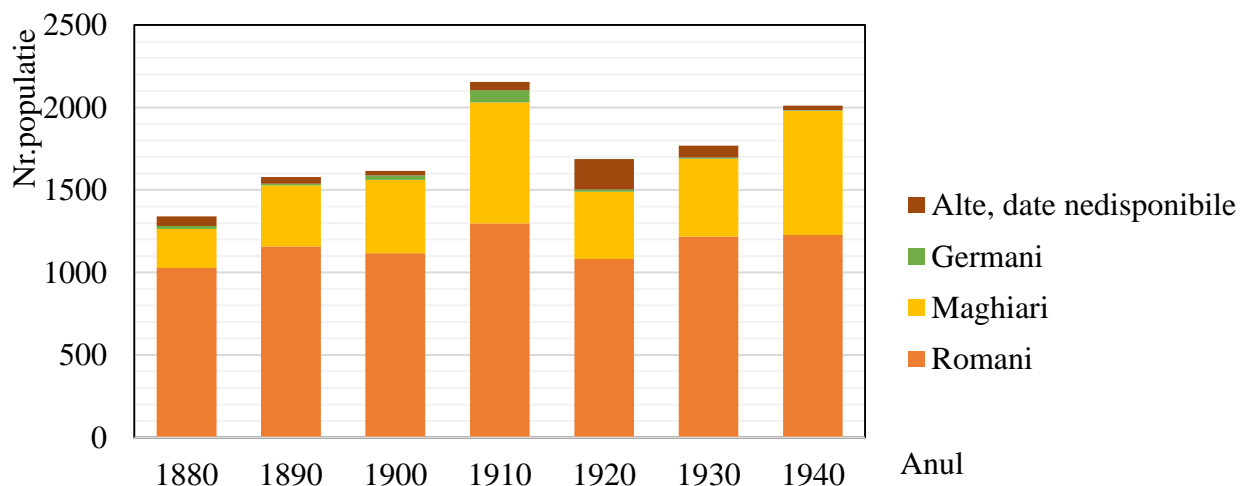
Populația stabilă a comunei Stânceni la recensământul populației din anul 2011 a fost de 1450

Graficul 2. Evoluția populației în localitățile Comunei Stânceni

Deși studiile demografice efectuate de Universitatea Babeș-Bolyai arată că evoluția populației pentru următorii ani este de stagnare, din graficul 2. se vede o scădere în ultimii 30 de ani în Stânceni și Ciobotani, dar în localitatea Meștera nu se observa scădere. Trebuie menționat, că lipsa locurilor de muncă poate contribui la scăderea populației

Structura populației pe etnie, vârstă și religie în Comuna Stanceni

Graficul 3. Evolutia populatiei in localitatea Stanceni (1850-1940)

Populația stabilă pe etnie în Comuna Stanceni

Localitatea	Nr. locuitori	Componentă etnică		
		Români	Maghiari	Alte naționalități Informație nedisponibilă
Stanceni	692	471	207	12
Mestera	449	435	6	8
Ciobotani	309	302	3	4
TOTAL	1450	1208	216	24

¹ Conform recensământului din anul 2011

² http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/sR_Tab_8.xls. Institutul de Statistică din România, iulie 2013

Din punct de vedere al etniei, cetățenii de etnie româna reprezintă 83,4% din totalul populației, 14,9% sunt cetățeni de etnie maghiară, și 1,1% sunt de alte etnii si/sau nu au dat răspuns. Nu s-au semnalat aspecte sociale deosebite, populațiile de diferite etnii conviețuind împreună de foarte mult timp.

**Structura pe sexe a populației stabile Comunei Stânceni
(conform recensământului 2011)**

Populatia stabila	Masculin	Feminin
1450	738	712

**Structura pe grupe de vârstă a populației Comunei Stânceni
(conform recensământului din 2011)**

Populatia stabila	Grupe de varsta (ani)						
	0-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-65	> 65
1450	219	177	183	267	173	171	260
100%	15,10	12,21	12,62	18,41	11,93	11,79	17,93

Ponderea populației vârstnice (peste 65 ani) în comuna Stânceni este de 17,93% fiind între limitele de: 15-20% stabilite în PATJ Mureș.

Indicele de dependență* este raportul între populația aptă de muncă și populația dependentă ($\leq$ de 15 ani și $\geq$ de 65 de ani). Indicele de dependență în Comuna Stânceni este de 3,73%, ce se situează sub intervalul de 7%-12% pentru populația în general. Fenomenul de îmbătrânire a populației nu este atât de accentuat ca în restul localităților rurale.

Grupa populației dependente are în schimb o pondere ridicată. Reducerea numărului populației cuprinse în această grupă este în prezent determinată de dezvoltarea nucleelor de întreprinzători particulari ce dezvoltă activități de construcții, producție, comerț, alimentație publică, contribuind astfel la stabilizarea forței de muncă și chiar la atragerea de forță de muncă din teritoriile învecinate .

Indicele de îmbătrânire **demografică a populației** reprezintă numărul persoanelor vârstnice (de 65 ani și peste) care revine la 100 de persoane tinere (sub 15 ani), astfel în Comuna Stânceni indicele de îmbătrânire este de 41 față de 109,9 calculat pentru media/țară („Efectivul și structura populație, de autorul C. Mihăiescu (<http://www.ase.ro>))

*conform datelor din recensământul din 2011.

Structura pe grupe după religie a populației Comunei Stânceni
(conform recensământul din 2011)

Populația stabilă*	Religia						
	Ortodox	Romano catolic	Reformată	Penticostal	Greco catolic	Adventist de ziua a șaptea	Martorii lui Iehova
1450	1164	188	16	5	6	7	13

*51 de cetățean nu a declarat religia.

Densitatea populației Comunei Stânceni

Populația ¹	Suprafața în (km ²)	Densitatea (loc./km ²)
1450	124,76	11,62

¹Conform recensământului din 2011.

Acest rezultat arată că în Comuna Stânceni densitatea populației este redusă și este mult sub media pe țară (84,4) și cea a populației rurale în general (44,8).

5.2. RESURSE DE MUNCĂ ȘI POPULAȚIA OCUPATĂ

Resursele de muncă

Localitățile comunei dezvoltă funcțiuni diversificate ca cea de producție agricolă, creștere a animalelor, prelucrarea lemnului, servicii producție și de cazare a populației.

În comparație cu ponderea activitatilor de bază, grupa activitatilor de deservire este foarte redusă față de totalul populației.

Datorită activitatilor economice de pe teritoriul comunei sunt oferite locuri de muncă pentru populația activă.

În PUG se remarcă:

”Grupa populației dependente are în schimb o pondere ridicată. Reducerea numărului populației cuprinse în această grupă este în prezent determinată de dezvoltarea nucleelor de întreprinzători particulari ce dezvoltă activități de construcții, producție, comerț, alimentație publică, contribuind astfel la stabilizarea forței de muncă și chiar la atragerea de forță de muncă din teritoriile învecinate.” Se remarcă, că majoritatea salariaților din învățământ, sănătate și asistență socială sunt navetisti. Existența căilor de comunicații și rețele de transport, activităților economice de pe teritoriul comunei sunt oferite locuri de muncă pentru populația activă.

Forță de muncă și populația ocupată

Numărul total de salariați a cunoscut o continuă creștere în perioada 1990 - 1996 upă care a scăzut până în 1999 și a stagnat în continuare.

Activități agricole

Economia României se confruntă în prezent cu o criză structurală profundă, rezultat cumulativ al dezechilibrelor moștenite, pe care s-au suprapus inconsecvența măsurilor de reformă economică din perioada de tranziție.

În perioada 1990-98, producția agricolă nu a scăzut cu mai mult de 15% anual, și a fost singura ramură a economiei naționale care a marcat o creștere a valorii adăugate brute. Pe aceasta bază a crescut ponderea sectorului primar în economia națională.

În același timp, analiza structurii sectoriale a valorii adăugate brute relevă faptul că, practic, în toate regiunile, ponderile sectorului primar (agricultura plus silvicultura și piscicultura) sunt inferioare celor din sectorul secundar (industrie plus construcții), de așa natură încât raporturile dintre cotele sectoriale ale valorii adăugate brute sunt exclusiv subunitare. Aceste cifre reflectă nivelul foarte scăzut de productivitate a muncii agricole, datorat slabei înzestrări tehnice, a fărâmițării suprafețelor agricole, a managementului inexistent în exploatațiile private.

În localitățile Comunei Stânceni creșterea animalelor se desfășoară în gospodării individuale.

Pe versanții luncii Mureșului există pășuni și fânețe, care favorizează creșterea animalelor. Numărul ridicat de ovine, bovine, porcine și păsări subliniază importanța

acestei ramuri de producție.

Produsele animaliere obținute se folosesc în gospodăriile proprii ale producătorilor, iar o parte dintre acestea (lapte, lână) se valorifică prin ferme de stat și particulare, în piețele apropiate.

Unități agricole

Comuna Stânceni este așezată într-o zonă montană și submontană, astfel, pe teritoriul comunei s-au dezvoltat ocupații tradiționale, care sunt legate de cadrul natural, de resursele zonei geografice în care se găsesc localitățile comunei.

Funcțiunea economică principală a localităților este agricultura și creșterea animalelor (cu precădere păstoritul) și are o tradiție îndelungată.

Producția agricolă se repartizează relativ echilibrat pe cele două componente, cultura vegetală și creșterea animalelor și se desfășoară în gospodării individuale.

Culturile principale sunt: porumbul, cerealele (grâul, orzul și ovăzul), cartofii și legumele. Pe teritoriul comunei nu se cultivă plante tehnice.

Zootehnia este reprezentată de crescătorii de: ovine, porcine, bovine și păsări.

În calculul de perspectivă pot fi incluse unități economice noi cu profil de prelucrare a materiilor prime și a produselor lactate sau a altor produse agricole precum și microferme zootehnice.

Organizarea teritoriului agricol, gruparea și comasarea terenurilor este corespunzătoare și poate asigura un bun nivel de dezvoltare și în perspectivă cu condiția reducerii reconversiei de terenuri.

Industria

Comuna Stânceni se înscrie cu o importantă pondere în producția industrială a județului Mureș. Industria se caracterizează printr-o mare varietate a ramurilor producătoare, cu specializări de importanță locală și județeană:

- industria extractivă a pietrei,
- industria de exploatare și prelucrare a lemnului,
- industria de prelucrare și îmbutelire a apei minerale.

Industria de exploatare și prelucrare a masei lemnoase din pădurile învecinate s-a dezvoltat în fiecare localitate a comunei. Aceste unități se găsesc dispersate pe teritoriul localităților, frecvente fiind gaterile și atelierele de tâmplărie.

Ineficiența economică a dus și va duce în continuare la întreruperea activității unor capacități de producție și implicit la reducerea numărului de salariați, industria devenind

astfel generatoare de șomaj.

Principalele sectoare economice în care a fost atras capitalul străin sunt: exploatarea și prelucrarea pietrei. Pe teritoriul localităților sunt nuclee de producție (întreprinderi mici) în plină dezvoltare cu profile diverse legate fie de resurse locale fie de preexistența unor unități cu o bază materială ce a suferit un proces de conversie.

Dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii este deosebit de important deoarece pe de o parte, în prezent este principala sursă de locuri de muncă, iar pe de altă parte prin intermediul lor se creează o cultură a competiției bazată pe flexibilitate și productivitate.

Agenți economici importanți din Comuna Stânceni

Agentul economic
SC REL ALEX SRL
SC HODACO PROD COMPEX SRL
SC GRIMAVAS SRL
SC DIANA BRADUTUL SRL
SC PROLEMN SRL
SC ACROTEAM SRL
SC IULIA SRL
SC ROMAQUA GROUP SRL
SC LL INTERNATIONAL SRL
ALTE

Producția artizanală sau meșteșugărească din comuna Stânceni - profilul: cojocărit, cioplitul lemnului, ceramică, împletituri, tesaturi din lână în sistem neorganizat, picturi icoane, instrumente muzicale, etc.

ALTE SERVICII

În localitățile din comuna există risipite în teritoriu, unități comerciale și de deservire care funcționează prin amenajarea unor încăperi din clădirile de locuit. Dotările satisfac în oarecare măsură nevoile locuitorilor. Pe teritoriul comunei există ateliere de reparații și unități de depozitare.

Economia comunei este caracterizată în prezent, ca și în cazul majorității comunelor, de procesul de tranziție de la sistemul centralizat la economia de piață, având la bază o puternică descentralizare și promovare a liberei inițiative.

Transport și telecomunicații

Transportul persoanelor și a mărfurilor în și din comuna este asigurat prin linii de autobuze și microbuze prevăzute cu stații.

Din punct de vedere al telecomunicațiilor se remarcă creșterea numărului de posturi

telefonice fixe precum și cel al dezvoltării telefoniei mobile GSM.

PROPUNEM

Lărgirea sferei de activitate, care poate oferi noi locuri de muncă, prin:

- diversificarea și ridicarea calitativă a serviciilor,
- extinderea activității pe noi sectoare, ridicarea calitativă a acestora
- dezvoltarea potențialului turistic al munților Călimani și Gurghiu, al defileului Mureșului, prin crearea de locuri de cazare, alimentație publică, servicii legate de turism, organizarea și extinderea a agroturismului,
- realizarea de poteci educationale tematice în pădurile învecinate, la cariera de piatră, la stația de imbuteliere, etc.
- formarea unui loc de tabără permanent pentru elevi, asigurând practica săptămânală la disciplina de mediu,
- înființarea unui atelier-muzeu activ, de artizanat în comună, reinvierea lucrărilor de manufactura

Analizând condițiile și factorii de mediu în vederea dezvoltării durabile a localităților din Comuna Stânceni care se bazează pe conservarea și evidențierea valorilor naturale, precum și crearea noi locuri de muncă, propunem:

- una din școlile din Stânceni (neutilizate în prezent) să fie transformata pentru ”tabără școlară” și pentru ”locuri de cazare pentru adulți” utilizând poteci educative în zonă și drumuri turistice,
- să se înființeze un atelier meșteșugăresc, care să reinvie preocupările populare din zonă și să organizeze vânzarea obiectivelor produse.

În ultimii ani există fenomenul de reîntoarcere a tineretului la sate datorată nesiguranței locurilor de muncă din orașele mari și redobândirea terenurilor agricole și a pădurilor, care asigură o sursă de venituri și de produse alimentare pentru proprietari și familiile lor. Unitățile de producție de pe raza localităților Comunei Stânceni sunt puține și de mică importanță.

Activitatea agricolă se desfășoară în majoritatea cazurilor în gospodării individuale pe terenurile adiacente zonelor de locuit.

Potențialul turistic al munților Călimani și Gurghiu, al defileului Mureșului poate reprezenta o nouă sursă de investiții pentru crearea de locuri de cazare, alimentație publică, servicii legate de turism, organizarea și extinderea agroturismului.

6. TERENUL INTRAVILAN ȘI EXTRAVILAN, BILANȚ TERITORIAL ZONE FUNCȚIONALE ȘI PROPUNERI DE DEZVOLTARE

6.1. INTRAVILAN EXISTENT ȘI PROPUS. BILANȚ TERITORIAL

Situația terenurilor pe categorii de folosință raportată de Primăria Stanceni este următoarea. Intravilanul existent al localității s-a delimitat cu ocazia întocmirii PUG in vigoare, fiind aprobat prin Hotărâri ale Consiliului local.

Bilanțul teritorial al Comunei Stanceni

Teritoriul administrativ al comunei Stânceni	Categorii de folosință							TOTAL (ha)
	AGRICOL (ha)	NEAGRICOL (ha)	Neagricol din care (ha)					
			Păduri	Ape	Drumuri	Cuși, Constr.	Neprod.	
INTRAVILAN și EXTRAVILAN	138	3456	8566	49	54	69	144	12476
TOTAL (%)	1,11	27,70	68,66	0,39	0,44	0,55	1,15	100

Limita intravilanului localității se poate modifica, noua limită incluzând toate suprafețele de teren ocupate de construcții și amenajări, precum și suprafețele necesare dezvoltării pe o perioadă determinată. Propunerile privind noul intravilan și relația cu cel existent vor fi justificate în piesele scrise și figurate în piesele desenate.

Bilanțul teritorial al suprafețelor cuprinse în limita teritoriului administrativ, al Comunei Stanceni

Localitatea	Teritoriul administrativ intravilan (ha)			
	Existent din harta		Propus din harta	
Stânceni	233,65	A.03.1.	224,25	A.04.1.
Ciobotani	95,08	A.03.2.	93,50	A.04.2
Meștera	133,25	A.03.3.	145,60	A.04.3.
Total	461,98		463,35	

Se propune creșterea zonei de intravilan cu 1,37 ha, fără modificarea teritoriul administrativ actual al Comunei Stânceni.

6.2. ZONE FUNCȚIONALE ȘI PROPUNERI DE DEZVOLTARE

Patrimoniul construit al comunei cuprinde biserici, scoli, gradinite, cladiri administrative, cămine culturale, sedii de firme, pensiuni și numeroase locuințe ce datează din perioade mai vechi dar și din ultimul deceniu, sau alte tipuri de dotari evidențiate în planșele cu situația existentă și de reglementări urbanistice.

Intravilanele existente ale localităților comunei Stancenii sunt cele cadastrale, remăsurate topografic. Principalele zone funcționale sunt reprezentate astfel:

Zona centrală cuprinde:

6.2.1. Zona de locuințe și funcțiuni complementare, zona de instituții publice și de servicii, etc.

- Zona de locuit și funcțiuni complementare. Cuprinde locuințele situate în intravilanul localităților (curți, construcții cu o suprafață generală între 500 și 700 mp).
- Zona activităților economice.
- Zona comunitară.
- Zona de echipare edilitară.
- Zona transporturilor și căilor de telecomunicație.
- Transport: rutier, feroviar, pietonal și transport în comun.
- Telecomunicații.
- Alimentarea cu energie termică, alimentarea cu gaze naturale.

Zona spațiilor plantate, terenuri și construcții sportive Această zonă cuprinde zone verzi și zone de recreere.

- Terenuri de sport, zone de recreere.
- Cimitire.

Alte zone (rezerve propuse pentru extinderea zonei de locuit, terenuri neconstruibile, agricole, ape).

- Zona cu potențial de risc natural.

6.2.1. Zona de locuințe, zona de instituții publice și de servicii

Zona de locuit și funcțiuni complementare. Cuprinde locuințele situate în intravilanul localităților (curți, construcții cu o suprafață generală între 500 și 700 mp).

Zona de locuit din comuna este o zonă destul de compactă moștenită dintr-o structură urbană tradițională valoroasă.

Zona de locuit din comună se întinde dealungul drumului național și a drumurilor comunale care străbat localitățile. Locuințele ocupă suprafața cea mai însemnată din intravilanul localităților, fiind compuse din loturi individuale care sunt așezate cu latura scurtă către zona de circulație. Casele sunt retrase de la acest aliniament, cu latura scurtă către stradă. Fronturile la stradă au dimensiuni între 15 – 30 m. Suprafața loturilor este destul de variată dar folosită intens, anexele gospodărești despart lotul în două, curțile din față fiind separate de grădini prin garduri. Majoritatea caselor sunt construite perpendicular

pe stradă, și sunt așezate în general, pe una din laturile lungi ale parcelelor, în curtea din față.

Anexele gospodărești: șura, grajdurile, grădina și/livada sunt paralele cu drumul și sunt în spatele caselor de locuit.

Forma caselor este cea tradițională, în general cu trei încăperi, două camere și o bucătărie, având și anexe, bucătăria de vară.

Regimul de construcție este izolat, înălțimea lor în general fiind parter, parter și mansardă/etaj.

În ultimii ani s-a remarcat o tendință de dezvoltare imobiliară prin construcția caselor atât de către firme specializate, cât și de persoane fizice.

La casele construite după anul 1990 se observă o tendință de a se apropia de cele urbane, atât prin formă (parter+mansardă sau parter +1 etaj), cât și prin arhitectură, finisaje.

Suprafața locuibilă a comunei în proprietate privată este substanțial majoritară față de suprafața locuibilă aflată în proprietate publică.

Gradul de confort este diferit de la o locuință la alta.

Casele în stare bună și mediocră, în general, sunt construite din materiale durabile (cărămidă, piatră, beton, cu șarpantă înaltă din lemn și învelitoare cu țigle), iar cele clasificate ca fiind rele, sunt din chirpici sau din cărămizi nense, cu fundații precare.

Starea construcțiilor in Comuna Stânceni

Localitatea	Starea construcțiilor (%)		
	Stare bună	Stare mediocră	Stare rea și insalubră
Comuna Stânceni	30	55	15

Suprafața locuibilă a comunei în proprietate privată este substanțial majoritară față de suprafața locuibilă aflată în proprietate publică.

Destinația clădirilor în Comuna Stâncești*

Localitatea	Numărul clădirilor**	Numărul locuințelor convenționale
Stânceni	408	407
Meștera	252	252
Ciobotani	152	152
Total/comună	812	812

* În situația actuală în comuna Stanceni există 574 gospodării și 834 clădiri, conform datelor de la recensământul din 2014, de la Primăria Stanceni.

**Din evidențele Direcției Județene de Statistică Mureș-Cartea funciară (2011)

Fig.6. În localitatea Stanceneni cele mai multe case sunt cu parter și/sau mansardă (Foto: Mócsy I.)

Propunerile de dezvoltare

Localitățile comunei au un important fond construit cu funcțiunea de locuințe, ce se desfășoară în principal pe cele două laturi ale străzilor principale ale localităților .

Extinderea acestei zone în funcție de necesități se va realiza fie spontan prin mecanismul liber al achiziționării de terenuri, fie prin lotizări prestabilite de documentații de urbanism declanșate din inițiativă publică sau privată, pe terenuri libere din localitate și rezerve cuprinse în intravilan.

Zona activităților agricole individuale (în general familiale) se desfășoară în cadrul gospodăriilor particulare, pe loturile pe care sunt amplasate casele de locuit, sau în vecinătatea acestora.

Propuneri de dezvoltare

Planul urbanistic general prevede terenuri rezervă pentru eventuală extindere a unităților industriale, depozitare și agricole.

Zona comunitară

Dotările social-culturale, instituțiile, serviciile de interes public și administrative se găsesc amplasate în zonele centrale, în lungul străzilor. Aceste dotări parțial sunt construite înainte de 1990 și renovate în timp.

Comuna dispune de primărie, școli, post de poliție, cămine culturale, spații comerciale și prestări servicii, dotări turistice, biserici pentru toate cultele aflate pe teritoriul comunei, etc.

Învățământ

Prin demersurile educaționale promovate de Consiliul local s-a îmbunătățit actul educațional în școlile din comună. Au fost renovate școlile și s-au introdus sisteme de încălzire centrală.

O școală din Stânceni a fost închisă, pentru lipsă de elevi (Sursă: Primăria Stânceni).

Profilurile din învățământul liceal și profesional spre care merg copiii comunei sunt cam aceleași, dar au apărut și unele noi profiluri, solicitate pe piața muncii. Totodată s-a redimensionat configurația unor profiluri deja existente, ca: informatică, filologie - limbi moderne, servicii, sau apariția de noi specializări la profilurile: mecanică, agricultură, industria lemnului, tehnică de calcul, turism, etc.

Se constată o creștere a numărului de elevi care urmează liceul și diverse școli profesionale sau de ucenici, iar numărul elevilor care sunt înscriși în școli generale arată o ușoară creștere. Acest lucru indică faptul că a crescut numărul copiilor, care după absolvirea unei școli generale doresc să urmeze studii liceale. De asemenea se observă o creștere accelerată în ultimii ani a numărului studenților.

Comerțul și alimentația publică

Comerțul și alimentația publică sunt în principal reprezentate de mici unități private ce funcționează în chioșcuri, adăugiri sau schimbări de destinație parțiale sau totale la locuințe.

Sănătate

Bugetul de austeritate se resimte la nivelul dotărilor locale, astfel că bolnavii trebuie să apeleze la spitalele din Târgu Mureș, Reghin și Toplița.

Cultură

Comuna dispune de un climat cultural specific, determinat pe de o parte de valorile culturale acumulate de-a lungul istoriei, iar pe de altă parte de caracterul compozit al populației, fiind generator de diversitate culturală.

Comuna are însă probleme generate de lipsa mijloacelor necesare întreținerii căminelor culturale. În general căminele culturale sunt folosite pentru nunți și alte evenimente de familie și școlare, baluri și discoteci. Proiecțiile de film sunt asigurate de rețeaua CATV.

Propuneri de dezvoltare

Prin Strategia de dezvoltare a comunei se propun spre realizare mai multe proiecte legate de modernizarea și suplimentarea dotărilor socio-culturale precum și a serviciilor de interes public, unele în curs de implementare, altele ce urmează să fie implementate.

Unele clădiri necesită modernizări și echipare cu grupuri sanitare, apă și canalizare. Unele au spații insuficiente și necesită extinderi. Trebuie alocate fonduri pentru intretinere și reparații.

Dotările social-culturale nu se ridică la nivelul calitativ al fondului de locuit și al posibilităților economice de dezvoltare a localităților, astfel este nevoie de intensificarea activitatilor administrative și obținerea fondurilor necesare pentru activități sociale și culturale.

Zona de echipare edilitară

Servicii, pot fi:

- publice, oferite prin: primărie-consiliu local, cămine culturale, dispensare umane, poliție, biblioteci, grădinițe, scoli generale, ghișeu poștal, etc.
- Private, oferite prin: firme private de comerț sau producție industrială, firme agricole și agrozootehnice, cabinete medicale și stomatologice private, sucursale bancare, magazine alimentare și nealimentare, restaurante, coafor, farmacie, SRM gaz metan,
- culte – prestate la nivelul localităților prin bisericile: ortodoxă, reformată, romano-catolică, baptistă, sau a martorilor lui Iehova.

Servicii existente în localitățile Comunei Stânceni

Localitatea	Denumire serviciu
Stânceni	Primărie
	Școala generală I.-VIII.
	Grădiniță
	Cămin cultural, biblioteca comunală
	Poliție
	Centru de zi pentru protecția copilului
	Cabinet medical privat (2)
	Cămin pentru persoane vârstnice
	Punct farmaceutic Pharmacom
	Circumscripția sanitar veterinară
	Asigurări RCA și locuințe – Rominsurence
	SC Agroven Impex SRL – magazin mixt
	SC Agroven Impex SRL – bar de zi, depozit
	Toth market – magazin mixt
	SC Nagy SRL – magazin mixt, butelii gaz
SC Reatprest SRL – Cooperativa de consum	
Meștera	Școala generală I.-IV.
	Grădiniță
	Cămin cultural
	SC Nagy SRL – magazin mixt
	Bar

Ciobotani	Cămin cultural
	Școală generală
	Grădiniță
	Locuințe de serviciu
	Magazin mixt

Biserici/culte

Stânceni	Biserica reformată
	Casă de rugăciuni Baptistă
	Biserica adventistă
Meștera	Biserica reformată
	Biserica catolică
Ciobotani	Biserica reformată, turnul de lemn

Propuneri pentru dezvoltarea serviciilor

Pentru dezvoltarea localității este necesară îmbunătățirea nivelului serviciilor și modernizarea infrastructurii.

Echipări edilitare

Gospodărirea apelor

Gospodărirea apelor la nivelul Comunei Stânceni cuprinde două obiecte principale:

- asigurarea nevoilor populației,
- asigurarea demersurilor de protecție în situațiile neprevăzute.

În prezent, în localitățile comunei, marea majoritate a populației se alimentează cu apă în sistem individual, din puțuri de mică adâncime, situate în zone lenticulare.

Reședința de comună dispune de alimentare cu apă potabilă. Rețeaua de alimentare cu apă este ramificată pe principalele străzi ale reședinței de comună.

Având în vedere disiparea localităților în teritoriu se propun sisteme individuale de alimentare cu apă, pentru zonele necuprinse în aceste sisteme centralizate. Realizarea lor trebuie efectuată cu respectarea normelor de protecția mediului și dublate de posibilități de sisteme individuale de canalizare a apelor menajere (mini/stații de epurare performante care conservă calitățile emisarilor din zonă.)

Canalizarea și epurarea apei

Comuna Stânceni nu dispune la ora actuală de un sistem centralizat de canalizare menajeră. Acesta este în curs de implementare.

Se propun sisteme individuale de canalizare în condițiile respectării Normelor de protecția mediului și Normelor Sanitare.

Localitățile componente ale Comunei Stânceni folosesc, tradițional, closete uscate.

Scurgerea apelor provenite din precipitații se realizează gravitațional, printr-un sistem de șanțuri și rigole de-a lungul drumurilor, cu evacuare în emisarii locali.

Acest sistem trebuie întreținut în intravilan dar și în extravilan prin grija primăriei.

Alimentarea cu energie electrică

Distribuirea energiei electrice se realizează în toate satele comunei de către unitatea teritorială a S.C. F.D.F.E.E. Electrica Transilvania Sud S.A. - S.D.F.E.E. Târgu Mureș. Sursa de alimentare cu energie electrică este corelată cu sistemul energetic național.

Localitățile sunt electrificate în totalitate. Clădirile sunt alimentate de la posturi de transformare aeriene de zonă. De la aceste posturi sunt alimentate locuințele, unitățile de producție, dotările, serviciile existente. Puterea posturilor este în funcție de consumatori.

Distribuțiile sunt rezolvate majoritar prin rețele aeriene.

Societatea furnizoare de energie urmărește echilibrarea și asigurarea rezervelor de putere în diferite zone propuse pentru extindere funcțională, ținând cont, că în general energia electrică este o energie curată, nepoluantă, furnizând un suport bun pentru dezvoltări intensive și extensive.

Telecomunicații/televiziune/internet

Extinderea și modernizarea centralelor telefonice în ultimii ani, a condus la creșterea numărului de abonați în rețeaua de telefonie fixă. Oferta comercială în domeniul telecomunicațiilor este dominată de Compania Națională de Telefonie Fixă Rom-Telecom și de companiile de telefonie mobilă, cu acoperire națională Orange.

În telecomunicații se remarcă un proces alert de modernizare datorită expansiunii tehnicilor avansate în telefonia cu fir și a creșterii gradului de acoperire prin telefonia mobilă.

Pe teritoriul comunei se recepționează programele 1 și 2 ale Televiziunii Române, precum și programele televiziunilor particulare ANTENA 1 și PRO TV.

În ultima perioadă s-a dezvoltat rețeaua de televiziune prin cablu, care permite recepționarea a numeroase alte posturi de televiziune din România și din străinătate, dar un avânt puternic a luat televiziunea prin satelit oferită de firmele RDS, ROMTELECOM. Piața serviciilor internet este reprezentată în comună de Romtelecom - care furnizează mai multe tipuri de servicii internet (www.romtelecom.ro). Pe raza comunei funcționează servicii de internet în bandă largă (ADSL).

Alimentarea cu energie termică, alimentarea cu gaze naturale

Comuna Stânceni nu beneficiază de gaz metan. Energia termică utilizată pentru încălzire și pentru gătit este asigurată prin arderea lemnului și cărbunilor.

Tendința manifestată în ultimii ani constă în separarea consumatorilor de căldură în entități mici independente, dotate cu centrale proprii ce funcționează pe combustibil solid.

Dimensionarea s-a făcut în funcție de proprietăți, iar dotarea microcentralelor s-a făcut de regulă cu echipamente performante, de înalt randament, conducând în ansamblu la economii importante.

Propunere pentru dezvoltare

- 1., Prin P.U.G. se propune realizarea sistemului centralizat de alimentare cu apă, canalizare și epurare a apelor uzate, conform avizelor de gospodărire a apelor emise de Administrația Bazinală de Apă Mureș și întocmirea de noi proiecte pentru extinderea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare în vederea racordării tuturor gospodăriilor comunei.
- 2., Până la realizarea sistemelor centralizate de canalizare și a stației de epurare, în cazul instalațiilor interioare de alimentare cu apă în imobile, evacuarea apelor uzate se va face în bazine etanșe vidanjabile. Primăria comunei are obligația de a verifica existența acestor bazine vidanjabile etanșe, înainte de acordarea acceptului de branșare a gospodăriilor la rețeaua de apă potabilă centralizată.
- 3., Se recomandă un sistem centralizat de colectare a apelor menajere și construcția unei stații de epurare.
- 4., Dezvoltarea zonelor de locuit și cu alte funcțiuni complementare va atrage extinderea rețelei de alimentare cu energie electrică, în funcție de necesități vor fi executate lucrări de mărire a capacității. Aceste documentații vor fi întocmite de proiectanți de specialitate. Se va urmări revizia și repararea rețelelor existente, redimensionarea posturilor de transformare pentru a satisface cererile crescânde ale populației.
- 5., Modernizarea sectorului de telecomunicații va continua, și în viitor prin acțiunea de montare a cablurilor optice, prin extinderea rețelelor digitale și prin dezvoltarea telefoniei mobile și a comunicațiilor prin poșta electronică.

La finalizarea lucrărilor de investiții, Primăria Comunei Stănceni are obligația de a aplica legislația în vigoare privind constrângerea populației și a agenților economici de racordare la sistemul centralizat de alimentare cu apă și la rețeaua de canalizare, conform Legii nr. 241/2006 privind serviciul de alimentare cu apă și de canalizare.

Gospodărie comunală

Deșeuri

Gospodărirea deșeurilor este și în Comuna Stănceni o problemă și impune un înalt nivel de cooperare atât din partea locuitorilor cât și din partea autorităților locale. În acest

context managementul deșeurilor ocupă un rol important, deoarece deșeurile nu sunt numai o potențială sursă de poluare, dar pot constitui și o sursă de materii prime secundare.

Sistemul de gestionare a deșeurilor urbane și asimilabile este influențat de o serie de factori generali și specifici. Dintre aceștia cei mai importanți sunt: aria de acoperire cu servicii de salubritate, cantitatea și compoziția deșeurilor colectate care sunt în strictă dependență cu mărimea și caracterul localității, condițiile climatice și dezvoltarea economică.

Cea mai mare parte a deșeurilor stradale este colectată manual cu mijloace rudimentare. O problemă a salubrității străzilor este numărul insuficient de recipienți și coșuri de gunoi stradale.

Serviciul de salubritate este concesionat către o firmă specializată (SC CLEAN CAR SRL) și nu prevede în prezent colectarea selectivă a deșeurilor.

Deșeurile animaliere sunt ridicate de către firma specializată (SC PROTAN SRL) conform legislației în vigoare.

Se semnalează depozite necontrolate pe malul pâraielor sau în alte zone de pe domeniul public sau privat.

Datorită modului de viață tradițional nu s-au semnalat efecte de poluare, totuși încep să devină o problemă deșeurile menajere nedegradabile.

Problema asigurării salubrității trebuie studiată la nivelul întregii comune, integrată într-un sistem de selectare diferențiată cu reciclare și depozitare zonală, modul în care se depozitează în prezent deșeurile menajere fiind parțial necorespunzător (depozite necontrolate pe malul râului sau în alte zone de pe domeniul public).

Asigurarea protecției și conservării mediului nu se poate realiza în afara existenței unui sistem ecologic de alimentare cu apă și canalizare (inclusiv tratarea apelor uzate) și în același timp un sistem de colectare și depozitare a deșeurilor menajere.

Colectarea separată a deșeurilor biodegradabile

În zonele rurale sau în zonele unde se mai cresc animale (găini, iepuri, porci, etc.) marea majoritate a deșeurilor biodegradabile sunt fie compostate individual, fie utilizate ca hrană pentru animale.

Colectarea deșeurilor voluminoase

În prezent nu există un sistem specializat de colectare a deșeurilor voluminoase. Dacă o gospodărie generează deșeuri voluminoase, acestea sunt doar puse lângă containere (punct de pre-colectare) și rămân acolo timp de mai multe zile sau săptămâni până se colectează deșeurile voluminoase.

Colectarea deșeurilor periculoase menajere

În prezent, deșeurile periculoase generate în gospodării și mici firme nu sunt colectate separat. Deșeurile periculoase de la gospodării și mici firme, incluse în deșeurile municipale, reprezintă un risc pentru procesele biologice din cadrul oricărui proces de compostare sau tratare mecano-biologică. Anumite categorii de deșeuri periculoase cad sub incidența Schemelor de Responsabilitate a Producătorului, ca de exemplu bateriile și acumulatorii. Cu toate acestea, există un număr mare de deșeuri periculoase menajere care sunt în responsabilitatea administrațiilor publice.

Deșeuri minerale inerte

Utilizarea deșeurilor minerale inerte ca materiale de umplură, pentru amenajarea terenurilor este una dintre opțiunile cele mai utilizate în România.

Organizarea activității de dezapezire a localității se desfășoară pe baza unui plan stabilit prin serviciul de salubritate, prin districtul drumuri județene. Încărcarea zăpezii se face manual, lipsesc utilajele speciale pentru asemenea activități.

Propuneri pentru dezvoltare

Prin PUG se propune colectarea selectivă a deșeurilor menajere în pubele individuale și transportul la un depozit zonal, conform Planului Județean de Gestiune a Deșeurilor care va fi corelat cu Master Planul Sistemului de Management Integrat al Deșeurilor în județul Mureș.

Conform prevederilor Ordinului Ministrului Sănătății nr. 536/1997 pentru aprobarea Normelor de igienă și a recomandărilor privind mediul de viață al populației, se recomandă o zonă de protecție sanitară de minim 1000 m între amplasamentul vechilor depozite de deșeuri și zonele protejate, zonă în care se interzice amplasarea oricăror obiective cu excepția celor destinate personalului de întreținere și exploatare. Suprafața de teren inclusă în zona de protecție sanitară poate fi exploatată agricol, cu excepția culturilor de plante utilizate în scop alimentar sau furajer.

Nu sunt amenajate pe teritoriul UAT depozite de deșeuri industriale. În gospodăriile unde sunt crescute animale, dejecțiile animale nu sunt gospodărite corespunzător, fiind stocate direct pe sol în apropierea surselor de apă. În general nu se respectă distanța de 10 m între amplasamentul adăpostului pentru animale, a platformei de gunoi și cea mai apropiată locuință sau sursă de apă.

Zona transporturilor

Rutier

Legătura dintre localitățile comunei o constituie drumul național E578 (DN 15), care traversează toate cele trei localități componente ale comunei. Starea drumului DN 15 se ridică în parte la nivelul standardelor europene.

Traseul drumului național devine în interiorul satelor strada principală al acestora. Aceasta asigură circulația și la cele mai apropiate orașe: Reghin, Tg.Mures și Toplița. Străzile locale se deschid din această arteră.

În interiorul localităților aceste drumuri servesc ca străzi și includ partea carosabilă, acostamentele, șanțurile, rigolele, trotuarele, spațiile verzi, suprafețele adiacente pentru parcaje și suprafețele de teren necesare amplasării anexelor acestora.

Drumurile județene se află în administrarea Consiliului Județean Mureș, în timp ce drumurile comunale și locale sunt în administrarea Consiliului Local Stânceni.

Fig.7. Drumul național DN 15 (E 578) trece prin toate localitățile comunei Stânceni
(Foto: Mocsy)

Drum județean:

- D.J. 135 străbate Comuna Stanceni și face legătura între municipiul Târgu Mureș și județul Harghita,

Rețeaua de drumuri este alcătuită din:

- Drumuri naționale - total 9 km (DN 15),
- Drumuri comunale - total 11 km (D.C.)
- Drumuri forestiere - total 19 km
- Drumuri publice - total 20 km, din care modernizate 9 km.

Drumurile comunale:

D.C. 31 - 2,70 km,

D.C. 32 - 4,50km,

D.C. 33 - 3,50km.

Fig.8. Drumurile comunale D.C. 31, D.C.32 și D.C.33 (Foto: Mocsy I.)

Circulație pietonală

Se efectuează în prezent în zonele centrale pe trotuare și în zonele adiacente pe marginile drumurilor comunale.

Străzile locale au profile transversale foarte variate, se ramifică din arterele principale și au îmbrăcăminte parțial de asfalt, parțial pietruite sau din pământ. O parte dintre ele au șanțuri la marginea lor pentru îndepărtarea și colectarea apelor meteorice.

O importanță mare o au și drumurile forestiere care asigură legăturile rutiere către zonele de exploatare a masei lemnoase.

Transportul în comun

Transportul în comuna a persoanelor și a mărfurilor este asigurat prin linii de autobuze și microbuze prevăzute cu stații și respectiv transport pe calea ferată.

O caracteristică a comunei o constituie dezvoltarea transportului public specific asigurării de servicii pentru distanțe scurte și cu o capacitate medie de transport.

Circulația feroviară

Prin teritoriul comunei, pe o lungime de cca. 10 km trece calea ferată normală, făcând parte din magistrala feroviară electrificată București-Baia Mare.

Propuneri pentru dezvoltare

Starea acestor drumuri are o influență deosebită asupra dezvoltării locale. Aceste artere generează o serie de puncte de conflict, intersecțiile rezultate necesitând rezolvări punctuale prin intermediul unui studiu de specialitate și măsuri de eliminare a punctelor de conflict.

Dintre străzile locale s-au determinat cele ce necesită reabilitarea în profil longitudinal și transversal precum și realizarea de îmbrăcămînți noi.

În perioada următoare se propune pietruirea tuturor drumurilor locale ramificate din strada principală, aceste străzi urmînd să aibe profile proiectate, trotuare și rigole de protecție pentru scurgerea apelor meteorice.

O importanță mare o au și drumurile forestiere care asigură legăturile rutiere către zonele de exploatare a masei lemnoase.

6.2.2. Zona spatiilor plantate, terenuri si constructii sportive (cuprinde zone verzi și zone de recreere).

Zona spatiilor plantate, terenuri si constructii sportive.

Comuna deține în prezent spații verzi, care servesc pentru agrement și sport, contribuind totodată la conservarea aspectului natural și la purificarea atmosferei.

Este de remarcat faptul, că toate asezările de pe teritoriul administrativ al comunei sunt înconjurate de păduri, ceea ce servesc ca spațiu de recreere. Datorită acestui fapt lipsa spațiilor verzi amenajate din zonele construite ale localităților comunei este parțial compensată dar nu și din punct de vedere al aspectului urbanistic.

Spațiile verzi se pot clasifica în felul următor:

- spații verzi cu acces nelimitat,
- spații verzi cu acces limitat
- spații verzi cu profil specializat.

Cele mai importante spații verzi cu acces nelimitat din intravilanul comunei sunt următoarele

- terenul de sport,
- terenuri de sport ale scolilor,
- plantații spontane crescute de-alungul apelor,
- plantațiile zonelor de locuit și ale incintelor industriale.

Există un potențial de dezvoltare important avînd în vedere amplasamentul comunei.

Cimitire

Gospodăria comunală include probleme legate de asigurarea salubrității și de întreținerea cimitirelor. Întrucât cimitirele sunt în intravilan este necesară înființarea zonelor de protecție sanitară.

Toate cimitirele sunt în proprietatea privată a persoanelor juridice, mai precis în proprietatea bisericilor.

6.2.3. Alte zone

Alte zone de rezerve sunt terenuri neconstruibile, terenuri agricole, ape și terenuri propuse pentru extinderea zonei de locuit.

Suprafața acestor zone este de 188,76 ha (terenuri libere și ape).

Terenurile libere, respectiv agricole, cuprinse în intravilan. Prin autorizația de construcție, terenurile agricole se scot din circuitul agricol temporar sau definitiv conform legii.

Suprafața terenurilor libere în Comuna Stânceni este de **187,27** ha.

Apele (pârâurile) și pârâiașele cuprinse în intravilanul existent, au o suprafață de **1,49** ha.

Zona cu potential de risc natural

Inundații

Se poate afirma ca în raport cu râul Mures teritoriul comunei este în mare parte asigurat prin lucrări de protecție efectuate treptat în timp.

În timpul ploilor neobișnuit de abundente pot fi inundate accidentale în zonele mai joase din vecinătatea pârâiilor afluenți ai râului Mures, inundând terenuri agricole, grădini și gospodării pentru care în PUG sunt propuse măsuri de monitorizare a albiilor.

Au fost semnalate inundații sporadice în situația unor precipitații abundente și la topirea zăpezilor, provocate de râul Mures.

Zonele cu risc la inundabilitate sunt zonele din imediata vecinătate a cursurilor de apă care străbat teritoriul administrativ a comunei, fiind necesară întocmirea de măsurători topografice pentru delimitarea zonelor de risc natural.

Riscurile naturale care se iau în considerație sunt cele de natură hidrologică, hidrogeologică, geologică și geofizică.

Cadastrul national pentru zone de risc este în curs de realizare. Până la definitivarea hărților de risc pentru zonele cu pante mai accentuate situate în intravilan se propun măsuri de întreținere și monitorizare.

Datele privind inundabilitatea zonei și lucrările de apărare/regularizare existente pe cursurile de apă sunt cele din baza de date a ANAR – Administrația Bazinală de Apă Mures.

Alunecările de teren

Terenurile degradate necesită măsuri de combatere a fenomenului de eroziune.

Pentru stoparea alunecărilor de teren se prevăd următoarele măsuri:

- interzicerea executării de săpături și construcții în versanți,
- interzicerea tăierii și degradării arborilor,
- restricționarea aratului și pășunatului în aceste zone,

- plantarea unor specii de arbori/arbuști autohtoni care fixează solul,
- retaluzarea și înierbarea pantelor mari cu executarea de lucrări de dirijare a apelor.

Propunere pentru dezvoltare

1., Este necesară întocmirea de măsurători topografice pentru delimitarea zonelor potențial afectate la ape mari, întocmirea de proiecte și execuția de lucrări de apărare împotriva inundațiilor.

Stoparea fenomenelor de inundabilitate prin următoarele lucrări:

- elaborarea unor proiecte de specialitate pentru regularizarea și îndiguirea albiilor cursurilor de apă principale, în intravilan, zone construite
- efectuarea de măsurători topografice pentru delimitarea clară a zonelor afectate de inundații,
- se recomandă păstrarea completă a albiei minore și majore prin înlăturarea vegetației ierboase și gunoaielor ce încetinesc viteza de curgere a apei,
- în vederea asigurării condițiilor bune de scurgere a apelor pluviale, se vor amenaja rigole stradale și se vor întreține și completa canalele existente.

2., Suprafețele afectate de alunecări de teren pot fi ameliorate prin terasări și taluzări urmate de acțiuni de înierbare, plantare de arbuști sau arbori.

Zona activităților economice

Zona activităților economice se referă la unitățile cu caracter industrial și depozitare, se compun din incintele ocupate de activitățile de producție existente.

Activități economice se găsesc răsfirate prin teritoriu. Majoritatea unităților de producție tradiționale (agricole sau de mică industrie) s-au menținut pe amplasamentele inițiale.

Puține dintre acestea și-au menținut profilul inițial, majoritatea au suferit reconversii dinspre agricol către producție industrială, servicii sau depozitare. Acest fenomen spontan se reflectă și în răspândirea relativ neuniformă în perimetrul intravilanului.

6.3. DISFUNCTIONALITĂȚI, MĂSURI ȘI PROPUNERI DE DEZVOLTARE

În vederea dezvoltării Comunei Stânceni este necesară identificarea și soluționarea lipsurilor în domeniul socio-economic, în protecția mediului și în viața de toate zilele a populației.

Acest PUG este o reactualizare a Planului Urbanistic General întocmit în anul 2001 de către SC Proiect SA. Prevederile acestui act suferă, pe de o parte, de uzură morală, pe de altă parte legislația în domeniu a fost îmbunătățită, iar pretențiile locuitorilor au crescut.

Disfuncționalități, măsuri și propuneri, după PUG actualizat în Comuna Stanceni

Disfuncționalități	Priorități
Disfuncționalități privitoare la populație	
<ul style="list-style-type: none"> • lipsa locurilor de muncă (șomajul ridicat), • migrația forței de muncă spre oraș, 	<ul style="list-style-type: none"> • îmbunătățirea potențialului demografic, • crearea de locuri de muncă atractive pe plan local, • crearea condițiilor de trai pentru tineri • îmbunătățirea nivelului de trai a populației,
Disfuncționalități privitoare la circulație	
<ul style="list-style-type: none"> • drumul D.J. 135 (8 km neasfalați), • drumurile comunale D.C. 31, D.C.32 și D.C.33 sunt neasfaltate • străzi locale, fără trotuare și plantații de aliniament, aliniamente stradale, • poduri neamenajate, • trama stradală neorganizată, • profile transversale/longitudinale necorespunzătoare, • lipsa locurilor de parcare, • intersecții neamenajate, • lipsa insuficientă al transportului în comun 	<ul style="list-style-type: none"> • modernizarea drumurilor județene și comunale (D.J.135, DC 31, DC 32, DC 33) • asfaltarea drumurilor comunale D.C.32, D.C.33 • modernizarea străzilor, crearea de trotuare și asigurarea plantațiilor de aliniament, • modernizarea și lărgirea podurilor, • modernizarea profilelor stradale, • modernizarea și asigurarea profilelor conform normativelor, • amenajarea de locuri de parcare, • amenajarea intersecțiilor, • introducerea transportului în comun cu microbuse între localitățile comunei
Disfuncționalități privitoare la fondul construit	
<ul style="list-style-type: none"> • lipsa terenului pentru dezvoltarea zonei de locuit în intravilan, • fondul de locuit îmbătrânit, • elemente perturbatoare ale locuirii: <ul style="list-style-type: none"> -unități agricole în apropiere -vecinătatea cimitirelor • lipsa unităților de servicii • clădiri aflate în afara intravilanului 	<ul style="list-style-type: none"> • stabilirea zonelor de dezvoltare rezidențială, dacă este cazul, prin extinderea intravilanului, • îmbunătățirea confortului de locuit prin renovare și modernizarea locuințelor, • instituirea zonelor de protecție, reamplasarea unităților poluante, crearea zonelor de protecție sanitare • construcția de noi centre de deservire • introducerea în intravilan a clădirilor aflate în extravilan (unde este posibil)
Disfuncționalități privitoare la spațiile plantate, agrement, sport	
<ul style="list-style-type: none"> • terenuri de sport neamenajate 	<ul style="list-style-type: none"> • modernizarea și amenajarea terenurilor de

<ul style="list-style-type: none"> • existența unităților de producție/agricole în interiorul sau în apropierea zonelor de locuit • existența unor locuri de depozitare a deșeurilor neautorizate • disconfort produs de trafic datorată prafului produs pe carosabil neasfaltat, • lipsa totală a rețelelor de apă potabilă, canalizare menajeră • alunecări de teren în zona D.J. 135 și în zona de locuit • inundații 	<ul style="list-style-type: none"> sport • crearea de zone de producție/agricole unde există posibilitatea de protejare a zonelor limitrofe • desființarea, asanarea locurilor de depozitare neautorizate, extinderea serviciilor de salubritate • reducerea cantității de praf, prin amenajarea drumurilor, șoselelor, • realizarea/extinderea sistemului de canalizare, alimentare cu apă potabilă • stabilizare versant, stabilizarea zonelor prin îndiguire, amenajare și plantații • îndiguiri/ plantații
Disfuncționalități privitoare la protejarea zonelor	
<ul style="list-style-type: none"> • prezența ariilor protejate în imediata vecinătate a zonelor locuite • pagube cauzate de animale sălbatice (urs, mistreț) • zone de locuit în apropierea unor obiective poluante (cimitire, ferme de animale, unități de producție) 	<ul style="list-style-type: none"> • delimitarea pe teren a zonelor protejate, gospodărirea durabilă a resurselor naturale din ariile protejate, conștientizarea populației privind valorile naturale aplicare de măsuri de protecție conform Plan Management al siturilor N2000; solicitare despăgubiri conform legii • instituirea zonelor de protecție sanitare

Disfuncționalitățile și prioritățile localităților sunt prezentate în continuare.

Disfuncționalități și priorități în localitățile din Comuna Stanceni

LOCALITATEA/ Domenii	Disfuncționalități	Priorități
STANCENI (anexa VII. Harta PUG A2)		
Circulație	<ul style="list-style-type: none"> -trama stradală neorganizată -profile transversale necorespunzătoare -poduri neamenajate -străzi cu imbrăcăminte provizorie -lipsa trotuare și plantații de aliniament -lipsa locurilor de parcare la servicii 	<ul style="list-style-type: none"> -reorganizarea tramei stradale -modernizare profile stradale -modernizare, lărgire -asfaltare și modernizare -modernizare, plantări -amenajări de locuri de parcare
Fond construit și utilizarea terenului	<ul style="list-style-type: none"> -terenuri insuficiente pt.construcții noi -clădiri vechi fără dotări -clădiri în afara intravilanului -elemente perturbatoare ale locuirii: <ul style="list-style-type: none"> o unități industrial-agricole în apropiere o vecinătatea cimitirelor 	<ul style="list-style-type: none"> -extinderea intravilanului -modernizare, reconstruire -introducere în intravilan -reamenajarea unităților poluante -crearea zonelor de protecție sanitare
Probleme de mediu	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa rețelelor de apă potabilă în localități 	<ul style="list-style-type: none"> -realizarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă

	<ul style="list-style-type: none"> -lipsa rețelelor de canalizare -existența unităților de producție/agricole în interiorul sau în apropierea zonelor de locuit -existența unor locuri de depozitare a deșeurilor în locuri neamenajate -alunecări de teren în zona DJ 135 -inundații periodice 	<ul style="list-style-type: none"> -realizarea sistemelor de canalizare -crearea zonelor de producție/agricole unde există posibilitatea de protejare a zonelor limitrofe -desființarea, asanarea locurilor de depozitare neautorizate, extinderea serviciilor de salubritate -eliminarea alunecărilor, stabilizarea prin indiguire, plantații -indiguiri, plantări
Protejarea zonelor	-zone locuite în apropierea unor obiective poluante (cimitire, ferme de animale)	-construirea zonelor de protecție sanitară
MESTERA (anexa VIII. Harta PUG A2)		
Circulație	<ul style="list-style-type: none"> -trama stradală neorganizată -profile transversale necorespunzătoare -poduri neamenajate -străzi cu imbrăcăminte provizorie -lipsa trotuare și plantații de aliniament -lipsa locurilor de parcare la servicii 	<ul style="list-style-type: none"> reorganizarea tramei stradale -modernizare profile stradale -modernizare, lărgire -asfaltare și modernizare -modernizare, plantări -amenajări de locuri de parcare
Fond construit și utilizarea terenului	-terenuri insuficiente pt. construcții noi -clădiri vechi fără dotări	-extinderea intravilanului -modernizare, reconstruire
Probleme de mediu	<ul style="list-style-type: none"> -lipsa rețelelor de apă potabilă -lipsa rețelelor de canalizare -alunecări de teren în zona de locuit - existența unor locuri de depozitare a deșeurilor în locuri neamenajate 	<ul style="list-style-type: none"> -realizarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă -realizarea sistemelor de canalizare -eliminarea alunecărilor, stabilizarea versantului afectat prin drenarea apelor filtrate, amenajarea și plantarea terenului - desființarea, asanarea locurilor de depozitare neautorizate, extinderea serviciilor de salubritate
CIOBOTANI (anexa IX. Harta PUG A2)		
Circulație	<ul style="list-style-type: none"> -trama stradală neorganizată -profile transversale necorespunzătoare -poduri neamenajate -străzi cu imbrăcăminte provizorie -lipsa trotuare și plantații de aliniament -lipsa locurilor de parcare la servicii 	<ul style="list-style-type: none"> reorganizarea tramei stradale -modernizare profile stradale -modernizare, lărgire -asfaltare și modernizare -modernizare, plantări -amenajări de locuri de parcare
Fond construit și utilizarea terenului	-terenuri insuficiente pt. construcții noi -clădiri vechi fără dotări	-extinderea intravilanului -modernizare, reconstruire
Probleme de mediu	<ul style="list-style-type: none"> lipsa rețelelor de apă potabilă -lipsa rețelelor de canalizare -zonă cu apă freatică ridicată - existența unor locuri de depozitare a deșeurilor în locuri neamenajate 	<ul style="list-style-type: none"> realizarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă -realizarea sistemelor de canalizare -desecări, regularizarea pârâului -desființarea, asanarea locurilor de depozitare neautorizate, extinderea serviciilor de salubritate

Principalele opțiuni și necesități actuale ale populației sunt următoarele:

În acest interval de timp, primăria, prin intermediul consilierilor locali, dar și prin contact direct cu populația au constatat care sunt necesitățile și opțiunile populației.

- ✓ modificarea intravilanului prin extindere sau restrângere astfel încât locuințele, unitățile de producție/depozitare, zonele propuse pentru locuințe noi, să fie cuprinse în intravilan,
- ✓ măsuri pentru îmbunătățirea potențialului demografic prin stabilizarea populației,
- ✓ îmbunătățirea calității și diversificarea serviciilor către populație,
- ✓ realizarea colectării apelor uzate din gospodării și unități de producție,
- ✓ impulsivarea creșterii activităților productive în vederea creșterii numărului de locuri de muncă și reducerii șomajului,
- ✓ crearea rețelei de alimentare cu apă și canalizare menajeră,
- ✓ modernizarea străzilor locale prin asfaltare, prin crearea de locuri de parcare, dar și completarea cu trotuare pentru ameliorarea circulației pietonale, plantari arbori/arbuști de/a lungul drumurilor
- ✓ implementarea programelor de reducere a emisiilor de poluanți în apă, de către toți agenții economici care desfășoară activități în agricultură,
- ✓ măsuri pentru reducerea volumului transportului privat prin dezvoltarea transportului în comun,
- ✓ renovarea caselor de locuit îmbătrânite cu confort redus,
- ✓ modernizarea și completarea rețelei electrice.

În vederea realizării opțiunilor și necesităților actuale ale populației propunem următoarele:

- ✓ modernizarea posturilor de transformare,
- ✓ realizarea colectării selective a deșeurilor,
- ✓ sistem centralizat de colectare a apelor uzate și tratare într-o stație de epurare,
- ✓ încurajarea investițiilor private,
- ✓ încurajarea domeniului turismului,
- ✓ valorificarea pe plan local a resurselor materiale și umane,
- ✓ organizarea expozițiilor și târgurilor,
- ✓ amenajarea terenurilor, înființarea locurilor de sport și agrement,
- ✓ rezervarea unor terenuri pentru case de vacanță (extinderea intravilanului),
- ✓ renovarea valorilor patrimoniale,
- ✓ delimitarea clară a zonelor protejate,

7. ASPECTE GENERALE ȘI SPECIFICE ALE MEDIULUI, OBIECTIVELE DE PROTECȚIE A MEDIULUI RELEVANTE PENTRU PUG

Carta Europeană a Spațiului Rural prevede ca la elaborarea politicilor de dezvoltare economico-socială, tehnologică și de mediu trebuie să se țină seamă de condițiile specifice ale fiecărei zone rurale, în baza respectării principiilor subsidiarității și solidarității.

În România, criteriile și indicatorii utilizați în diagnoza spațiului rural sunt în principal următorii :

- criterii fizico–geografice,
- criterii demografice,
- criterii economice,
- criterii de locuire, echipare tehnico edilitară a localităților,
- criterii sociale,
- criterii ecologice.

Mediul înconjurător este constituit din totalitatea factorilor naturali și a celor creați prin activități umane, care în strânsă interacțiune, influențează echilibrul ecologic, determină condițiile de viață pentru om, și dezvoltarea societății.

Echilibrul ecologic reprezintă raportul creat în decursul vremii, între diferitele grupe de plante, animale și microorganisme, precum și interacțiunea acestora cu condițiile mediului, în care trăiesc.

Poluarea mediului înconjurător, constă în acele acțiuni care pot produce ruperea echilibrului ecologic, sau să dăuneze sănătății și stării de confort a oamenilor, a vietăților, ori să provoace pagube economiei naționale prin modificarea calității factorilor naturali sau creați prin activități umane.

PUG are caracter director și strategic, stabilește reguli ce se aplică direct asupra localităților și părților din acestea constituind elemente de fundamentare obligatorii pentru eliberarea certificatelor de urbanism. PUG-ul este rezultatul unui proces de analiză.

În cazul de față pentru teritoriul Comunei Stânceni, se analizează situația existentă și se stabilesc obiectivele, acțiunile, procesele și măsurile de amenajare și de dezvoltare durabilă. Prin acest proiect urbanistic se transpun, la nivelul comunei, propunerile cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, zonal și județean, ținând cont de aspecte generale ale mediului.

Evaluarea strategică de mediu pentru PUG are ca scop determinarea efectelor semnificative asupra mediului. Principalele probleme de mediu relevante pentru PUG ale Comunei Stânceni, au fost identificate, prin analiza PUG-ului și stării actuale a mediului.

Obiectivele de mediu trebuie să reflecte politicile de mediu locale, naționale și europene, precum și cele din Planul Regional de Acțiune pentru Mediu al Regiunii Centru și Planul de Acțiune pentru Mediu al Județului Mureș. În vederea îndeplinirii obiectivelor

stabilite este necesară aplicarea unor măsuri concrete, conform procedurilor de planificare. În realizarea măsurilor propuse sunt utilizați indicatori, prin care sunt monitorizate (verificate) rezultatele implementării planului urbanistic.

7.1. APA

Gospodărirea apelor are ca scop fundamental satisfacerea cerințelor de apă ale nevoilor sociale, economice și ecologice precum și combaterea acțiunilor distructive ale apei.

Politica de gospodărire a apelor potabile la nivelul Comunei Stânceni este dictată de nevoia de a asigura populației un confort, un mediu curat și o siguranță în raport cu situațiile neprevăzute. Directiva Cadru 2000/60/EC în domeniul apei, definește apa ca fiind un patrimoniu care trebuie protejat, tratat și conservat ca atare.

Aspectele generale și specifice ale apelor trebuie tratate pentru apele de suprafață, pentru apă potabilă și apele menajere.

Aspecte generale și specifice de mediu

Aspecte generale de mediu

Calitatea și cantitatea apei.

Calitatea apei: este caracterizată ca apa curată, fără poluare chimică și menajeră.

Cantitatea apei: în timpul ploilor neobișnuit de abundente și la topirea zăpezii poate produce inundații.

Aspecte specifice de mediu

În prezent pe teritoriul comunei nu există sector industrial care să utilizeze sau să evacueze direct sau indirect în sursele de apă substanțe toxice (cuprinse în Lista I și Lista II din H.G. nr. 351/2005).

Prin PUG nu sunt prevăzute dezvoltări de sectoare industriale care să utilizeze sau să evacueze direct sau indirect în sursele de apă substanțe poluante, toxice.

Comuna Stânceni se găsește în zona vulnerabilă la nitriți și poluări proveniți din agricultură, și din ape menajere. Terenurile agricole, grădinile și gospodăriile pot deveni surse de poluare ale apelor de suprafață și subterane cu nitriți. Apele menajere fără epurare ajung în afluenții și în râul Mureș.

Zona Comunei Stânceni poate să devină zonă cu risc de inundații în cazul precipitațiilor abundente și la topirea zăpezilor.

Aspectele generale și specifice ale apelor trebuie tratate atât pentru apa potabilă cât și pentru apele de suprafață.

Obiectivele de protecție a mediului relevante pentru PUG

Apa de suprafață și subterană

Obiectivul de protecție a mediului care reprezintă principalul reper în vederea planificării acțiunilor pentru protecția apelor de suprafață este gospodărirea durabilă a resurselor de apă și controlul riguros al apei în cazul implementării unor obiective noi. Obiectivul principal este reducerea poluării apelor de suprafață la un nivel acceptabil din punct de vedere al standardelor Europene. Teritoriul comunei este străbătut de ape curgătoare de suprafață: râul Mureș, cu afluenții importanți: pârâul Gudea, pârâul Zebrac, pârâul Mermezeu, pârâul Marsinet, și alți afluenți, mai puțin importanți: pârâul Valea Dusii, pârâul Ciobotani, pârâul Valea Meștera, pârâul Bisericii Meștera și pârâul Bortii.

Sunt supuse protecției ca resurse pentru aprovizionarea populației și satisfacerea celorlalte nevoi ale economiei naționale, apele de suprafață și subterane, albiile, cuvetele și malurile apelor de suprafață, lucrările existente construite pe ape sau în legătură cu acestea.

Apa potabilă

Obiectivul principal este realizarea rețelei de apă potabilă în vederea asigurării apei potabile- cantitativ și calitativ- pentru populația comunei Stânceni. Reședința de comuna dispune de alimentare cu apă potabilă. Rețeaua de alimentare cu apă este ramificată pe principalele străzi ale reședinței de comuna. În marea majoritate populația necuprinsă în sistemul centralizat, utilizează puțuri (fântâni) individuale.

Ape uzate de tip menajer și ape pluviale

a.,Riscul poluării pârâurilor din teritoriul administrativ al Comunei Stânceni provine din revărsarea apelor cu substanțe organice și nitriți, întrucât nu există sistem centralizat de canalizare.

b.,În toate localitățile comunei apele pluviale sunt colectate prin rigole stradale și în final curg spre râul Mureș.

În conformitate cu prevederile PUG-ului sunt propuse următoarele investiții:

- racordarea la rețeaua de apă potabilă a locuințelor care utilizează surse proprii,
- executarea rețelei de canalizare și construirea unor sisteme de epurare corespunzătoare,
- se vor amenaja rigole stradale de colectare a pluvialului, cu deșeurile în cursurile de apă din zonă.

7.2. AERUL

7.2.1. Aspecte generale și specifice de mediu

Aspectul general de mediu

Poluarea atmosferei.

Aspectul specific de mediu

a., Dintre categoriile de surse de poluare a atmosferei specifice activitatilor umane la nivelul Comunei Stânceni se poate considera traficul rutier pe drumuri naționale și județene, precum și pe drumurile deteriorate și neasfaltate din localități.

Circulația dintre localități și în interiorul localităților poate genera praf și zgomot. Trebuie să se ia în considerare și vibrațiile produse de traficul rutier care afectează calitatea imobilelor de lângă drum.

b, O altă sursă de poluare periodică a aerului reprezintă arderea miriștilor și a vegetației ierboase uscate.

7.2.2. Obiectivele de protecție a mediului relevante pentru PUG

Obiectivul principal este îmbunătățirea calității aerului din mediul înconjurător, prin reducerea emisiilor de poluanți provenite din traficul rutier și din deșeuri/resturi vegetale.

Pentru realizarea obiectivului principal se propune îmbunătățirea calității drumurilor județene și locale, înființarea locurilor de parcare, trotuare și reglementarea activităților care ar putea deveni sursă de poluare.

Interzicerea, respectiv respectarea legislației privind arderea miriștilor și a vegetației ierboase.

Zgomotul și vibrațiile

Principala sursă de zgomot și vibrații este traficul de tranzit pe drumul județean la care se adaugă circulația dintre localități și în interiorul localităților. Se propune îmbunătățirea calității drumului județean și drumurilor locale, realizarea de aliniamente cu arbuști și arbori.

7.3. SOLUL

Aspecte generale și specifice de mediu

Aspectul general de mediu

Poluarea solului. Solul poluat la rândul lui contribuie la poluarea subsolului și apelor subterane.

Aspectul specific de mediu

Modul de folosință al terenurilor corelat cu modul de acoperire al suprafețelor cu vegetație și cu tipul solului, pune în evidență predominantă terenurile agricole, din

fondul forestier, arboret, pășuni, fânațe. Având în vedere specificul economic al arealului, nu există suprafețe de sol afectate semnificativ de activitățile antropice, doar soluri degradate ca urmare a unor fenomene naturale (eroziune, surpări, etc).

Poluarea solului poate fi generat de:

- a, depozitarea necontrolată a deșeurilor de tip menajer din gospodăriile private și din unitățile agrare, respective din unitățile zootehnice,
- b., lipsa canalizării, sistemului de epurare a apelor uzate.

Obiective de protecție ale mediului relevante pentru PUG

Obiectivul este limitarea impactului negativ asupra solului, subsolului și apelor subterane, prin realizarea stațiilor de epurare și a rețelelor de canalizare în localitățile Comunei Stânceni, precum și reducerea impactului datorată deșeurilor.

În Comuna Stânceni exista puține terenuri degradate ce necesită măsuri de combatere a fenomenului de eroziune. Majoritatea dealurilor au fost, și parțial sunt amenajate pentru cultivarea pomilor fructiferi, există plantații și păduri ce stabilizează terenurile cu pante mai accentuate. Sunt necesare lucrări de întreținere și dezvoltare a acestora prin terasări și noi plantații.

7.4. DEȘEURI

Aspecte generale și specifice de mediu

Aspecte generale de mediu

Gestiunea deșeurilor.

Aspecte specific de mediu

Deșeuri generate în consum și procesele de producție.

Locuitorii din zona rurală încă mai procedează la arderea deșeurilor, în special pe perioada caldă, iar prin colectarea nselectivă favorizează fermentarea resturilor.

Obiective de protecție a mediului relevante pentru PUG

Obiectivele de protecție a mediului ale Comunei Stânceni sunt următoarele: respectarea legislației privind colectarea, tratarea și depozitarea, reducerea producerii și valorificarea deșeurilor. Organizarea colectării selective a deșeurilor menajere în puștele individuale și organizarea transportului la un depozit zonal/preluare de către operator.

Gestionarea deșeurilor, la nivelul județului Mureș, rezultă din obiectivele naționale pentru atingerea țintelor din Tratatul de Aderare a României la UE. Master Planul județean include strategia județului în domeniul gestionării deșeurilor precum și planul de investiții pe termen lung.

PUG al Comunei Stânceni mai prevede următoarele măsuri pentru gestionarea corectă a deșeurilor:

- implementarea sistemelor de colectare selectivă a deșeurilor, compostarea deșeurilor menajere la sursă,
- implementarea unui program de educație a populației privind selectarea și gospodărirea deșeurilor menajere,
- respectarea legislației privind colectarea, tratarea și depozitarea deșeurilor și intensificarea relațiilor între firmele de reciclare și administrația publică locală.

7.5. PEISAJE/ZONE PROTEJATE

În vederea păstrării echilibrului ecologic și păstrarea calității factorilor naturali în flora, fauna și habitate de interes comunitar, sunt desemnate zone protejate, precum și valorile construite.

Aspecte generale și specifice de mediu

Aspectul general de mediu

Mediul natural: fauna și flora și cel construit: valorile culturale, clădirile, castelul și bisericile sunt atracții turistice.

Aspectul special de mediu

Natural

Peste unitățile administrativ teritoriale ale comunei Stanceni se suprapun în diferite proporții mai multe arii protejate de interes național sau comunitar. Pentru conservarea valorilor naturale din aceste arii protejate s-a realizat Planul de Management al Parcului Natural Defileul Mureșului Superior și ariile naturale protejate anexe – care cuprinde toate ariile naturale protejate suprapuse peste UAT Stanceni. Astfel, impactul generat de modificările PUG al comunei Stanceni vor fi tratate prin prisma prevederilor, a măsurilor elaborate prin Planul de Management menționat.

Parcul Natural Defileul Mureșului Superior și ariile protejate anexe se întind pe o suprafață de 208.859,85 ha pe teritoriile administrative a patru județe: Harghita 36,5%, Mureș 58 %, Suceava 5% și Bistrița-Năsăud 0,5%.

- Parcul Natural Defileul Mureșului Superior se suprapune pe 23,78% din UAT Stanceni. (fig.1 Anexe – harti);
- ROSCI0019 Călimani – Gurghiu: Stânceni - 94% (fig. 2 Anexe – Harti);
- ROSPA0030 Defileul Mureșului Superior: Stânceni - 14% (fig. 3 Anexe-Harti);
- Rezervația Defileul Toplița-Deda - comunele Deda și Stanceni, 6000 ha.

Habitate de interes comunitar în zona comunei Stancenii și a satelor aferente sunt următoarele:

- 6430 Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la câmpie și din etajul montan până în cel alpin,
- 6410 Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase,
- 6440 Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*,
- 6520 Fânețe montane,
- 8220 Versanți stâncoși silicatici cu vegetație casmofitică,
- 6230 Pajiști montane de *Nardus bogate* în specii, pe substraturi silicioase
- 9110 Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*
- 9410 Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana - *Vaccinio-Piceetea*
- 91E0*- Pădurile aluvionare cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno – Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)

Pe suprafețele recomandate a fi introduse în intravilan (P1-P35, conf. hartilor PUG 1:5000 din Anexe), s-au identificat 3 tipuri de habitate de interes comunitar, practice:

- 6410 Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase sau argiloase (*Molinion caeruleae*)
- 6440 Pajiști aluviale ale râurilor din *Cnidion dubii*
- 6520 Fânețe montane

În interiorul sau în imediată apropiere a suprafețelor propuse pentru includerea în intravilan, au fost identificate specii de plante de interes comunitar și specii cu valoare conservativă ridicată, incluse pe liste roșii naționale (Negrean, 2001). Acestea sunt:

1. specii de plante de interes comunitar:

Angelica palustris – 2 populații, la cca. 200 m de la limita P28 Ciobotani

Campanula patula ssp. abietina, în P4 Mestera

Lycopodium clavatum, la cca. 500 m de la limita P11 Mestera

2. specii de plante de pe liste roșii naționale:

Dactylorhiza maculata, în P4 Mestera

Orchis ustulata, în P35 Ciobotani

Gymnadenia odoratissima, în P35 Ciobotani

Construit

Pe baza documentației emise de Ministerul Culturii -Lista Monumentelor istorice, ultima actualizare 13 iunie 2016 - teritoriul administrativ al comunei Stânceni nu apare cu patrimoniu cultural construit, de interes național, respectiv de interes local.

În comuna nu există obiecte incluse pe Lista aprobată de către Comisia Națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice. În rezervația naturală și în vecinătatea ei se găsesc câteva obiective de interes istoric, cultural și turistic care merită ocrotite.

Obiective de protecție mediului relevante pentru PUG

Obiectivele protecției mediului natural (peisaje, spații verzi și păduri) și a celui construit sunt următoarele:

1. Rezervația naturală Defileul Mureșului este cuprinsă în aria Parcului Natural Defileul Mureșului, respectiv în siturile Natura 2000 - ROSCI0019 Călimani - Gurghiu și ROSPA0030 Defileul Mureșului Superior.
2. Parcul Natural Defileul Mureșului se află în raza administrativă a comunelor Deda, Răstolița, Lunca Bradului, și Stânceni.

PUG-ul adoptă Legea nr. 451/2002 pentru ratificarea Convenției Europene a Peisajului (adoptată la Florența la 20 octombrie 2000), în care "Protecția peisajului cuprinde acțiunile de conservare și menținere a aspectelor semnificative sau caracteristice ale unui peisaj, justificate prin valoarea sa patrimonială derivată din configurația naturală și/sau de intervenție umană".

Pentru fiecare monument istoric se instituie zona sa de protecție prin care se asigură conservarea integrată a monumentului istoric și a cadrului său construit sau natural.

În rezervația naturală și în vecinătatea ei se găsesc câteva obiective de interes istoric, cultural și turistic; astfel:

- Biserica de lemn a mănăstirii "Sf. Ilie" din Stânceni strămutată în Toplița, construcție 1847, 1910,
- de-a lungul pârâului Gudea, după ultimele locuințe apare clopotnița unei mici biserici din lemn ascunsă în verdele brazilor și al sălciiilor, înconjurată de vreo zece căsuțe de lemn: "Schitul Sfânta Cruce", la intrare având o frescă "Vița Caramelului".
- Ciobotani: Biserica Sf. Nicolae, construită în 1890.

PUG, prin Regulamentul aferent prevede obligativitatea obținerii avizului de specialitate pentru descărcarea de sarcină arheologică pentru obiectivele ce solicită autorizație de construcție în zonele aferente teritoriului intravilan în care sunt semnalate posibile situri arheologice. În cazul zonei construite protejate instituite în jurul unui monument istoric, aceasta cuprinde monumentul, ansamblul sau situl clasat, împreună cu zona de protecție aferentă. Stabilirea suprafețelor acestor tipuri de zone are în vedere:

- stabilirea bunurilor de patrimoniu,

- delimitarea zonelor de protecție ale bunurilor clasate,
- delimitarea zonei protejate generate de bunurile clasate ca învăluitoare a tuturor zonelor de protecție ale bunurilor de patrimoniu clasate.

Pentru protejarea patrimoniului construit, acestea reprezintă suma valorilor grupate care necesită protecție. Delimitarea zonelor construite protejate se face pe limite existente de parcele și se recunoaște în documentația scrisă și desenată, fie prin menționarea numerelor poștale sau cadastrale, fie prin menționarea numelor proprietarilor, fie după alte elemente reperabile pe teren (ex. maluri de ape, linii electrice etc.).

7.6. URBANIZAREA MEDIULUI

Sănătatea umană

În Comuna Stânceni nu sunt informații suficiente în ceea ce privește sănătatea populației în raport cu calitatea mediului în care trăiesc.

Aspect general de mediu

Problematica stării de sănătate a populației în relație cu poluarea mediului.

Aspect special de mediu

Urbanizarea Comunei Stânceni în funcție de aspectul special al factorilor de mediu.

Obiective de protecție a mediului relevante pentru PUG

Obiectivul principal este îmbunătățirea, păstrarea, menținerea stării de sănătate a populației din Comuna Stânceni, prin îmbunătățirea calității vieții, și prin îmbunătățirea factorilor de mediu.

Îmbunătățirea condițiilor de locuit, ridicarea veniturilor populației, realizarea infrastructurii necesare, a lucrărilor de echipare tehnico-edilitară vor ajuta stabilizarea populației, respectiv a forței de muncă.

Pentru îmbunătățirea calității vieții populației trebuie să avem în vedere următoarele:

- a., evaluarea stării de sănătate a populației în raport cu calitatea mediului la nivelul comunei,
- b., asigurarea apei potabile pe întreg teritoriu al Comunei Stânceni,
- c., reducerea zgomotului și prafului datorată traficului rutier,
- d., asigurarea zonelor de recreere, sport și agrement
- e., crearea de noi locuri de muncă,
- f., îmbunătățirea condițiilor de locuit,

g., educația ecologică a populației, conștientizarea populației despre efectul produs de mediul poluat, despre posibilitățile de participare la dezbaterile publice privind dezvoltarea urbanistică, despre avantajele și obligațiile privind zonele protejate.

Reglementări urbanistice

Planul urbanistic general stabilește prin zonificare activitatea dominantă și optimă a fiecărui teritoriu din intravilan, în contextul dezvoltării acestora fără interferențe stânenitoare cu vecinătățile. Prevederile PUG-ului se aplică atât teritoriului intravilan al comunei, cât și la cel extravilan, în limitele teritoriului administrativ.

Aplicarea prevederilor PUG se face pe baza reglementărilor - partea grafică, precum și a Regulamentului Local de Urbanism.

Zonele au fost subîmpărțite în unități teritoriale de referință (subzone ce cuprind terenuri cu parametri comuni din punct de vedere al întocmirii regulamentului local de urbanism).

Organizarea urbanistică, parametrii conformării construcțiilor, regimul de înălțime, modul de utilizare a terenului, POT și CUT, configurarea arhitecturală trebuie să fie corelate cu cele existente în mod tradițional pentru a păstra și a dezvolta creativ specificul localităților.

Aceste valori, stabilite pe zone funcționale se găsesc în REGULAMENT, care este parte componentă al PUG-ului.

Zonele incluse în lungul căilor de acces, s-au considerat ca prezentând un cert potențial de dezvoltare (accesibilitate, rețele, etc.), fiind mai puțin valoroase pentru terenuri productive.

Soluția generală de organizare a dezvoltării comunei se bazează pe elementele situației existente, estimându-se în perspectivă un proces intensiv-calitativ și mai puțin de tip extensiv.

Principalele zone funcționale rezultate ce au primit un tratament special în prevederile PUG sunt structurate astfel:

- Construcțiile ce se vor autoriza în aceste zone trebuie să respecte următoarele cerințe minimale:
  - grad de confort corespunzător,
  - aspect arhitectural corespunzător în concordanță cu tradiția și profilul localității,
  - echipament edilitar corespunzător.

Propunerile de zonificare au în vedere suplimentarea spațiilor verzi prin crearea de zone verzi naturale în lungul cursurilor de ape, plantații (aliniamente) în lungul căilor de circulații, zone de protecție plantate, zone verzi tampon între funcțiuni ce necesită campuri de tranziție în spațiile de alăturare.

7.7. PRIORITĂȚILE DEZVOLTĂRII LOCALITĂȚII

Prioritatea I. Dezvoltarea infrastructurii locale și regionale (transport, mediu, utilități publice, infrastructură socială – școli, spitale, infrastructură de comunicații etc.)

Obiective:

- îmbunătățirea accesibilității spre zonele și centrele cu potențial economic care înregistrează întârzieri în dezvoltare,
- îmbunătățirea calității mediului din zonele rurale, prin crearea și modernizarea infrastructurii de utilități,
- îmbunătățirea serviciilor de sănătate, serviciilor sociale și a accesului la educație, pregătire profesională.

Măsura 1.1.

Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport și comunicații.

Obiective specifice:

- reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii fizice locale și regionale, cu scopul de a crea cadrul favorabil atragerii de investiții, promovării creșterii economice și creării de locuri de muncă sustenabile,
- îmbunătățirea infrastructurii regionale de transport dintre poli economici și coridoarele pan-europene,
- facilitarea accesului la zonele industriale, turistice și spre zonele izolate din Regiune.

Măsura 1.2.

Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare și de protecție a mediului.

Obiective specifice:

- asigurarea unui standard de viață ridicat pentru locuitorii Regiunii Centru prin armonizarea cu standardele europene în domeniul calității apei potabile, a tratării apelor menajare și în gestionarea deșeurilor,
- implementarea acquis-ului comunitar în domeniul protecției mediului,
- creșterea oportunităților de investiții, în special, în domeniul turismului și a activităților de protecție a mediului.

Măsura 1.3.

Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, sociale și de sănătate.

Obiective specifice:

- îmbunătățirea infrastructurii educaționale și a calității pregătirii profesionale,
- oferirea de oportunități egale pentru elevi aflați în situații defavorizante (în special mediul rural și populația romă),
- crearea, modernizarea și extinderea infrastructurii sociale și de sănătate și asigurarea dotărilor necesare pentru oferirea unor servicii de sănătate performante.

Prioritatea II. Sprijinirea mediului de afaceri

Obiective:

- stimularea creării de noi activități economice și a dezvoltării celor existente din domeniul productiv și al serviciilor prin creșterea calității produselor și a serviciilor,
- dezvoltarea competitivității economiei regionale prin stimularea inovării și transferului tehnologic,
- creșterea atractivității regionale ca locație pentru investiții, prin crearea unei infrastructuri de afaceri corespunzătoare și amenajarea siturilor industriale abandonate.

Măsura 2.1.

Dezvoltarea competitivă a sectorului productiv prin inovare și calitate.

Obiective specifice:

- dezvoltarea IMM-urilor existente cu scopul de a crea noi locuri de muncă și a proteja locurile de muncă existente mai ales în zonele dezavantajate,
- diversificarea activităților economice în zonele afectate de restructurare,
- crearea premiselor pentru dezvoltarea economică durabilă a comunităților prin promovarea inovării și protecției mediului,
- creșterea competitivității economiilor locale prin crearea de valoare adăugată.

Măsura 2.2.

Dezvoltarea afacerilor prin crearea unor locații specifice pentru investiții.

Obiective specifice:

- atragerea de noi investiții prin asigurarea unor locații dotate corespunzător din punct de vedere tehnic,
- crearea de noi locuri de muncă,
- creșterea numărului de firme nepoluante care crează valoare adăugată mare.

Prioritatea III. Dezvoltarea turismului

Obiective:

- creșterea atractivității și a competitivității zonelor turistice cu potențial natural și cultural prin îmbunătățirea infrastructurii;
- conservarea mediului natural, a peisajului;
- crearea de noi atracții, produse și întreprinderi în diferite zone turistice;
- creșterea veniturilor generate de către capacitățile turistice prin îmbunătățirea serviciilor.

Măsura 3.1.

Conservarea patrimoniului natural, istoric și cultural.

Obiective Specifice:

- creșterea atractivității turistice a Regiunii prin modernizarea și reabilitarea infrastructurii,
- creșterea veniturilor din turism prin îmbunătățirea bazelor sportive și de agrement în zonele turistice.

Măsura 3.2.

Dezvoltarea, diversificarea și promovarea ofertei turistice.

Obiective Specifice:

- creșterea performanțelor firmelor care acționează în domeniul turismului prin îmbunătățirea serviciilor de informare,
- promovarea eficientă a produsului turistic prin participarea la târguri de turism, seminarii și congrese, etc.,
- formarea unei piețe a serviciilor turistice unitare prin sistem de marketing și rezervare regională,
- sprijinirea parteneriatului public – privat (organizații, asociații, consultanță și activități de informare).

Măsura 3.3.

Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru creșterea calității serviciilor în turism.

Obiective specifice:

- creșterea competitivității firmelor din domeniul turismului pe o piață europeană deschisă cu standarde de performanță ridicată.

Prioritatea IV. Dezvoltarea rurală.

Obiective:

- creșterea atractivității zonelor rurale pentru localizarea investițiilor străine și locale prin folosirea resurselor naturale
- activarea participării și cooperării între partenerii locali în scopul prezervării moștenirii naturale și culturale rurale
- dezvoltarea durabilă a sectorului forestier prin stimularea exploatării raționale a resurselor pădurilor.

Măsura 4.1.

Creșterea competitivității sectoarelor agro-alimentar și forestier.

Obiective specifice:

- îmbunătățirea gradului de informare a fermierilor și proprietarilor agricoli și a cunoștințelor acestora pentru facilitarea accesului la fondurile comunitare,
- creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere,
- îmbunătățirea valorii economice a pădurilor.

Măsura 4.2 Creșterea calității vieții în mediul rural și încurajarea diversificării economiei rurale.

Obiective specifice

- revigorarea spațiului rural prin sprijinirea dezvoltării, creării și diversificării activităților economice,
- stabilizarea populației din mediul rural,
- crearea de noi locuri de muncă prin creșterea angajării în sectoare neagricole.

Prioritatea V. Cercetare, inovare tehnologică și crearea societății informaționale.

Obiective:

- întărirea potențialului uman din domeniul inovării și cercetării,
- îmbunătățirea cooperării dintre sectorul de cercetare–dezvoltare și sectorul economic,
- creșterea competitivității firmelor pe piețele locale și regionale.

Măsura 5.1.

Sprijinirea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării în scopul creșterii competitivității economice.

Obiective specifice:

- asigurarea de sprijin pentru producție și servicii de tehnologii înalte și medii,

- îmbunătățirea cooperării industriale în domeniul cercetării-dezvoltării și a transferului tehnologic,
- creșterea nivelului tehnologic al întregii rețele productive a Regiunii,

Măsura 5.2.

Dezvoltarea tehnologiei TIC pentru sectoarele public și privat.

Obiectiv specifice:

- sprijinirea competitivității economice prin creșterea interacțiunii dintre sectorul public și firme/cetățeni prin exploatarea potentialului provenit din TIC.

Prioritatea VI. Creșterea ocupării forței de muncă, dezvoltarea resurselor umane și a serviciilor sociale.

Obiective:

- creșterea flexibilității și a mobilității profesionale a resurselor umane pe baza ridicării nivelului de cunoștințe și a deprinderilor profesionale ale lucrătorilor,
- diversificarea, extinderea și creșterea calității serviciilor sociale oferite de autoritățile locale, instituții și organisme neguvernamentale,
- promovarea antreprenoriatului prin furnizarea de sprijin pentru persoanele care încep sau administrează o afacere.

Măsura 6.1.

Promovarea măsurilor active de ocupare a forței de muncă

Obiective specifice:

- facilitarea integrării pe piața muncii a tinerilor și șomerilor de lungă durată, atragerea și reținerea pe piața muncii a persoanelor un timp cât mai îndelungat, inclusiv în mediul rural și susținerea ocupării formale.

8. MĂSURI PROPUSE PENTRU IMPLEMENTAREA PUG-ULUI

Măsurile propuse pentru implementarea programului urbanistic, respectiv socio-economic al comunei, țin seama de necesitățile și opțiunile populației, în funcție de dotările economice și turistice ale județului Mureș. Pe de o parte au fost consultate autoritățile locale, pe de altă parte au fost analizate propunerile din Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Mureș.

Propunerile prioritare care au stat la baza studiului:

- realizarea corectă a extinderilor zonelor construite, infrastructurii și utilităților necesare în limitele administrative,

- respectarea zonificării intravilanului, respectarea legislației și reglementărilor stabilite pentru o bună funcționare a teritoriului construit,
- dezvoltarea echilibrată a comunei, modernizarea activităților agro-zootehnice,
- valorificarea resurselor naturale și umane locale, ameliorarea calității vieții,
- degradările mediului natural și cultural apărute trebuie semnalate, cauzele trebuie detectate și combătute cu prioritate,
- dezvoltarea căilor de comunicație, de transport, de infrastructură în corelație cu teritoriile vecine.

8.1. APA

Ape de suprafață

Trebuie elaborat și implementat un sistem de management al apelor de suprafață.

Este necesar determinarea parametrilor fizice (temperatură, duritatea, pH), chimice și biologice ale apelor uzate pentru stabilirea calității lor și pentru stabilirea metodei de epurare înainte deversării în apele de suprafață.

Măsurile propuse pentru îmbunătățirea calității apelor sunt:

- a., proiectarea și realizarea stațiilor de epurare,
- b., proiectarea și realizarea rețelelor de canalizare (canalizarea apelor uzate de tip menajer în mediu intravilan),
- c., management al deșeurilor (în vederea reducerii riscului afectării calitative a apei prin depozitare inadecvată a deșeurilor),
- d., menținerea funcțiilor ecologice ale apelor,
- e., interzicerea amplasării construcțiilor în zonele inundabile.

Apa potabilă

În vederea realizării obiectivelor de protecție a mediului principalele repere în vedere planificării acțiunilor pentru protecția apelor potabile sunt:

- a., introducerea rețelei de distribuție de apă potabilă (prin efectuarea unor foraje de adâncime în localitățile respective),
- c., îmbunătățirea calității resurselor de apă, prin elaborarea și implementarea unui sistem de monitoring a calității apei bazat pe metode și criterii comune cu cele ale UE.
- d., stabilirea și determinarea indicatorilor chimici și bacteriologici calitativi ai apei potabile,
- e., educarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor de apă.

Aceste măsuri trebuie întreținute în intravilan dar și în extravilan prin grija primăriei. La realizarea măsurilor trebuie luate în considerare și măsurile cuprinse în Programele de Etapizare din Autorizațiile de Gospodărire a Apelor.

8.2. AERUL

Măsuri propuse pentru implementarea PUG-ului:

- a., Se propune îmbunătățirea calității drumului județean, a drumurilor comunale.
Modernizarea, asfaltarea drumurilor județene, locale și unde este posibil executarea trotuarelor în fața caselor.
- b., Înființarea locurilor de parcare pentru autovehicule.
- c., Mărirea stațiilor pentru transportul în comun.
- d., Crearea drumurilor pentru biciclete. Promovarea ciclismului ca sistem alternativ de transport.
- e., Modernizarea sistemelor de încălzire și izolarea pereților construcțiilor tip locuință și a clădirilor publice, asigurând un randament termic mai eficient, ținând cont de reducerea poluării aerului.
- f., Urmărirea periodică a cantității particulelor PM₁₀, PM_{2,5} și zgomotul în aer, a prafului depus.
- g., Interzicerea arderii miriștilor, vegetației ierboase uscate și deșeurilor casnice (gunoaie).

8.3. SOLUL

Măsuri propuse pentru implementarea PUG - ului

În vederea realizării obiectivelor propuse și implementării PUG-ului este necesar de a propune și efectua următoarele măsuri:

- a., realizarea stațiilor de epurare și a rețelelor de canalizare în localități,
- b., organizarea compostării materialelor biodegradabile,
- c., transportarea planificată a deșeurilor comunale și a celor provenite din activități agro-zootehnice,
- d., menținerea valorii naturale ridicate ale terenurilor agricole,
- e., aplicarea unor reglementări pentru spațiul construit în așa fel încât să reducă impactul asupra solului,
- f., eliminarea alunecărilor de teren, stabilizarea versantului afectat.

8.4. DEȘEURI

Măsurile propuse pentru implementarea PUG-ului.

La realizarea obiectivelor propuse vor fi luate următoarele măsuri:

- a., se vor stabili puncte de colectare selectivă a deșeurilor de la populație pentru componentele recuperabile și diminuarea cantităților depozitate,
- b., gestionarea deșeurilor periculoase și a deșeurilor menajere rezultate de la populație,
- c., gestionarea deșeurilor din construcții și demolări, și deșeurilor de la tratarea apelor uzate,
- f., conștientizarea populației despre importanța colectării selective a deșeurilor reciclabile, pentru reducerea cantităților deșeurilor menajere și reutilizarea lor.

8.5. PEISAJ/SPAȚIU VERDE/PĂDURI

Măsurile propuse pentru implementarea PUG - ului

Măsurile care se impun în vederea implementării PUG-ului în domeniul mediului natural sunt următoarele:

- a., restaurarea terenurilor degradate,
- b., marcarea pe teren a limitelor zonelor protejate și afișarea la loc vizibil a regulamentului, a măsurilor de protecție de conservare,
- c., păstrarea condițiilor naturale ale malurilor cursurilor de apă în aria naturală protejată,
- d., minimizarea impactului asupra peisajului, biodiversității, florei și faunei,
- e., creșterea protecției față de riscurile naturale,
- f., este interzisă amplasarea de obiective și desfășurarea de activități cu efecte dăunătoare în zonele protejate cât și în zonele de protecție ale monumentelor istorice,
- g., se pune accent deosebit pe ecoturism- vizitarea controlată a zonelor populate de speciile protejate (păsări, plante, etc.),
- h, realizarea indicatoarelor spre locurile turistice și afișarea pe panouri a elementelor de floră și faună specifice a zonelor protejate,
- i., se recomandă repornirea trenului cu ecartament îngust în scop turistic,
- j., interzicerea aprinderii focului în afara locurilor amenajate,
- k., extinderea amenajărilor publice, cu acces nelimitat, de spații verzi și sport,
- l., oprirea exploatarea necorespunzătoare a resurselor regenerabile și neregenerabile din patrimoniului natural,

- m., ocrotirea habitatelor de interes comunitar,
- n., conștientizarea populației privitor la importanța și protejarea speciilor locale semnalate.
- o., respectarea prevederilor Planului de management al Parcului Natural Defileul Mureșului Superior și ariile naturale protejate anexe

8.6. URBANIZAREA MEDIULUI

Pentru realizarea obiectivelor propuse pentru urbanizarea mediului sunt necesare următoarele măsuri:

- a., îmbunătățirea condițiilor sociale și de viață ale populației,
- b., scăderea emisiilor poluante pe factori de mediu apă, aer și sol,
- c., limitarea poluării fonice în zonele cu receptori sensibili la zgomot și limitarea nivelurilor de vibrații,
- d., dezvoltarea echilibrată a localităților comunei, prin repartizarea uniformă a activităților social-economice în teritoriu,
- e., ridicarea standardului de locuire,
- f., îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor și a utilizării resurselor energetice,
- g., extinderea amenajărilor publice, cu acces nelimitat, de spații verzi și sport,
- h., încurajarea utilizării de practici agricole tradiționale,
- i., valorificarea eficientă a patrimoniului natural și a celui construit,
- j., îmbunătățirea calității serviciilor oferite populației,
- k., autorizarea executării construcțiilor în zonele care cuprind valori de patrimoniu cultural construit, se face cu avizul conform al Ministerului Culturii,
- l., instituirea zonei de protecție a monumentelor istorice asigură conservarea și valorificarea cadrului arhitectural și urbanistic al acestora prin controlul strict al intervențiilor în zonă (demolări, construcții noi, modificări ale construcțiilor, etc.).

Pentru realizarea măsurilor propuse pentru protecția mediului trebuie stabilite termeni de realizare, sursele de finanțare necesare pentru realizarea lor și stabilirea responsabilităților.

8.7. EVOLUȚIA POPULAȚIEI

Evoluția populației este influențată de o serie de factori care pot fi grupați în trei categorii principale:

- a., elemente demografice determinate prin:

- posibilitățile de creștere naturală a populației în funcție de evoluția contingentului fertil,
  - evoluția probabilă a indicilor de natalitate,
  - numărul populației vârstnice și evoluția probabilă a mortalității,
- b., posibilitățile de ocupare a resurselor de muncă în raport cu locurile de muncă existente și posibil de creat, veniturile potențiale pe care le pot oferi acestea,
- c., gradul de atractivitate a localității ca o consecință directă a numărului și calității dotărilor publice, condițiilor de locuit și gradului de echipare edilitară.

Tendința de migrare a populației din orașul din imediata apropiere trebuie impulsionată și pe plan local prin luarea unor măsuri care să impulsioneze creșterea natalității precum:

- facilități privind locuirea familiilor tinere,
- facilități de ordin economico-financiar acordate tinerelor familii,
- stimularea încadrării în muncă a tinerilor,
- creșterea cantitativă și calitativă a serviciilor oferite familiilor tinere,
- măsuri care să permită dezvoltarea unei vieți de familie armonioase,
- facilități economice oferite pentru asociații familiale și profesii liberale.

9. EVOLUȚIA FACTORILOR DE MEDIU ÎN SITUAȚIA NEIMPLEMENTĂRII PUG-ULUI

PUG-ul este planul strategic de dezvoltare pentru fiecare localitate. Realizarea obiectivelor PUG-ului înseamnă o dezvoltare a Comunei Stânceni în domeniu social, economic și de mediu. Neimplementarea PUG-ului ar însemna o stagnare sau chiar retrogradare a nivelului de trai, în urma nedezvoltării componentelor sociale, economice și al mediului. Totodată construcții realizate în mod haotic vor conduce la dispersia speciilor de plante invazive, în teritoriile unde vor fi amplasate noi construcții.

Efectuarea construcțiilor de locuințe, de industrii și de dotări de servicii, fără condițiile bine stabilite în PUG va conduce la modificarea peisajului și la reducerea biodiversității.

Construcțiile efectuate fără dotările edilitare prezentate în PUG, contribuie la creșterea poluării solului, apelor de suprafață, ceea ce influențează și starea de sănătate a populației din zonă.

Dezvoltarea economică a localităților din Comuna Stânceni în condițiile neimplementării măsurilor propuse prin prezentul PUG poate să creeze presiuni antropice asupra resurselor naturale regenerabile și neregenerabile.

Dacă nu se realizează rețeaua de apă potabilă, de canalizare și nu se realizează stația de epurare a apelor uzate propuse în PUG, se va intensifica impactul negativ asupra zonelor umede, dezechilibrând ecosistemele, afectând flora și fauna acvatică.

Neimplementarea planului de urbanism poate avea efecte negative asupra siturilor de importanță comunitară de pe raza localității datorită presiunii antropice asupra resurselor din interiorul acestuia. Totodată prin nerealizarea planului de dezvoltare al turismului Comuna Stânceni va pierde o sursă de venituri locale.

În urma neimplementării planului urbanistic propus se pot produce modificări în ceea ce privește calitatea mediului din zonă. În continuare prezentăm aspectele de mediu identificate actual ”alternativa 0”, propunerile din PUG și efectul produs în urma neimplementării lui.

FACTORUL DE MEDIU: APA

Aspect identificat

Nu există rețea de alimentare cu apă potabilă în localitățile aparținând comunei Stânceni. Apa de rețea este introdusă, dar nu în totalitate, în casele din Stânceni.

Nu există sistem de canalizare și tratarea apelor menajere în Comuna Stânceni.

Propunere PUG

Planurile de reglementări edilitare prevăd următoarele:

- se vor introduce alimentarea cu apă din rețea, în toate localitățile pe toată trama stradală existentă, până la limita propusă de intravilan,
- se va înființa sistemul de colectare și tratare a apelor menajere, prin canalizarea și epurarea apelor menajere.
- impunerea unor restricții a calității apelor înainte de deversare, a încărcăturilor (deșeurilor) și introducerea unor reguli stricte și clare pentru turiști, în vederea preîntâmpinării impactului asupra calității apei.
- reamenajarea sistemului de colectare/evacuare a apelor pluviale.

În caz de neimplementare a PUG-ului

Deversarea în continuare a apelor uzate și netratate în apele de suprafață sau pe sol, va contribui la poluarea apelor de suprafață întârziind fenomenul natural de autoepurare și perturbând echilibrul biologic al ecosistemelor acvatice. Calitatea apelor de suprafață influențează și apele subterane cu repercusiuni asupra biodiversității și sănătății umane.

În vreme secetoasă nivelul apei freatică scade și din acest motiv, cresc concentrațiile poluante în apa freatică, în unele cazuri devenind nepotabile apele din fântâni.

Poluarea resurselor de apă și degradarea calitativă a apelor.

Creșterea costurilor pentru potabilizarea apei de consum.

FACTORUL DE MEDIU: AER

Aspect identificat

Nu sunt surse majore antropice de poluare a aerului. Sursele de emisii cu efect de seră sunt minore. Nu sunt identificate utilizări ale substanțelor interzise prin Protocolul de la Montreal.

Traficul rutier, pe drumuri neasfaltate poate duce la poluarea locală a aerului prin praf, zgomot și vibrații.

Propunere PUG

Modernizarea drumurilor, înființarea locurilor de parcare, trotuarelor unde nu există și a pistelor de bicicletă.

Reamenajarea spațiului de sport.

În caz de neimplementării PUG-ului

Nu sunt efecte directe.

FACTORUL DE MEDIU: ZGOMOTUL

Aspect identificat

Nu a fost determinat nivelul de zgomot în comună, nu au fost solicitări din partea persoanelor fizice sau juridice, comuna nu este inclusă în programul de monitorizare realizat de APM Mureș. Ponderea cea mai mare în zgomotul ambiant pare să fie deținută de traficul rutier.

Propunere PUG

Modernizarea drumurilor județene, asfaltarea, respectiv repararea drumurilor locale.

În caz de neimplementării PUG-ului

Deși nu sunt efecte directe, drumurile neasfaltate și neamenajate va produce praf, zgomot și vibrații.

FACTORUL DE MEDIU: SOLUL

Aspect identificat

Posibile surse de poluare al solului sunt deșeurile și apele menajere care se evacuează la nivelul solului/subsolului.

Din anul 2013 Comuna Stânceni participă la implementarea sistemului integrat de gestionare a deșeurilor. Încă nu sunt amenajate în toate localități puncte de pre-colectare

selectivă a deșeurilor. Se aplică izolat soluția de compostare locală a deșeurilor gospodărești.

Propunere PUG

Masterplanul județean include strategia comunelor în domeniul gestionării deșeurilor precum și planul de investiții pe termen lung pentru atingerea tuturor acestor ținte. Din acest plan de investiții a fost selectat programul de investiții prioritar care urmează a fi finanțat prin fonduri de coeziune, care cuprinde:

- înființarea platformelor de pre-colectare a deșeurilor de tip menajer,
- transportul deșeurilor,
- introducerea compostării deșeurilor biodegradabile,
- intensificarea colectării selective a deșeurilor recuperabile,
- rezolvarea integrală a transportului cadavrelor animalelor.

Efectele în cazul neimplementării PUG-ului

Solul poluat în urma neimplementării gestionarea deșeurilor va avea un efect negativ direct asupra factorilor de mediu apa, aer și sol și indirect asupra sănătății populației și animalelor.

FACTORUL DE MEDIU: DEȘEURI

Aspect identificat

Colectarea selectivă a deșeurilor la nivelul gospodăriilor trebuie îmbunătățită. Deșeurile depozitate necorespunzător pot polua solul și indirect apele de suprafață și subterane.

Propunere PUG

- Gestionarea deșeurilor generate cu scopul descreșterii cantității de deșeuri eliminate prin depozitare, din gospodării, etc.
- Stimularea colectării selective a deșeurilor și organizarea transportul lor.
- Desemnarea locurilor de colectare în fiecare localitate aparținând Comunei Stânceni.
- Controlul depozitării materialelor rezultate din demolări.

Efectele în cazul neimplementării PUG-ului

Deșeurile netratate produc poluări, mirosuri neplăcute și pot reprezenta focare de epidemii.

FACTORUL DE MEDIU: FLORA ȘI FAUNA/BIODIVERSITATE

Aspect identificat

Pe teritoriul administrativ al Comunei Stânceni sunt cuprinse terenuri împădurite, pășuni și fânațe, pajiște, terenuri agricole cultivate tradițional și se află două situri de importanță comunitară, rezervația Defileul Toplița-Deda, Parcul Natural Defileul Mureșului Superior.

Ca materie primă pentru uz casnic (încălzire, gătit) în cele mai multe cazuri se utilizează combustibil lemnos procurat din pădurile Comunei Stânceni.

Extinderea intravilanului se va face cu ocuparea de suprafețe de teren de folosință agricolă.

Propunere PUG

În vederea protecției florei, faunei și biodiversității zonei în PUG sunt propuse următoarele restricții:

- asigurarea stării favorabile de conservare a speciilor și habitatelor de interes comunitar prin respectarea măsurilor de conservare elaborate în Planul de Management al Parcului Natural Defileul Mureșului Superior și ariile naturale protejate anexe,
- revizuirea amenajamentelor forestiere pentru introducerea măsurilor minime de conservare specii și habitate de interes comunitar,
- efectuarea modernizării infrastructurii cu impact cât mai redus asupra naturii,
- realizarea rețelei de canalizare a intravilanului, gestionarea deșeurilor,
- păstrarea elementelor, activităților tradiționale în agricultură, evitarea agriculturii intensive,
- stoparea tăierii ilegale a vegetației forestiere,
- evitarea extinderii speciilor invazive,
- reglementarea construcțiilor, caselor de locuit și cele de odihnă,
- protecția apelor de suprafață.

Efecte în cazul neimplementării PUG-ului

Tăierile ilegale de vegetație forestieră micșorează suprafețele ocupate de pădure și produce schimbarea tipurilor de asociații vegetale, produce deranj, perturbă locurile de cuibărit ale unor specii de păsări protejate.

Fără gestionarea deșeurilor, apele și solul vor fi poluate, și mediul poluat va avea un efect negativ asupra sănătății umane, florei, faunei/biodiversității.

În planurile de urbanism pot apărea construcții neautorizate în arii protejate, în urma cărora vor dispărea anumite specii de flora și fauna.

FACTORUL DE MEDIU: PEISAJUL

Aspect identificat

Peisajul este de tip rural, caracterizat printr-o slabă densitate a populației. Peisajul natural este marcat de păduri, vegetație forestieră, pășuni și fânețe.

Propunere PUG

Punerea în valoare a peisajului natural, prin extinderea limitei de intravilan pentru:

- construcția caselor de vacanță, care să fie incluse într-un circuit agroturistic,
- construcții cu multiple funcțiuni – pensiuni, locuințe, mică industrie (artizanat și meșteșugărie), comercializare.

PUG cuprinde acțiuni generale: modernizarea căilor rutiere, dezvoltarea serviciilor și dotărilor sociale (de utilități, de sport și de agrement), pentru practicarea agro-turismului, pentru încadrarea în peisaj a obiectivelor cu respectarea tradițiilor locale și fondului natural.

Efecte în cazul neimplementării PUG-ului

Construirea fără un regulament de urbanism reactualizat poate să ducă la apariția de construcții, care nu se vor încadra în peisaj din punct de vedere arhitectural.

Degradarea ireversibilă a clădirilor care afectează confortul și peisajul.

Deteriorarea și/sau distrugerea (totală sau parțială) a patrimoniului natural și cultural va influența negativ aspectul peisagistic.

Impact peisagistic degradat va fi și în urma depozitării necontrolate a deșeurilor. Extinderea intravilanului în aria naturală fără restricții urbanistice.

FACTORUL DE MEDIU: PATRIMONIUL CULTURAL

Aspect identificat

Nu există monumente istorice și de cultură de interes național, dar sunt biserici, case vechi care merită să fie protejate, ocrotite.

Propunere PUG

Renovarea clădirilor de valoare arhitecturală, care să fie incluse în circuitul turistic. Instituirea zonelor de protecție a "monumentelor istorice" și arhitecturale și interdicția de a se construi fără consimțământul instituțiilor cu atribuții stabilite prin lege.

Efecte în cazul neimplementării PUG-ului

Pericol de degradare fizică a clădirilor de valoare arhitecturală. Schimbarea aspectului cu pierderea valorii culturale, arhitecturale și istorice a acestora.

Construirea fără un regulament de urbanism reactualizat poate să ducă la apariția de construcții care nu se vor încadra în peisaj din punct de vedere arhitectural și/sau vor deteriora construcțiile de patrimoniu.

FACTORUL DE MEDIU: OMUL

Aspect identificat

Locuințele existente în general sunt bune, dar multe case sunt în stare degradată și fără utilități.

Nu există: un sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă, un sistem de colectare și tratare a apelor menajere.

Drumurile județene necesită renovare. Nu sunt locuri de parcare.

Circulația rutieră și pietonală se desfășoară cu dificultate, pe unele drumuri locale devine impracticabilă pe timp ploios.

Iluminatul stradal funcționează, dar necesită modernizare și întreținere.

Populația nu participă la dezbaterile publice privind dezvoltarea urbanistică.

Nu au fost evidențiate cazuri deosebite de îmbolnăviri datorate efectelor directe ale factorilor de mediu.

Propunere PUG

- Renovarea locuințelor și clădirilor publice. Modernizarea echipamentelor de producere a energiei termice. Modernizarea și extinderea infrastructurii de energie electrică.
- Înființarea de noi utilități cum sunt: rețea de apă potabilă, canalizare, stația de epurare și salubritate.
- Construcția de locuințe noi, casele de vacanță trebuie dotate cu rețele de utilități și drumuri de acces.
- Îmbunătățirea și întreținerea iluminatului stradal.
- Modernizarea infrastructurii rutiere, drumurile județene și comunașe, prin asfaltare și pietruirea de străzi. Amenajarea/modernizarea drumurilor, intersecțiilor cu străzile adiacente, înființări de parcări. Reglementarea circulației pietonale, prin înființarea trotuarelor unde este posibilă și amenajarea de treceri de pietoni. Înființarea de drumuri care să deservească noile construcții edilitare.
- Promovarea conceptului de energie regenerabilă, atât la nivelul administrației, cât și al populației.
- Derulare de proiecte de educație ecologică a populației în spiritul protejării mediului, a speciilor comunitare și gestionării deșeurilor.

- Reamenajarea terenului de sport, precum și a zonelor de recreare și agrement cu efecte benefice asupra calității vieții.
- Înființarea de noi locuri de muncă, pentru ridicarea nivelului de trai ai locuitorilor din Comuna Stânceni.
- Prin regulamentul de urbanism se introduc zonele de protecție care sunt aduse la cunoștința populației prin certificatele de urbanism.
- Impunerea unor măsuri de protecție sanitară a populației.
- Trebuie îmbunătățite cunoștințele populației privind semnificația zonelor cu risc natural sau protejate în interes utilitar, sanitar, cultural și/sau natural.

Efectele în cazul neimplementării PUG-ului

Lipsa apei potabile conduce la probleme igienico-sanitare, vor determina apariția unor focare de infecții, va favoriza creșterea riscului de îmbolnăvire a locuitorilor.

Condițiile nefavorabile, lipsa confortului și lipsa locurilor de muncă favorizează fenomenul de migrare a populației.

Drumurile nemodernizate, pe lângă poluarea produsă, împiedică dezvoltarea socială și economică a comunei.

Cantitatea de precipitații căzută într-un timp scurt duce la inundarea străzilor. Consumul lemnului pentru uz casnic va determina tăieri ilegale, reducerea suprafețelor ocupate de păduri și vegetație forestieră.

Gestionarea necorespunzător a deșeurilor menajere va produce degradarea lor, va crea miros neplăcut. Pierderi de resurse naturale în cazul în care nu este organizată colectarea și revalorificarea deșeurilor.

Extinderea intravilanului fără evaluarea impactului asupra mediului.

Concluzii

Prin neimplementarea măsurilor propuse în PUG va persista starea economică și socială a locuitorilor din Comuna Stânceni, respectiv se va menține gradul ridicat de sărăcie și lipsa acută a locurilor de muncă.

În lipsa programelor de informare, de conștientizare a populației, de implicare a acesteia în luarea deciziilor, de obligațiile care le revin față de mediul în care trăiesc, s-ar determina deteriorarea condițiilor de mediu.

Neaplicarea măsurilor propuse în PUG al comunei Stânceni întârzie dezvoltarea durabilă a societății, scăderea nivelului de trai a populației și nu în ultimul rând creează efecte negative asupra factorilor de mediu.

Riscul neimplementării PUG-ului asupra factorilor de mediu în scara 0 – 3 (neseemnificativ, minor, major și catastrofal) este 1, deci minor pentru factorii: aer, zgomot, catastrofe naturale și pentru ceilalți factori tratați în acest raport de mediu.

10. POSIBILE EFECTE SEMNIFICATIVE ALE IMPLEMENTĂRII PLANULUI URBANISTIC GENERAL ASUPRA MEDIULUI, INCLUSIV ASUPRA SĂNĂTĂȚII, ÎN CONTEXT TRANSFRONTIER

Măsurile propuse în PUG cum sunt: modernizarea drumurilor, introducerea rețelei de apă și canalizarea localităților, precum și realizarea stației de epurare, renovarea caselor, îmbunătățirea iluminatului stradal, nu reprezintă surse de poluare majoră, poluarea produsă în timpul executării lucrărilor este locală și limitată în timp.

Amplasamentul Comunei Stânceni nu este în zona de graniță.

Râul Mureș, care străbate comuna părăsește țara în est/sud-est, în județul Arad, astfel implementarea PUG-ului prezentat nu are nici un efect transfrontieră.

11. PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTARE ȘI PROGRAMUL DE INVESTIȚII PUBLICE

Prin PUG se analizează situația existentă și se stabilesc obiectivele, acțiunile, procesele și măsurile de amenajare și de dezvoltare durabilă. Totodată este rezultatul unui proces de analiză, prin care se transpun propunerile cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, zonal și județean, la nivelul Comunei Stânceni.

PUG are caracter director și strategic, constituind un instrument de planificare operațională, dar are totodată caracter de reglementare specifică și stabilește reguli ce se aplică direct asupra localităților și părților din acestea, până la nivelul parcelelor cadastrale, constituind elemente de fundamentare obligatorii pentru eliberarea certificatelor de urbanism.

Documentația topografică a stat la baza studiului elaborat.

11.1. EVOLUȚIE POSIBILĂ, PRIORITĂȚI

Prin măsurile de creștere a nivelului de trai, de stabilizare a populației autohtone și ținând cont de tendința unor locuitori ai orașului limitrof Reghin, de părăsire a mediului urban în favoarea unui mediu mai pașnic, se prevede o tendință de creștere a numărului populației comunei. Ținând cont de această ipoteză este prioritară stabilirea unui intravilan nou care să rezolve necesitățile de bună locuire în raport cu zonele care pot asigura veniturile necesare unui trai satisfăcător și durabil. Intravilanul nou va cuprinde zone

funcționale cu regulamente de urbanism specifice care să prevadă dezvoltarea lor echilibrată, cu rețele de străzi coerente, cu prevederea de obiective de utilitate publică necesare prioritar.

Obiectivele de utilitate publică prioritare pentru comună, pot fi fundamentate pe baza acestui PUG și în baza unor documentații tehnice pot fi solicitate fonduri de la bugetul statului.

Pe **termen scurt** sunt prevăzute următoarele priorități:

- în toate localitățile asigurarea cu utilități edilitare - alimentarea cu apă potabilă și canalizarea apelor menajere,
- extinderea și modernizarea rețelelor de energie electrică.

Pe **termen mediu și lung** prioritățile comunei sunt:

- reorganizarea circulației în localități prin asfaltarea străzilor, prin crearea de locuri de parcare, prin realizarea trotuarelor pentru separarea circulației pietonale de cea carosabilă,
- protejarea și punerea în valoare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, respectiv arheologice,
- lucrări de prevenire pentru eliminarea efectelor distructive în zonele cu riscuri naturale,
- identificarea unor posibilități și realizarea unor obiective cu caracter turistic, includerea monumentelor și siturilor arheologice în circuitul turistic.
- protejarea, evidențierea și utilizarea valorilor naturale locale

11.2. OPTIMIZAREA RELAȚIILOR ÎN TERITORIU

Propunerile privind organizarea urbanistică, respectiv socio-economică a comunei țin seama de necesitățile și opțiunile populației, în funcție de dotările economice și turistice ale Județului Mureș, consultând autoritățile locale și analizând propunerile din Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Mureș.

Propuneri prioritare care au stat la baza studiului:

- realizarea corectă a extinderilor zonelor construite, infrastructurii și utilităților necesare în limitele administrative,
- respectarea zonificării intravilanului, respectarea legislației și reglementărilor stabilite pentru o bună funcționare a teritoriului construit,
- dezvoltarea echilibrată a comunei, modernizarea activităților agro-zootehnice, valorificarea resurselor naturale și umane locale, îmbunătățirea calității vieții,

- trebuie semnalate degradările mediului natural și cultural apărute, cauzele trebuie detectate și combătute cu prioritate,
- dezvoltarea căilor de comunicație, de transport, de infrastructură în corelație cu teritoriile vecine.

Dezvoltarea activităților

Trecerea de la o politică exclusiv agricolă la cea de dezvoltare rurală prin acordarea de consultanță de specialitate agenților economici din agricultură și industrie alimentară pentru întocmirea de proiecte în cadrul programului Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR), soluționarea problemelor prioritare și specifice pentru adaptarea durabilă a sectorului agricol și zonelor rurale; îmbunătățirea infrastructurii în agricultură zonei peri-urbane și implicit a Județului Mureș, inițierea de programe de dezvoltare pe baza zonării producției agricole și a notelor de bonificare pe categorii de folosință și culturi.

Asigurarea creșterii eficienței serviciilor în agricultură, prin dezvoltarea sistemului de servicii pentru agricultură.

Se propune cu prioritate promovarea unor activități care să fie în stare să valorifice resursele locale, posibil a fi realizate cu investiții mici, care să creeze noi locuri de muncă atractive, cu scopul final de stabilizare a populației.

În domeniul agriculturii:

- ferme destinate producției ecologice, fazanerii, animale de blană,
- microîntreprinderi și IMM-uri: sfeclă de zahăr, legume.

În domeniul industriei:

- servicii industriale destinate prelucrării lemnului,

În domeniul infrastructurii majore:

- înființarea rețelei de distribuție a apei și canalizarea apelor menajere,
- modernizarea drumului județean și drumurilor locale,
- creerea condițiilor, organizarea și promovarea turismului.

Organizarea circulației

Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Mureș prevede accesibilitatea tuturor zonelor arealului peri-urban prin dezvoltarea și modernizarea rețelelor de căi de circulație.

Pentru valorificarea rețelei existente și pentru stabilirea posibilităților de intervenție imediată, s-a avut în vedere în ce măsură rețeaua căilor de comunicație aferente comunei corespunde condițiilor generale de transport în normele europene (sistemul regional corelat cu sistemul urban și cu cel general), modul cum sunt realizate legăturile între penetrații,

cum sunt rezolvate principalele noduri rutiere, sistemul major de artere, organizarea transportului în comun etc.

Legăturile în teritoriu, care asigură necesitățile viitoare de transport, dar și tramă stradală majoră sunt prioritare la reabilitare și modernizare.

Propuneri:

- modernizarea străzilor și trotuarelor, prin amenajări de profil și aplicarea de îmbrăcăminte rutiere, având prioritate străzile principale și drumurile de legătură cu comunele și cu orașul din vecinătate (DJ 135, DC 31, DC 32, DC 33),
- amenajarea intersecțiilor și asigurarea fluenței drumului județean,
- asigurarea unui iluminat stradal corespunzător, pentru evitarea accidentelor rutiere pe timp de noapte,
- corectarea traseelor deficitare ca elemente geometrice, cu sinuozități, curbe necorespunzătoare și lărgiri,
- amenajarea de parcaje, piste pentru ciclism, necesitate impusă de creșterea gradului de motorizare.

Conform Ordonanței nr. 43/1997, modificat în 2010, privind regimul drumurilor, lățimea drumului județean, în interiorul localităților este de minimum 24 de metri, de o parte și de alta a axului drumului, în total 48 de metri. Această fâșie reprezintă totodată și zona de protecție a drumului. În interiorul acestei zone se situează zona de siguranță a drumului care se constituie din: partea carosabilă, acostamentele, șanțurile sau rigolele, plus câte 1,5 m de la marginea exterioară a șanțurilor, pentru drumurile situate la nivelul terenului. Aceste distanțe se pot extinde până la 5,00 m în cazul drumurilor denivelate.

În cazul drumurilor comunale, lățimea minimă este de 2 x 20 de metri, în total 40 metri.

Zonele de protecție sunt suprafețe de teren situate de o parte și de alte a zonelor de siguranță până la marginea zonei drumului, fiind necesare protecției și dezvoltării viitoare a drumului.

Zonele de protecție rămân în gospodărirea persoanelor fizice sau juridice care le au în administrare sau în proprietate, cu obligația ca acestea, prin activitatea lor, să nu aducă prejudicii drumului sau derulării în siguranță a traficului.

Amplasarea construcțiilor noi în localități se va face retras din aliniamentul existent, în conformitate cu limita zonei de protecție.

Trama stradală actuală, în viitor se va îmbogăți cu străzi trasate în zonele propuse a fi lotizate. Drumurile de câmp existente vor fi modernizate, se propun străzi principale (colectoare) cu ampriză de minimum 14 – 16 m, și străzi secundare (de deservire) de min.

9,00 m. Drumurile publice trebuie să permită intervenția mijloacelor de stingere a incendiilor.

În afara localităților: distanța de la axul drumului până la marginea exterioară a zonei drumului este de 50 de metri în cazul autostrăzii, 20 de metri în cazul drumurilor județene și până la 18 metri, în cazul drumurilor comunale.

11.3. PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTARE ȘI PROGRAMUL DE INVESTIȚII PUBLICE

Propunerile specifice de dezvoltare a comunei Stânceni sunt corelate cu bugetul local, național, planurile de dezvoltare zonală, regională și națională și sunt cuprinse în tabelul de mai jos:

Propunerile specifice de dezvoltare

Denumire proiect	Stadiu proiect	Surse de finanțare	Interes
Modernizarea drumurilor județene	Propunere	- Bugetul de stat	Județean
Modernizare drumuri comunale: DC 31, DC 32, DC 33	Propunere	- POS Mediu - Bugetul local	Local
Modernizarea și amenajarea străzilor comunei	Propunere	- Consiliu județean - POS Mediu - Bugetul local	Local
Amenajarea corespunzătoare a intersecțiilor cu benzi de viraj, canalizare fluxuri de trafic, spații de stocaj și așteptare, amenajare spații de parcare	Propunere	- Bugetul local	Local
Modernizarea sistemului de iluminat public și a rețelei telefonice	Propunere	- Bugetul local - POS Mediu	Local
Realizarea stației de epurare	Propunere	- Bugetul local	Local
Realizarea rețelelor de apă și canalizare în comunele Ciobotani și Meștera, și continuarea introducerii în casele din localitatea Stânceni	Propunere	- Buget local și ADI - POS Mediu axa 1 - Consiliu județean	Local
Crearea de ferme de producție ecologică	Propunere	- Bugetul local - POS Mediu	Local
Ferme destinate producției ecologice: fazanerii, animale de blană	Propunere	- Buget local - -Proiecte	Local
Producție agricolă ecologică	Propunere	- POR axa 4 - POSCCE axa 1.1 - Buget local	Local
Valorificarea patrimoniului natural și cultural prin: organizarea de târguri și expoziții, crearea unui centru de informare turistică, asigurarea accesului la traseele	Propunere	- PNDR M313 - Buget local	Zonal

turistice, crearea de noi trasee turistice, etc			
Modernizarea și dotarea infrastructurii sociale de învățământ, sănătate (asigurare servicii pentru persoane vârstnice și cu handicap), etc	Propunere	- PNDR M322 - POR axa 3	Local
Program de formare și reconversie profesională	Propunere	- POS DRU axa 1	Local
Realizarea unui centru comunal integrat	Propunere	- Buget local	Local
Crearea de centre de consultanță în afaceri	Propunere	- Buget local	Local

12. PLAN DE MONITORIZARE A MODULUI DE INDEPLINIRE A OBIECTIVELOR DE MEDIU AFERENTE PUG ANALIZAT

Articolul nr. 10 al Directivei nr. 2001/42/CE privind Evaluarea Strategică de Mediu (SEA), adoptată în legislația națională prin HG nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe, prevede necesitatea monitorizării în scopul identificării a eventualelor efecte negative generate de implementarea planului și luării măsurilor de remediere necesare. În Art. 27 (HG 1076/2004) este specificat că, responsabilul monitorizării este titularul planului.

Programul de monitorizare are ca scop urmărirea implementării PUG-lui actualizat, a modului în care obiectivele specifice ale PUG-lui sunt îndeplinite. Monitorizarea urmărește atât rezultatele PUG-lui implementat, cât și efectele asupra mediului.

Programul de monitorizare a efectelor asupra mediului se bazează pe factorii de mediu specifice PUG-ului.

Autoritatea competentă de protecția mediului, APM Mureș, pe baza propunerii de program de monitorizare înaintată de către beneficiar, stabilește frecvența și modul de realizare a monitorizării.

Monitorizarea se efectuează prin raportarea la indicatori (parametri) măsurabile, care să permită determinarea schimbărilor produse în factorii de mediu. Programul de monitorizare trebuie evaluat periodic, pentru stabilirea influenței implementării PUG asupra mediului.

Echipa SEA a propus indicatori de mediu pentru fiecare obiectiv de mediu relevant. Propunerea monitorizării a implementării PUG actualizat cuprinde:

- obiectivele specifice de mediu,

- ținta pentru care se aplică PUG,
- indicatori (parametri) măsurabile.

În cadrul procesului de monitorizare a sistemului de evaluare a impactului asupra mediului trebuie prognozat că, o acțiune realizată, ce efect va avea asupra mediului. Verificarea efectului asupra mediului se realizează prin constatările făcute la fața locului, prin măsurători cu aparate adecvate, precum și prin prelucrarea și interpretarea rezultatelor. Planul de monitorizare propus va oferi informații cu privire la modul de îndeplinire a obiectivelor de mediu și de stadiul de implementare a măsurilor propuse prin PUG. Astfel, monitorizarea trebuie să urmărească atât rezultatele PUG, cât și efectele asupra mediului. Trebuie organizate acțiuni pentru conștientizarea și implicarea comunităților umane în acțiunile propuse în monitorizarea factorilor de mediu și conștientizarea populației despre posibilitatea schimbării condițiilor de viață, cu o frecvență anuală.

Responsabil

Responsabilul pentru îndeplinirea programului de monitorizare a efectelor asupra mediului este titularul planului și instituțiile abilitate, fiind obligat să depună anual la APM Mureș rezultatul programului de monitorizare.

13. ANALIZA ALTERNATIVELOR ȘI DESCRIEREA MODULUI ÎN CARE S-A EFECTUAT EVALUAREA

Analiza alternativelor în cadrul evaluării strategice de mediu poate contribui la selecția unor opțiuni de dezvoltare durabilă.

Rolul SEA este acela de a identifica alternative, de a evalua efectele de mediu asociate fiecărei alternative, de a informa publicul interesat asupra motivației care a stat la baza selecției alternativelor, contribuind astfel la atingerea unui nivel ridicat de transparență în procesul de decizie.

Scopul este analizarea posibilităților de a evita o anumită formă de dezvoltare care ar contribui la poluarea mediului, efectele negative produse în sănătatea populației și la creșterea consumului de resurse.

Analiza trebuie să ia în considerare aspectele economice, sociale și de mediu, asociate unor opțiuni concrete de dezvoltare.

13.1. „ALTERNATIVA 0”

„Alternativa 0” înseamnă neimplementarea PUG-ului actualizat, deci este similară cu starea actuală a mediului. „Alternativa 0” este punctul de plecare pentru evaluarea potențialelor efecte semnificative asupra mediului produse prin implementarea PUG.

Pentru implementarea obiectivelor PUG Memoriul General prezintă o singură variantă care a acumulat toate observațiile pe parcursul derulării procedurii conform HG 1076/2004, fiind luată în considerare la elaborarea RM.

Neimplementarea PUG este defalcată în capitolul 9. Pentru apă, sol, riscuri naturale și biodiversitate se apreciază ca efectul este direct, major dacă nu se iau măsuri privind gestionarea integrată a deșeurilor, colectarea și tratarea apelor menajere, colectarea și evacuarea apelor din precipitații sau infiltrații către colectoriile naturali, recunoașterea importanței ariei naturale, delimitarea zonelor de protecție, eliminarea situațiilor de risc natural și măsuri de diminuare a impactului asupra mediului. Nerealizarea măsurilor va determina importante pierderi materiale, apariția, extinderea și multiplicarea focarelor de infecție, deteriorarea ecosistemelor naturale și diminuarea numărului de specii de faună protejată și a efectivelor fiecărei specii.

În concluzie: în cazul nerealizării proiectului propus, dezvoltarea urbană a comunei se va realiza haotic, fără a reuși o reglementare clară. Prin nerealizarea dezvoltărilor infrastructurale locale, poluarea va fi dispersată pe spații mari, impactul asupra zonelor naturale va fi general și necontrolabil.

13.2. VARIANTA CONSIDERATĂ ÎN ELABORAREA PUG ”ALTERNATIVA 1”.

„Alternativa 1” reactualizare PUG al Comuna Stânceni, județul Mureș are efecte negative minime asupra solului, apei, poluării aerului și asupra patrimoniului, în special pe termen mediu și lung, respectiv în perioada de implementare și exploatare a obiectivelor ce se intenționează a se dezvolta în zonele funcționale din satele comunei.

În cazul PUG se au în vedere:

- criterii economice (respectiv eficiență),
- criterii sociale (respectiv acceptabilitatea socială),
- criterii de mediu (respectiv durabilitatea pentru mediu).

Deoarece PUG este inclus în categoria de lucrări ce au legătură cu apele și zonele de protecție a biodiversității, propunerile cuprinse în acest plan vor fi promovate numai în baza avizului de gospodărire a apelor, respectiv a administrației ariei protejate coordonate de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate.

Pentru obiectivele PUG care se află în vecinătatea siturilor de importanță comunitară ROSCI0019 Călimani – Gurghiu (94% din UAT Stânceni), ROSPA0030 Defileul Mureșului Superior (Stânceni 14%), Rezervatia Defileul Toplița-Deda și Parcul Natural Defileul Mureșului Superior, ”Regulamentul de urbanism” va prevede interdicția de construire până la elaborarea unor PUZ-uri și PUD-uri pentru care se va solicita avizul custodelui și evaluarea adecvată.

Pentru evaluarea impactului asupra mediului (potențiale efecte semnificative) ca urmare a implementării PUG, au fost incluse toate aspectele semnificative menționate de HG 1076/2004.

Din evaluarea cumulativă a implementării obiectivelor PUG a reieșit, că se va produce un impact pozitiv de lungă durată asupra factorilor de mediu.

Aspectele economice reprezintă un motiv al alegerii acestui plan. Planul propus trebuie să asigure premisele unei dezvoltări urbane armonioase. Pe de o parte reprezintă un interes social comun în vederea dezvoltării și reglementării, iar pe de altă parte reducerea impactului activităților poluante actuale și a celor viitoare.

13.3. METODOLOGIA FOLOSITĂ PENTRU CULEGEREA DATELOR ȘI INFORMAȚIILOR

În vederea realizării RM s-au parcurs următoarele etape:

a., Etapa de documentare

Au fost consultate legile în vigoare, recomandările comisiilor din UE și bibliografiile de specialitate privind factorii de mediu, dezvoltări urbanistice în general și în special în județul Mureș și care conțin informații specifice legate de distribuția habitatelor. În vederea întocmirii RM, au fost utilizate informațiile primite din partea Primăriei Comunei Stânceni.

b., Etapa de planificare și pregătire. În cadrul acestei etape s-a realizat o planificare a acțiunilor desfășurate, corelate între parteneri.

c., Culegerea informațiilor în etapa de teren: s-a realizat colectarea datelor, prin parcurgerea zonei intra- și extravilan, în special a zonelor învecinate siturilor de importanță comunitară și Parcului Natural Defileul Mureșului Superior și prin discuțiile purtate cu proiectantul PUG și cu personalul administrativ competent, pentru a se aprecia posibilele impacturi și pentru a se stabili eventualele măsuri necesare pentru evitarea sau diminuarea acestora. Au fost purtate discuții cu beneficiarul, pentru

stabilirea suprafețelor minime necesare pentru reducerea intravilanului propus în zonele sensibile, pentru conservarea naturii.

d., Etapa de prelucrare și analiză a datelor.

Datele centralizate au fost prelucrate și analizate, urmat de redactarea Raportului de Mediu.

14. REZUMAT FĂRĂ CARACTER TEHNIC

Planul Urbanistic General este rezultatul unui proces de analiză urbană, în cazul de față pentru teritoriul Comunei Stânceni, județul Mureș, prin care se analizează situația existentă și se stabilesc obiectivele, acțiunile, procesele și măsurile de amenajare și de dezvoltare durabilă. Prin acest proiect urbanistic se transpun, la nivelul comunei, propunerile cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, zonal și județean.

Lucrarea de față reprezintă Raportul de Mediu asupra Planului Urbanistic General al Comunei Stânceni, județul Mureș, scopul acestuia fiind acela de a identifica, descrie și evalua efectele potențiale semnificative asupra mediului asociate planului analizat.

Întocmirea prezentului RM este parte a procedurii de evaluare de mediu pentru planuri și programe.

RM a fost întocmit în conformitate cu cerințele H.G. 1076/2004, privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu și cu precizările și recomandările prevăzute în Manualul pentru aplicarea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe elaborat de Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor în colaborare cu Agenția Națională pentru Protecția Mediului.

PUG reactualizat este alcătuit din „**MEMORIU GENERAL**”, denumirea lucrării: **REACTUALIZARE PLAN URBANISTIC GENERAL al comunei STANCENI**

Memoriul general cuprinde cinci capitole după cum urmează:

1. Introducere, ce cuprinde: date de recunoaștere a documentației, obiectivul lucrării și obiectivul principal al PUG-ului, necesitatea reactualizării PUG-ului și relația cu planuri și programe relevante.
2. Diagnostic prospectiv. În acest capitol este analizat: evoluția Comunei Stânceni, elementele ale cadrului natural, stadiul actual al cadrului natural și socio-economic al Comunei, elementele de infrastructură, elemente demografice și sociale, zone funcționale, bilanțul teritorial, problemele de mediu, riscurile naturale, echipare tehnico-edilitară, disfuncționalități și necesitățile populației.
3. Strategia de dezvoltare spațială a comunei. În acest capitol sunt prezentate rezultatele studiilor de fundamentare, direcțiile de evoluție și prioritățile,

dezvoltarea activităților economice și echiparea edilitare, optimizarea relațiilor în teritoriu, zonificarea funcțională, bilanțul teritorial, protecția mediului, măsuri în zonele cu potențial de riscuri naturale, reglementările urbanistice și obiectivele de utilitate publică, precum și propuneri pentru protecția mediului și reglementări urbanistice.

4. În acest capitol este prezentat PUG – ca instrument de planificare operațională – strategii de dezvoltare.

PUG-ul conține 10 planșe și anume: un plan de încadrare în teritoriu

- Planul urbanistic general situația existentă/localități
- Planul urbanistic general reglementări urbistice/localități
- Planul urbanistic general reglementări edilitare

Din raportul de mediu prezentat în urma analizei PUG al Comunei Stânceni reiese, că implementarea planului va avea o contribuție pozitivă la nivelul întregii comune, permițând dezvoltarea durabilă a comunei Stânceni, cu impact redus asupra componentelor de mediu. Efectele negative pot fi evitate în condițiile aplicării măsurilor propuse de către evaluator sau ale celor ce vor fi identificate la nivelul evaluărilor de mediu la nivelul proiectelor al căror cadru îl crează PUG-ul analizat.